

INNKOMNE FORSLAG

ÅRSMØTE 2023

Innhold

Forslag 1: Nasjonal kontroll over strømprisen.....	4
Forslag 2: Norge trenger mer felleseid natur.....	4
Forslag 3: Foreldrepermisjon	5
Forslag 4: Prinsipiell debatt om kjernekraft.....	6
Forslag 5: Gratis buss til videregående elever som bor på hybel	6
Forslag 6: Eldre - Folkehelse blant eldre.....	7
Forslag 7: Eldre - Digitalt utenforskap.....	9
Forslag 8: Eldre - Frivillighet	10
Forslag 9: Eldre - Informasjon.....	10
Forslag 10: Trygg idrett.....	11
Forslag 11: Framtidens kollektivtilbud	11
Forslag 12: Studenthelse.....	12
Forslag 13: En helhetlig skolehverdag.....	13
Forslag 14: Ta styring over strømmarkedet.....	14
Forslag 15: Eldres trygghet er fellesskapets ansvar.....	16
Forslag 16: Økning av bistandsbudsjettet	17
Forslag 17: Folk i arbeid – jord i hevd!	17
Forslag 18: Gi den norske bonden ei inntekt å leve av!	18
Forslag 19: Norge trenger mer felleseid natur	19
Forslag 20: Toprissystem for kraft.....	19
Forslag 21: Forebygging av utenforskap.....	19
Forslag 22: Matsentraler – fra velferdsstat til veldedighetsstat?.....	20
Forslag 23: Tannhelse som en del av offentlig helsetjeneste	21
Forslag 24: Innherredsbanen – et grønt tiltak for økt samskaping og verdiskaping på Innherred	22
Forslag 25: Steinkjer som fylkeshovedstad	22
Forslag 26: Utenforskap og fattigdom.....	23
Forslag 27: Finansiering av flercampus – høgskoler og universitet.....	24
Forslag 28: Høye og ustabile strømpriser truer økonomien til husholdninger, organisasjoner og næringslivet	26
Forslag 29: Distriktpolitikk, samferdsel, vegfinansiering.....	27
Forslag 30: At alle skal bo lengst mulig hjemme fordrer tilpasninger av mange boliger	28
Forslag 31: Arbeiderpartiet vil ha et mer inkluderende Innherred	28
Forslag 32: Mer statlig satsing mot plastforsøplingen av havet og til å avhjelpe fattigdom	29
Forslag 33: Kraftproduksjon og kraftforsyning må prioriteres med handling	30
Forslag 34: Arbeidskraft blir en knapphetsfaktor.....	31

Forslag 35: Havbruk må utvikles.....	31
Forslag 36: Mer bærekraftig transport ved godsoverføring til sjøveien og nye «grønne» energibærere	32
Forslag 37: Fredede kulturminner i privat eie og momsfristak	33
Forslag 38: Bærekraftige byer, tettsteder, og bygdesamfunn.....	34
Forslag 39: Gode barnehager gir barn en god start.....	35
Forslag 40: Bo- og aktivitetstilbud for unge demenssyke.....	36
Forslag 41: Energi.....	37
Forslag 42: Selvmordsforebyggende arbeid.....	38
Forslag 43: Strømpriser	39
Forslag 44: Tiltaksarbeid - for de som står utenfor arbeidslivet	39
Forslag 45: Videreføre arbeidene med å utbedre Vigdalsvegen i Skaun	41
Forslag 46: Rørosbanen, framtidens godstransportåre fra Midt-Norge til Østlandet/kontinentet.....	41
Forslag 47: Staten må ta ansvar for oppryddingen ved nedlagte gruver	42
Forslag 48: Rørosbanen inn i Nasjonal Transportplan	42
Forslag 49: Energipolitikk for framtida.....	43
Forslag 50: Lokal klimapolitikk når globale mål.....	48
Forslag 51: Velferd	52
Forslag 52: Sosialdemokratisk rusomsorg.....	54
Forslag 53: Internasjonal solidaritet i en usikker verden.....	58
Forslag 54: Sosialdemokratiet som en ledende likestillings- og inkluderings bevegelse!	63
Forslag 55: Sikre alle en god psykisk helse	66
Forslag 56: Grunnrenteskatt på havbruk.....	68
Forslag 57: Bærekraftig jordbruk	69
Forslag 58: Atomkraft i Norge: En løsning på klimakrisa	70
Forslag 59: Urfolks rettigheter	71
Forslag 60: Skeivdeling av statlige kulturmidler	72
Forslag 61: Norsk språk er under press.....	73
Forslag 62: Noe må gjøres med utenforskapet.....	74
Forslag 63: Bru over Stjørnfjorden og Trondheimsfjorden	75
Forslag 64: Lagnesberga på E6 i Snåsa, må sikres mot ras.....	75
Forslag 65: Ny jordbrukspolitik.....	76
Forslag 66: Uakseptabelt med utvidelse av yngelområdet for bjørn i Nord-Trøndelag.....	77
Forslag 67: Energipolitikk for utvikling av Trøndelag og Norge.....	78
Forslag 68: Kjernekraft.....	80

Forslag 69: Ingen med utbetalinger fra det offentlige skal måtte leve under fattigdomsgrensen.....	80
Forslag 70: Papirløse fortjener ordentlig medisinsk hjelp	81
Forslag 71: Desentralisert sykepleierutdanning	82
Forslag 72: Yrkesskadeerstatning og trening og øvelser pålagt av arbeidsgiver i kriminalomsorgen	82
Forslag 73: Støtte til parykk ved Alopecia Areta	83
Forslag 74: Klimamål og ENØK	84
Forslag 75: Driftsstøtte til Nasjonalforeningen for folkehelsen, og unntak for regelen om at flertallet i styret må bestå av pasienter	85
Forslag 76: Studentprogrammet 2023.....	86
Forslag 77: Bonden – vår viktigste beredskap.....	99
Forslag 78: Endring av inntektssystemet	100
Forslag 79: Styrke lokallagsstyrene med fast årlig kursaktivitet	101
Forslag 80: Styrets størrelse	101
Forslag 81: Felles kontrollstasjon på Teveldalen	102
Forslag 82: Felles OL-/Paralympics-søknad med Sverige	103

Forslag 1: Nasjonal kontroll over strømprisen

Fra Rennebu Arbeiderparti

Alle, både privatpersoner og bedrifter, har over lengre tid merket seg de høye strømprisene. Vi har vel også i det siste lagt merke til at flere Ap ordførere har gitt uttrykk for at en må få politisk kontroll over strømprisen. Debatten dreier seg også om hvor mye strøm som skal eksporteres, og hvor mye strøm som skal sikres nasjonale husholdninger og næringsliv. Når strømmen er så høy som nå, over lengre tid, er det greit med kompensasjonsordninger, men disse kan ikke vare over flere år. En må derfor, så snart som mulig, få nasjonal kontroll over strømforsyningen og prisene. Regjeringen bør jobbe raskt for å få på plass en ordning som i større grad temmer markedet, og får kontroll med strømekSPORTen.

Forslag til vedtak: Rennebu Arbeiderparti mener at det haster med å få kontroll med strømekSPORTen, og nasjonal kontroll over strømprisen, og helst før landsmøtet i partiet våren 2023.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 2: Norge trenger mer felleseid natur

Fra Namsos Arbeiderparti

I Norge er kun 20 % av landarealet underlagt eierskap av vårt statlige foretak Statskog. Sammenlignet med andre europeiske land er det en forsvinnende liten andel statsgrunn. Statskog sikrer allmennheten tilgang på naturopplevelser og jakt- og fiskemuligheter, samt bærekraftig utvikling av eiendommer ute i distriktene i Norge. Høsten 2022 kjøpte Statskog AS Meraker Brug, og styrket dermed fellesskapets eiendomsportefølje med en betydelig utmarkseiendom.

Årlig avhendes betydelige utmarkseiendommer i Norge fra private eiere, og da må Statskog være med og utrede mulighetene for ervervelse. Å sikre naturområder i fellesskapets eie, og å forvalte disse til det beste for allmennheten, er et prosjekt av sosialdemokratisk kaliber. Vi ønsker derfor at Statskog utarbeider en strategi for å tilegne seg utmarkseiendommer av vesentlig betydning for allmenne interesser, og at staten sørger for investeringsmidler til å anskaffe disse eiendommene når de havner på markedet.

Fylkespartistyretsinnstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 3: Foreldrepermisjon

Fra Namsos Arbeiderparti

Fødselstallene er en viktig indikator for om likestillingspolitikken fungerer. De siste årene har lite blitt for å forbedre fødselstallene. Regjeringen gjennomfører mye bra familiepolitikk, blant annet gratis SFO for førsteklasinger, billigere barnehage og
Det samlede fruktbarhetstallet var 1,55 i 2021. Det vil si at det ble født 1,55 barn per kvinne. Fra 2013 til 2021 har tallet sunket fra 1,78 til 1,55.¹ Dette er en dramatisk nedgang på få år. Distriktene rammes hardest av de lave fødselstallene, fordi få distriktskommuner klarer å kompensere for lave fødselstall med tilflytting, og får dermed negativ befolkningsvekst. Arbeiderpartiet må arbeide for å snu den negative trenden, ved å føre en aktiv familiepolitikk. Det er uvisst om det er en sammenheng mellom de lave fødselstallene og den tredelte permisjonsordningen. Men det er ingenting som tyder på at den er positiv for fødselstallene. Etter at fedrekvoten økte fra 10 til 15 uker i 2018, har i tillegg andelen mødre som tar ulønnet permisjon økt kraftig - fra 30 prosent i 2018 til 48 prosent i 2021. Fedre tar i langt mindre grad ulønnet permisjon. Fra 2017 til 2021 har andelen økt fra 5 til 11 prosent, ifølge statistikk fra NAV. Fedre som tok ulønnet permisjon, tok i gjennomsnitt 11 uker i 2021. Ulønnet permisjon er uheldig, blant annet fordi det medfører tapt pensjonsopptjening og tap av retten til sykepenger.

Ulønnet permisjon har noen uheldige konsekvenser, spesielt siden det er stor kjønnsmessig skjevhet i hvem som tar ulønnet permisjon. Som årsak til bruk av ulønnet permisjon oppga flest at de ønsket at barnet skulle være hjemme lengre og at mor tok ulønnet permisjon for å amme barnet. Ammefri kompenserer i en viss grad for kortere permisjon. For mange arbeidstakere er derimot ammefri ingen reell praktisk løsning.

Fedrekvoten er et viktig og godt verktøy som fremmer likestilling både for kvinner og for menn. Ordningen bidrar til å likestille mor og far som omsorgspersoner og gi begge kjønn bedre mulighet til å satse både på familie og yrkeskarriere. På den annen side er det ikke ønskelig at

vi går tilbake til et samfunn der det er den enkelte familie som selv må finansiere foreldrepermisjonen. Når nesten halvparten av kvinnene tar ulønnet permisjon må vi revurdere om ordningen er tilstrekkelig fleksibel. Videre bør rettighetene til de som tar ulønnet permisjon styrkes, og det bør gjøres unntak i kvotesystemet for selvstendig næringsdrivende. Med bakgrunn i at det fødes færre barn i Norge, bruker staten per i dag mindre penger enn før på permisjonsordninger til foreldre. Vi bør derfor forlenge fellesperioden med 4 uker.

Trøndelag Arbeiderparti vil

- Styrke rettighetene til de med ulønnet permisjon
- Gjøre unntak i kvotesystemet for selvstendig næringsdrivende
- Utvide fellesperioden med 4 uker.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 4: Prinsipiell debatt om kjernekraft

Fra Heim Arbeiderparti

Det settes i gang et systematisk arbeid for å få fram relevant kunnskap om produksjon av strøm i moderne kjernekraftverk. Et oppdatert kunnskapsgrunnlag er nødvendig for at Arbeiderpartiet kan ta en prinsipiell debatt om hvorvidt kjernekraft kan bli aktuelt i Norge for å dekke framtidig behov for energi med lave CO₂-utslipp.

Skal Norge kunne nå vedtatte klimamål, og samtidig skaffe fram økt mengde energi med lave CO₂-utslipp til ny industri, er det naturlig å se på om moderne kjernekraftverk kan bli aktuelle også i Norge. Det er da viktig at det skaffes fram relevant og god kunnskap som grunnlag for framtidige beslutninger. Kjernekraft kan vise seg avgjørende viktig for at vi kan ha tilstrekkelig grunnlast i kraftsystemet, samtidig som at vår regulerbare vannkraft kan fungere godt som balansekraft for uregulerbar kraft, både i Norge og i landene vi er koblet opp mot.

Den historisk forståelige motviljen mot kjernekraft, basert på Tsjernobyl-ulykken og andre ulykker, må ikke stå i veien for å se på moderne kjernekraft. Spesielt 4. generasjon kjernekraft ser ut til å ha løst de viktigste utfordringene med denne formen for energiproduksjon.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 5: Gratis buss til videregående elever som bor på hybel

Fra Lierne Arbeiderparti

De fleste som går på videregående opplæring i Trøndelag kan bo hjemme når de går på videregående skole. Mange har så korte avstander til sin nærscole at de kan gå /sykle. Elever som bor de hjemme har rett til gratis skoleskyss dersom avstanden er mer

For elever som må bo på hybel for å kunne gå på videregående skole er det ikke gratis buss hjem i helga eller nedover til hybelen etter helga. Selv om elever som bor på hybel får et såkalt reisestipend så er dette ikke i nærheten av å dekke faktiske kostnader til hjemreise. Eks: En skoleelev som bor i Sørli går på Grong videregående får ca kr 50,- i reisestipend pr semester. En reise t/r Sørli Grong koster kr 86,-.

Tilsvarende en elev som bor i Nordli og går på Steinkjer får i reisestipend kr 177,- pr semester. En reise t/r Lierne/Steinkjer koster 130 kr. Dette betyr at elever som må bo på hybel har en ekstra kostnad i forhold til elever som kan bo hjemme og har rett til gratis buss når avstanden til skolen tilsier det. HUNT tall og UNG data viser stadig flere ungdommer sliter med sin psykiske helse. Det er viktig at ungdommer da har mulighet til å reise hjem til foreldre/foresatt i helgene. Også vertskommuner til hybelelever uttrykker at de helst vil at elevene reiser hjem i helgene.

Lierne Arbeiderparti mener at dette er et system som ikke er rettferdig, og vil at elever som bor på hybel må ha samme rett til gratis skoleskyss hjem i helgene og ned til skolen etter helg.

Lierne AP vil at:

- Trøndelag Ap skal arbeide for at buss til og fra hybel for skoleelevene som må bo på hybel for å gå på videregående skole skal være gratis.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 6: Eldre - Folkehelse blant eldre

Fra Trondheim Arbeiderparti

Andelen av eldre i befolkningen vil øke betraktelig. Det er forventet en betydelig økning av både yngre-eldre (65-79 år) og eldre-eldre (80+ år) i årene framover. Eldre er ikke en ensartet gruppe, og det er stor variasjon i helse og skrøpelighet i eldre år. Det er særlig de eldre-eldre som har helse- og funksjonsproblemer med hjelpebehov.

Eldre klarer seg i større grad selv, og har bedre iboende kapasitet og bedre fysisk og kognitiv funksjonsevne enn tidligere. Mange eldre er tilfredse med livet, men i særlig høy alder øker forekomsten av ensomhet samtidig som flere opplever at funksjonsnivået svekkes.

For å møte utviklingen må folkehelseområdet få større prioritet og ha større oppmerksomhet på økende antall eldre i årene som kommer. Satsinger og tiltak i kommunen som bidrar til at eldre holder seg friske og selvhjulpne lenger blir viktige for å redusere presset på helse- og

omsorgstjenestene. Dagens og fremtidens eldre vil leve flere sunne og aktive år, men mange av de eldste eldre vil oppleve et økende behov for hjelp og omsorg. Innsatsen må dreies mer i retning av forebygging, og tidlig og mindre ressurskrevende innsats. Det vil bidra til å redusere utfordringene for tjenestetilbudet fremover og samtidig bidra til en bedre folkehelse.

Forebyggende folkehelsearbeid må prioriteres fra tidlig alder. Målet er at alle eldre skal oppleve god livskvalitet, fellesskap og nødvendig tilrettelegging enten det gjelder hjemmeboende, institusjonsbeboere eller sykehjemsbeboere.

Skal vi lykkes må følgende tiltak være på plass:

- Tilrettelegging av bomiljø gjennom god boligplanlegging i gode nærmiljø som fremmer fellesskap, aktivitet og økt livskvalitet.
- Tilrettelegging for fellesskap. Resultat fra norske studier viser at majoriteten av eldre i Norge er godt tilfreds med livet og at livskvaliteten holder seg nokså stabil til langt inn i alderdommen. I høy alder, fra 75-80 års alderen, synker livskvaliteten. Ensomhet er markant mer utbredt blant de aller eldste.
- Tilrettelegging for fysisk aktivitet for å redusere skrøpelighet og øke livskvalitet og fellesskap. En del undersøkelser viser at mindre enn halvparten av dagens eldre over 65 år oppnår de nasjonale kravene for fysisk aktivitet og at en viktig barriere eldre har til fysisk aktivitet er frykt for fall. Det er derfor viktig å oppdage skrøpelighet tidlig slik at man kan sette inn tiltak og bremse utviklingen. Å trene sammen i gruppe bidrar for mange til samhold og trivsel og at treningstimene blir betraktet som en hyggelig avveksling fra livet hjemme.
- Større oppmerksomhet og tiltak for god ernæring. Godt kosthold øker motstandskraften mot sykdom, skrøpelighet og funksjonssvikt i eldre år. Utfordringen blant eldre er både fedme og underernæring. En del eldre slurver med matlaging. Det kan oppleves som lite motiverende å lage mat som skal spises i ensomhet.
- Tidlig identifikasjon etterfulgt av rask behandling er med på å redusere de negative konsekvensene av hørsel- og synstap. Problemer med syn og hørsel kan lett føre til sosial isolasjon.
- Pårørende er en ressurs som er viktig å ivareta. Samarbeidet mellom kommune og pårørende er viktig for at livskvaliteten til de pårørende og den eldre skal bli best mulig og må derfor bedres slik at det ikke oppleves som en belastning.

Vedtak:

- Arbeiderpartiet vil i større grad legge til rette for et variert boligtilbud som bidrar til at eldre får mulighetene til å bo i en bolig som gir trygghet og er egnet for alderdommen.

- Etablering av gode møteplasser for eldre i bydelssentrene skal skje samarbeid med brukerne.
- Arbeiderpartiet vil prioritere at Trondheim kommune utreder og utvikler tiltak i samarbeid med eldre selv for å forebygge ensomhet og psykiske plager blant eldre gjennom å etablere lavterskel, gruppebaserte dagtilbud som ikke er avhengig av kommunale vedtak som sosiale tiltak, fysisk aktivitet, bruk av teknologi, sangøvelser, transporttilbud og samarbeide med frivilligheten om besøk- og følgetjenester.
- Arbeiderpartiet skal arbeide for at det etableres flere tilbud om gruppetrening for eldre i form av en samskapning mellom brukere, de ansatte, frivillige, lag og organisasjoner og Trondheim kommune.
- Arbeiderpartiet vil styrke kommunens kompetanse og informasjon om riktig ernæring. Det skal gis ulike tilbud om hjelp til et godt kosthold både individuelt og i grupper.
- Beboere på sykehjem og institusjoner skal være sikra et kvalitativt godt mattilbud i forhold til ernæring, variasjon, smak, anretning og egne ønsker. De som ikke kan spise på egen, hånd må være sikra hjelp slik at de får gode matopplevelser og riktig kosthold.
- I arbeidet med å tilrettelegge for et mer aldersvennlig samfunn må arbeidet mot sosial ulikhet vektlegges i form av økte satser for minstepensjon og sosiale stønader.
- Trondheim kommune skal aktivt bidra til at de som ønsker det kan stå lengre i arbeid.
- Kommunen skal tilby tilgjengelig informasjon og veiledning om bruk av hjelpemidler som høreapparat og briller.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 7: Eldre - Digitalt utenforskap

Fra Trondheim Arbeiderparti

Den raske digitale utviklingen gjør det vanskelig for mange eldre å henge med.

Vedtak:

- Trondheim kommune skal sikre at eldrebefolkningen skal kunne være digitale hele livet ved å lage en handlingsplan for å øke den digitale kompetansen blant eldre.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 8: Eldre - Frivillighet

Fra Trondheim Arbeiderparti

Mange eldre bidrar med formell og uformell frivillig innsats. Pensjonistene leverer mange årsverk knyttet til lag, organisasjoner og frivilligsentraler, og legger ned en stor innsats i uformelt frivillig engasjement. Frivilligheten gir innbyggerne muligheter til å utfolde seg kulturelt, sosialt og fysisk, til å bidra i sitt lokal- og nærmiljø og til å delta i politikk og samfunnsliv. En viktig ressurs for å formidle frivillig aktivitet er de ulike frivilligsentralene. Frivillig aktivitet må koordineres og frivillige må følges opp. Dette krever tilstrekkelige personaressurser i frivilligsentralene.

Vedtak:

- Arbeiderpartiet vil øke tilskuddene til frivillige lag og organisasjoner og fortsatt styrke frivilligsentralene slik at de settes i stand til enda bedre å kunne tilrettelegge for frivillig aktivitet blant friske eldre.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 9: Eldre - Informasjon

Fra Trondheim Arbeiderparti

Å nå fram med informasjon til eldre om kommunens ulike folkehelsetiltak er en utfordring. Informasjonen må være lett tilgjengelig der eldre ferdes. Hornemannsgården er etablert som eldres hus i Trondheim. Hornemannsgården med sin sentrale plassering vil derfor kunne ha en sentral funksjon for informasjon.

Vedtak:

- Hornemannsgården skal videreutvikles som et eldres hus i Trondheim og inneha en sentral funksjon for informasjon om ulike folkehelsetiltak for eldre. Dette skal være et samarbeid mellom kommunale enheter og ideelle aktører som Pensjonistforeninger, Røde Kors, Nasjonalforeningen for folkehelsen, Demensforeningen, Senioruniversitetet osv.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 10: Trygg idrett

Fra Trondheim Arbeiderparti

Idretten er en unik arena for lagbygging. I organisert idrett finner vi ildsjeler som gjør en stor jobb for fellesskapet når det gjelder å skape sosiale møteplasser for fysisk aktivitet.

Innføringen av MyGame var problematisk. Det innebar at unge i 15-årsalderen åringer kunne bli filmet og streamet over nettet uten at de visste om det. Inntil videre er det nå satt en aldersgrense på 18 år, men Trondheim arbeiderparti ønsker å gjøre dette permanent, ettersom filming av barneidretten ikke har noe for seg.

Så mye som idretten er en arena for personlig utvikling, er den også en arena med potensielt mange unge som sliter. Spiseforstyrrelser og dårlig selvbilde er økende problemer hos unge. Banen skal være en plass for mestring, og derfor ønsker Trondheim arbeiderparti å tilrettelegge for at trenere og andre voksenpersoner i idretten skal få kompetansen som kreves for å forebygge, avdekke og håndtere dette.

Trondheim arbeiderparti vil:

- Sørge for at kommersielle streamingtjenester som MyGame ikke har lov til å filme og streame barneidretten.
- Gi trenere og ansvarspersoner i idretten tilbud om kurs, skoling og kompetanse på spiseforstyrrelser og psykiske plager.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 11: Framtidens kollektivtilbud

Fra Trondheim Arbeiderparti

Personbiltrafikken er ansvarlig for en tredjedel av byens klimagassutslipp, og om vi skal gjøre Trondheim til en mer bærekraftig by er vi nødt til å opprettholde nullvekstmålet i biltrafikken. Da må vi sørge for at vi har et raskt og rimelig kollektivtilbud, og at det faktisk lønner seg å reise kollektivt.

Kollektivtilbudet er den mest effektive og miljøvennlige transportformen vi har. Derfor må vi bygge ut tilbudet, med flere metrobusslinjer, flere tverrforbindelser, flere busser mellom bydelene, flere kollektivfelt og en utvidet trikkelinje. For å gjøre det lettere å reise kollektivt innad i Trondheimsregionen bør vi få på plass et lokaltog som går mellom Melhus og Stjørdal. Vi må også sørge for at alle bussene i Trondheim går på enten elektrisitet eller biodrivstoff, med et mål om at alle bussene skal bli elektriske innen 2029.

Det skal lønne seg å velge miljøvennlig.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- Øke antall metrobuslinjer og bygge dedikerte traseer for å styrke fremkommeligheten.
- Forbedre kollektivtilbudet mellom Sørsida, Byåsen og Østbyen.
- Jobbe for et lokaltog for Trondheimsregionen som går mellom Melhus og Stjørdal med avganger hvert kvarter.
- To tog i timen på trønderbanen innen 2027
- Be Miljøpakken utrede muligheten for å utvide Gråkallbanen til Sluppen langs Elgeseter gate.
- All kollektivtransport i Miljøpakken skal være nullutslipp fra nytt anbud 2029.
- Se på sonestruktur på nytt, med mål om å senke prisene i de mest sentrale områdene.
- Se på mulighetene til å utvide bilkollektiv, blant annet ved å prioritere flere parkeringsplasser til bildelingsbiler og oppfordre flere kommunale tjenester til å ta i bruk bildeling.
- Bygge ut en bybane ved bruk av eksisterende togskinner og ta i bruk Stavne - Leangen traseen.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 12: Studenthelse

Fra Trondheim Arbeiderparti

En god fysisk og psykisk helse er en viktig forutsetning for en god studietid. Den nylig offentliggjorde rapporten om studentenes opplevde livssituasjon er alarmerende lesning og vil kreve økt innsats både på statlig og kommunalt nivå. Arbeiderpartiet vil spesifikt styrke helsetilbudet for Trondheims studenter. Mange studenter som flytter til Trondheim har fastlege i kommunen de vokste opp i fordi de ikke får fastlege i Trondheim på grunn av lange ventelister. Studentøkonomien er trang og åpner ikke opp for muligheten til å benytte seg av private alternativ til fastlegeordningen, noe som gjør det utfordrende for studenter å oppsøke helsehjelp. Arbeiderpartiet vil styrke de kommunale legekantorene så flere studenter får tilgang til den helsehjelpen de trenger. Arbeiderpartiet vil arbeide for å styrke Samskipnadens refusjonsordninger for helseutgifter.

Psykisk helsehjelp i Trondheim kommune skal være åpent for alle innbyggere i byen. Derfor vil Arbeiderpartiet øke kapasiteten på psykisk helsehjelp i Trondheim kommune, i tillegg til å styrke Samskipnadens psykiske helsetilbud som et supplement til de kommunale tjenestene for studenter med psykiske plager. Alt for mange studenter opplever ensomhet.

Arbeiderpartiet vil styrke sosiale lavterskeltilbud som når bredt for å skape inkluderende studentmiljø.

Trondheim Arbeiderparti vil:

- Jobbe for en nasjonal utredning om studenters psykiske og somatiske helsesituasjon.
- Jobbe for en egen stortingsmelding som kartlegger nødvendige tiltak på statlig og kommunalt nivå, samt en tilsvarende kommunal studentmelding.
- At studenter skal få likeverdige tilbud fra kommunen som resten av befolkninga.
- Jobbe for å styrke de kommunale legekantorene slik at flere får tilgang på helsehjelp
- Øke kapasiteten på kommunens psykiske helsehjelp, slik at sitt tilbud blir et supplement slik det er tiltenkt.
- Intensivere kommunens forebyggende arbeid for bedre psykisk helse, for eksempel gjennom ABC-konseptet.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 13: En helhetlig skolehverdag

Fra Trondheim Arbeiderparti

Skolen skal være et sted der alle har mulighet til å lykkes. Trondheim Arbeiderparti ønsker en skole hvor hver elev blir sett og hørt, og får et undervisningstilbud tilpasset seg selv. Et viktig steg for å få til dette er å innføre en helhetlig skolehverdag.

Fritidens verdi er uvurderlig. Trondheim Arbeiderparti ønsker at unge skal få et tydeligere skille mellom skole og fritid, og mener derfor at Trondheimsskolen bør være leksefri. Slik får elevene mer fritid, det blir mindre forskjeller i skolen og det gir elevene mulighet til å gjøre ferdig skolearbeidet der det passer best, nemlig på skolen.

Ingen barn skal sitte sulten i klasserommet. Trondheim Arbeiderparti mener at det er viktig at alle får et gratis måltid, og at det settes av tid til å spise måltider i fellesskap. Vi mener derfor det skal jobbes med å innføre gratis skolemat og frukt. SFO er viktig for barns utvikling og trivsel. Her får de mulighet til lek og aktivitet, og det er en sentral arena for vennskap, tilhørighet og mestring. Dessverre er det mange familier som ikke har råd til å ha barna i SFO. Dette fører til utenforskap og store forskjeller, og derfor vil Trondheim Arbeiderparti jobbe for gratis SFO i Trondheim på sikt.

Dagens eksamensordning er urettferdig og utdatert, og fremtiden din bør ikke bestemmes av dagsformen din eller hvor mye flaks du har når du trekkes opp til fagene du skal ha eksamen i.

Elevene går på skole for å forbedre og utvikle seg, og med dagens ordning er dette aspektet helt fraværende. Fokuset er kun rettet mot vurdering og ikke forbedring. Slik kan vi ikke ha det. Derfor ønsker Trondheim Arbeiderparti at Trondheim kommune skal bli en forsøkskommune for nye eksamensformer i grunnskolen.

Norske skoleelever mangler grunnleggende kunnskap i førstehjelp. Det må vi i Arbeiderpartiet gjøre noe med. Dette er en sak som det må settes mer fokus på fordi ikke bare er det viktig, men det redder liv

Trondheim Arbeiderparti vil:

- Ha en leksefri grunnskole.
- Jobbe for å innføre gratis skolemat og frukt.
- Gratis SFO på sikt.
- Søke om å bli forsøkskommune for nye eksamensformer i grunnskolen.
- Trondheim Kommune skal gjennomføre et forsøk med skolestart kl. 09:00 på ungdomstrinnet.
- Sørge for god førstehjelpsopplæring i skolen
- Ha grunnleggende førstehjelpsopplæring hvert år i løpet av grunnskolen.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 14: Ta styring over strømmarkedet

Fra Trondheim Arbeiderparti

«Norge har og skal ha full nasjonal råderett over kraftpolitikken. Vi bestemmer hva som skal bygges, og hvor det skal bygges. Tilgang til rikelig med ren og rimelig kraft skal komme industrien i hele landet til gode.»

Slik formulerer Arbeiderpartiet vår kraftpolitikk på APs hjemmesider, og Trondheim arbeiderparti gir sin tilslutning til dette. Årsmøte i Trondheim arbeiderparti vedtok en lengre uttalelse under overskriften "Fremtidens energipolitikk" Der man krevde en større politisk styring over kraftmarkedet samt større satsing på nye energiformer og energieffektivisering. For og finne fremtidens løsninger som bidrar til industriutvikling og nye arbeidsplasser, samtidig som vi sikrer befolkning og næringsliv forutsigbare energipriser, noe er gjort, men vi har fortsatt en krevende situasjon.

Norge har en åpen økonomi og er helt avhengig av eksport til Europa, i tillegg er Norge er en stor energinasjon som eksporterer store mengder energi i form av olje og gass, olje og gasseksport stå for ca halvparten av statens inntekter. Gjennom Norsk gasseksport har Norge

vært en viktig bidragsyter for å holde hjulene i gang i Europa og at ikke Putin skal lykkes med sin strategi i og splitte Europa på grunn av mangel på energi.

Krigen i Ukraina har medført knapphet på energi og økte priser i Europa, dette har vi også fått merke i Norge. Gjennom utenlandskablene smitter disse prisene over på Norge. Dermed blir europeiske priser avgjørende også for prisen her hjemme, særlig i Sør-Norge. De høye prisene skaper store økonomiske problemer for både folk og bedrifter. Regjeringen har svart med en omfattende støttepakke, og arbeider med ytterligere forbedringer. Det legges også til rette for langsiktige kraftkontrakter med stabile priser for næringslivet. Det er bra, og har vår støtte.

Men disse tiltakene er ikke tilstrekkelige. Trondheim arbeiderparti mener at Arbeiderpartiet må holde fast på at ren og rimelig strøm skal være et gode for befolkningen i Norge og et konkurransefortrinn for bedriftene. Vi skal derfor ha som mål at Norge har lavere strømpriser enn i Europa.

Norge er en energinasjon med kraft som en avgjørende del av vår felles infrastruktur, og denne må utvikles videre. Dette må skje ved at Staten tar en styrende rolle, med energiøkonomisering, rehabilitering og miljømessig utvikling av vannkraftanlegg tilpasset klimaendringene, samt utvikling av alle de nye teknologiene innen biodrivstoff, jordvarme, solkraft på bygg.

Energikommisjonen som la fram sin innstilling 1. februar har en rekke forslag til energiøkonomisering og til å utvikle mer fornybar energi. Men den besvarer ikke det mest akutte spørsmålet, hvordan vi skal sikre lave priser i en situasjon hvor det er fri handel gjennom utenlandskablene og prissetting gjennom kraftbørsen. Det er likevel gledelig at kommisjonen mener at regjeringens varslede utredning må se nærmere på dette.

EU er nå i gang med å vurdere endringer i kraftmarkedene som i større grad frikobler gassprisen fra kraftprisen. Norge må bidra aktivt inn for å ivareta norske interesser i det pågående arbeidet og samtidig gjøre et selvstendig arbeid for å se på andre mulige modeller for prisdannelsen innenfor handlingsrommet i EØS-avtalen. Vi må ha en politisk regulering av utenlandshandelen med strøm slik at vannkraften og vår energirikdom, og ikke minst flerårsmagasinerne, disponeres til det beste for norske forbrukere og norsk næringsliv. Det nordiske kraftsamarbeidet kommer også fortsatt til å være svært viktig.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 15: Eldres trygghet er fellesskapets ansvar

Fra Trondheim Arbeiderparti

Det skal være trygt å bli gammel i Norge. En av de de fineste sidene ved den norske velferdsstaten er at folk lever lenger. Det er et resultat vi skal være stolte av. At alle uavhengig av bakgrunn skal kunne leve gode liv, også i alderdommen, er et av sosialdemokratiets fremste mål.

Hva som skaper et godt liv i alderdommen er grunnleggende sett det samme som for andre aldersgrupper. Trygg økonomi, god helse, sosiale møteplasser og aktiviteter, gode boforhold, god omsorg når vi trenger det og frihet til å bestemme over eget liv er viktig for oss uansett alder. Samtidig vet vi at det kan kreve en ekstra tilrettelegging når vi kommer opp i årene. Når man blir pensjonist, kan de fleste ikke lenger påvirke sin egen økonomi gjennom arbeidsdeltakelse. Pensjonen er derfor avgjørende for den økonomiske tryggheten. Under den forrige regjeringen så vi hvordan pensjonister i en årrekke opplevde nedgang i kjøpekraften, samtidig som arbeidstakere hadde reallønnsøkning. Dette er uakseptabelt. Derfor er det viktig å slå ring om et pensjonssystem der også pensjonistenes kjøpekraft øker når lønnstakerne har reallønnsøkning. Omleggingen i 2021 var riktig, men fortsatt mangler det vesentlige midler for at løftene til pensjonistene skal holdes. Dette må komme på plass.

Trondheim mener at Norge må gjøre et krafttak for å løfte de som har minst. Urettferdighet i Norge rammer også eldre. En enslig minstepensjonist har i overkant av 230.000 kroner å leve for. Med økte priser på mat, strøm, husleie og mye annet, betyr det at mange i realiteten lever i fattigdom. Derfor må minstesatsene i trygdesystemet øke, både for alderspensjonister og uføre. Trondheim arbeiderparti mener det var galt da de Solberg-regjeringen med Frps støtte vedtok å fjerne etterlattepensjonen, og er glade for at Arbeiderpartiet stemte mot dette. Vi mener det er viktig at vår regjering retter opp dette kuttet. Å være sosialt aktive, få gode kulturopplevelser eller å delta selv, er like viktig for eldre som alle andre. Men for noen krever det tilrettelegging for å kunne delta. Transportløsninger og universelt utformede møtesteder er noe av det som sikrer at alle kan delta. Den kulturelle spaserstokken bør styrkes. Eldre bør også få mulighet til fysisk aktivitet og til kurs og skolering, ikke minst i bruk av digitale verktøy. Gode tilbud også er et viktig tiltak mot ensomhet som alt for mange eldre opplever.

Når vi lever lenger, vil også mange trenge mer hjelp og trygg omsorg. Det er fellesskapets ansvar at alle er trygge. Når mangler og omsorgssvikt avdekkes, opprører det oss. Alle fortjener trygghet og verdighet i alderdommen. Eldres trygghet skal ikke privatiseres, verken til

kommersielle aktører eller at hver enkelt må ta ansvaret for sin egen trygghet. Pårørende gjør en enorm jobb med å passe på sine kjære, men heller ikke dette kan være en sovepute for det offentlige. Det offentlige bør styrke pårørendepolitikken, og kommuner og institusjoner må sørge for at pårørende blir hørt og tatt på alvor.

God omsorg og pleie krever en god kommuneøkonomi. Det krever også at jobbene i helse- og omsorg er attraktive med gode lønns- og arbeidsvilkår, faste ansettelses og hele stillinger for de som ønsker det. God organisering og god ledelse som skaper en god kultur er også avgjørende for å lykkes. Det er kommunenes oppgave å sørge for god kvalitet i omsorgen, men det er nasjonalt ansvar å sikre at alle kommuner har mulighet til å gi et slikt tilbud. Alle som har behov for og ønsker sykehjemsplass må få dette så tidlig som mulig, slik at ikke pårørende blir utslitt og at det dermed blir behov for to plasser. I tillegg må det være nok personell på jobb både dag og natt, spesielt ved avdelinger med demens. Det er viktig at også eldre som har heldøgns omsorg har gode tilbud om aktiviteter.

I løpet av de neste tiårene vil behovet innenfor helse- og omsorg øke kraftig. Derfor er det uansvarlig å redusere kommunenes handlingsrom gjennom store skattekutt. I stedet må stat og kommune sammen sørge for at utbyggingen av omsorgstilbudet styrkes. Vi er glade for at forslaget om å kutte statstilskuddet til heldøgns omsorg ble stanset, og mener utbygging av god eldreomsorg bør være hovedsak i den kommende valgkampen.

Mange eldre ønsker å bo hjemme så lenge som mulig. Det krever at det finnes nok tilrettelagte boliger. Derfor er det viktig med økonomisk og praktisk støtte for at eldre skal kunne bo trygt hjemme. **Oversendes redaksjonskomite for politiske saker** En kraftig utbygging av slike botilbud, vil også bidra positivt til boligsituasjonen forøvrig, særlig i de store byene.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 16: Økning av bistanbudsjettet

Fra Trondheim Arbeiderparti

Trondheim Arbeiderparti krevet at bistanbudsjettet økes til 1% av BNI.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 17: Folk i arbeid – jord i hevd!

Fra Røros Arbeiderparti

Generasjoner før oss har ryddet mark for stubber og stein, og laget et eksistensgrunnlag for seg selv og sine samfunnsfeller. Matproduksjon er noe vi aldri kan slutte med, men vi må ha klare tanker om hvordan det skal foregå. Verden står i en klima- og miljøkrise og flere steder i verden sulter folk. Hvordan kan den norske bonden være en del av løsningen på disse globale problemene? Det norske landbruket er tuftet på en nøysomhetskultur som høster av naturens ressurser i et evighetsperspektiv. Geografien her til lands gjør at hvis man skal lykkes i å holde jorda i hevd, må ikke bøndene ha for store jordarealer å arbeide med hver. Dette gir grunnlag for en demokratisering av eierskapet til jordressursene, og potensiale for sysselsetting innenfor landbruket. Politikken som føres i dag tvinger gårder i knestående økonomisk, til de må gi opp produksjonen og legge ned gårdsdriften. Dette legger et større ansvar og en arbeidsbyrde på de jordbrukerne som blir igjen, og samler samtidig jordressurser på få hender, som ikke klarer å nytte de så godt som med en eierstruktur med små- og mellomstore bruk. Priskontroll er et veldig viktig virkemiddel innen norsk landbrukspolitikk, og sørger for en prisutvikling på landbrukseiendommer som sikrer næringsinteressene på eiendommen og dermed også allmenne interesser om at det skal produseres mat der fortsatt. Det må bo folk på gårdene ute i distriktene, og jorda på gårdene må holdes i hevd! Konesesjonsgrensen må senkes, og ordningen med priskontrollen styrkes!

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 18: Gi den norske bonden ei inntekt å leve av!

Fra Røros Arbeiderparti

Det blir bare færre og færre gårdbrukere i Norge. Manglende avkastning på investert kapital i næringa, for dårlige økonomiske villkår, trekkes frem som hovedårsaken til den manglende rekrutteringen. Den norske bonden er den fremste ivaretakeren av kulturlandskapet, så lenge beiteressursene blir nyttet, noe tusenvis av arter er helt avhengige av. Det andre samfunnsoppdraget som bonden løser er å produsere mat til befolkningen. Matproduksjon er en enormt viktig del av landets totalberedskap, og i solidaritet med sultende befolkning andre steder i verden, må vi bry oss om hvor maten vår kommer fra. Landbruket er den viktigste distriktsnæringen vi har, og sørger for bosetting og næringsaktivitet overalt. I jordbruksforhandlingene som går av stabelen hver vår møtes ikke parter som kjemper mot hverandre – tvert imot har både staten og faglagene interesse av å fremforhandle en avtale som gir lyse framtidsutsikter for landets landbruk. Det må også politikken basere seg på! Skal vi rekruttere flere til denne viktige distriktsnæringen, noe som også har et viktig demokratisk aspekt ved seg, så må vi sørge for at bondens inntektsmuligheter jamstilles med andre inntektsgrupper i samfunnet. Jordbrukerens økonomi står i en uheldig spagat mellom å være selvstendig næringsdrivende og lønnsinntaker. Inntekten er basert planøkonomisk og

kostnadene på innsatsfaktorer markedsøkonomisk. Staten må ta et større ansvar for å sikre at de store landbruksverdiene i landet vårt havner på for få hender, og at vi forvalter disse ressursene bedre fremover.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 19: Norge trenger mer felleseid natur

Fra Røros Arbeiderparti

I Norge er kun 15% av landarealet underlagt eierskap av vårt statlige foretak Statskog. Sammenlignet med andre europeiske land er det en forsvinnende liten andel statsgrunn. Statskog sikrer allmennheten tilgang på naturopplevelser og jakt- og fiskemuligheter, samt bærekraftig utvikling av eiendommer ute i distriktene i Norge. Høsten 2022 kjøpte Statskog opp Meråker Bruk, og styrket dermed fellesskapets eiendomsportefølje med en betydelig utmarkseiendom. Årlig avhendes betydelige utmarkseiendommer i Norge fra private eiere, og da må Statskog være med og utrede mulighetene for ervervelse! Å sikre naturområder i fellesskapets eie, og å forvalte disse til det beste for allmennheten, er et prosjekt av sosialdemokratisk kaliber. Vi ønsker derfor at Statskog utarbeider en strategi for å tilegne seg utmarkseiendommer av vesentlig betydning for allmenne interesser, og forsørges med investeringsmidler til å anskaffe disse eiendommene når de havner på markedet.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 20: Toprissystem for kraft

Fra Røros Arbeiderparti

Røros Arbeiderparti ønsker at elektrisk kraft skal gi et nasjonalt konkurransemessig fortrinn. Det innebærer at partiet ønsker etablert et toprissystem for kraft, der staten gjennom sine organer kjøper opp og distribuerer kraft til næringsliv og forbrukere, og prissetter dette basert på nasjonale produksjonskostnader. I den utstrekning landet har overskudd på kraft kan denne del eksporteres og prissettes i tråd med det europeiske markedssystemet.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 21: Forebygging av utenforskap

Fra Steinkjer Arbeiderparti

Vi er i en krevende tid, og dagens regjering har en unik mulighet til å bli husket for å ha snudd den negative utviklingen vi er i. Vi kan berge velferdsstaten, styrke demokratiet og ta grep mot

økende forskjeller på fattig og rik. Da må de som snudde på hver en krone, de som før har akkurat fått det til å gå rundt få oppleve at den offentlige hjelpen er tilgjengelig når man moter seg opp og spør om den hjelpen man sårt trenger. For nå er det sånn at ytelsene fra det offentlige ikke øker i takt med utgiftene, og da er det flere og flere som trenger hjelp.

Vi må bestemme oss for at retningen vi tar er mere solidaritet. Ingen skal måtte stå alene. Jobben med å forebygge utenforskap grunnet dårlig økonomi eller dårlige levevilkår må styrkes. Regjeringen skal jobbe videre for å sikre at denne gruppen mennesker har bedre grunnlag for å klare å stå på egne ben, og for å komme seg inn i arbeidslivet. Trøndelag Arbeiderparti vedtar å ta saken videre inn i landsmøtet, og det er opp til regjeringen å levere på dette.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 22: Matsentraler – fra velferdsstat til veldedighetsstat?

Fra Steinkjer Arbeiderparti

Det står og vipper. Hvilken retning tar vi, mer egoisme eller mer solidaritet, mer veldedighet eller mer velferd? Antall milliardærer øker i takt med fattigdommen. Dagens regjering har en unik mulighet, og kan bli husket som regjeringen som viste at demokratisk valgte politikere fortsatt har makten, som snudde den negative utviklingen, berget velferdsstaten, styrket demokratiet, opprettholdt tilliten i samfunnet og tok grep mot økende økonomiske forskjeller, utbytting og fattigdom. Men da trengs det handling og det haster. Det er en viktig samfunnsoppgave å jobbe for at Norge skal være et land med små forskjeller og minimal fattigdom. Alle vi som bor i Norge skal vite at vi får hjelp når vi sliter, at vi ikke blir stående på bar bakke. Tillit skrives likt begge veier. Og tillit fungerer bare når den går begge veier. Når vi bidrar og betaler skatt av inntekten vår hver måned, er det fordi vi har tillit til at velferdsstaten er der for oss når vi trenger den. Da må velferdsstaten ha tillit til oss når vi kommer og ber om hjelp.

Vi som samfunn må lage et system der ingen blir stående alene når de trenger hjelp. Der den viktige innsatsen matsentralene legger ned til slutt skal være overflødig, fordi vi har et Nav-system som folk bruker og stoler på. Vi trenger en retning som ønsker å videreføre og utvikle velferdsordningene og ikke bygge ned velferdsstaten stykkevis og delt. Og vi må rehabilitere et bærekraftig verdigrunnlag for NAV, som har forvitret i dagens politiske klima. Norge trenger å endre velferdsordningene for at velferdsstaten skal være bærekraftig for framtiden. I tillegg

har en økende velstand blant mange, i tråd med Maslows behovspyramide, understøttet egoisme og manglende vilje til å dele på godene i form av å betale skatt.

Alle byer med matsentraler i Norge rapporterer nå om lengre køer og større pågang. De forteller om flere nye ansikter de ikke har sett før. Med andre ord: Det er flere og flere av oss som trenger å få utdelt mat for å få det til å gå rundt. Hvorfor står disse menneskene i kø for å få mat heller enn å oppsøke Nav? Dette må regjeringen komme til bunns i, for det handler om tilliten til velferdsstaten vår. En velferdsstat som Norge skal ikke være avhengig av frivillige for at folk skal slippe å hoppe over måltider.

En grunn kan være at det sitter langt inne for folk å søke sosialhjelp når du vet at det vil bli krevd at du må tømme sparekontoen, selge bilen og være på bar bakke før du har mulighet til å få hjelp. Alle andre muligheter skal ha vært prøvd, du skal ikke ha noen andre muligheter til å forsørge deg selv. Vi trenger en gjennomgang av sosialhjelpen i Norge. Vi må endre kriteriene for å motta sosialhjelp slik at de ikke er så strenge at vi ikke får hjulpet de som trenger det. Det må være en mulighet til å kunne utbetale mer i en periode når det er behov, slik at den økonomiske krisen ikke biter seg fast i familien.

Mennesker som står utenfor viktige sosiale arenaer på grunn av dårlig økonomi eller dårlige levekår. Regjeringen skal tette hullene i sikkerhetsnettet for grupper som i dag faller igjennom til utenforskap.

Trøndelag arbeiderparti vedtar å ta saken videre inn i landsmøtet, og det er opp til regjeringen å levere på dette.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 23: Tannhelse som en del av offentlig helsetjeneste

Fra Steinkjer Arbeiderparti

Steinkjer Arbeiderparti finner det ikke harmonisk at tannhelse holdes utenfor de helsereformer som har vært gjennomført. Vi vil at tannhelse skal vurderes på samme nivå som annen offentlig helsetjeneste med en egenandel på linje med resten av helsetjenestene. Vi er glade for at terskelen for ungdom er på plass fra dagens regjering.

Arbeiderpartiet må arbeide for å få på plass en tannhelsereform slik at tannhelse blir vurdert på lik linje med resten av kroppen innenfor den offentlige helsetjenesten.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 24: Innherredsbanen – et grønt tiltak for økt samskaping og verdiskaping på Innherred

Fra Steinkjer Arbeiderparti

Innherred har vært et sosialt, kulturelt og næringsmessig fellesskap til alle tider. Også i vår tid jobber 1/3 av innbyggerne i en annen kommune enn der de bor. Og den private trafikken er stor til ulike kulturelle og sosiale arrangement i de ulike kommunene. Det meste av transporten skjer med privat bil. For å utvikle dette fellesskapet videre, øke bolyst, næringsutvikling og bidra til det grønne skiftet bør togtilbudet utvidet ved etablering av Innherredsbanen.

Trøndelag Arbeiderparti tar initiativ til etablering av et utvidet togtilbud på innherred – «Innherredsbanen».

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 25: Steinkjer som fylkeshovedstad

Fra Steinkjer Arbeiderparti

I 2018 ble Nord- og Sør-Trøndelag slått sammen til ett fylke. En viktig forutsetning for sammenslåingen var å få til en balansert utvikling i Trøndelag. Både for å dele Trondheims kompetansemiljø og positive utvikling med resten av fylket, og for å knytte ressursene i hele fylket bedre sammen. Det ble derfor tidlig i prosessen slått fast at Steinkjer skulle være administrasjonssted. Dette handlet også om at Steinkjer allerede hadde gode kompetansemiljø og utdanningsmuligheter innenfor offentlig forvaltning, og allerede var et administrativt sentrum i gamle Nord-Trøndelag.

Men underveis slo kjøttvekta til og man delte ledelsen av fylkeskommunen i to. Den administrative ledelsen ble lagt til Steinkjer og den politiske ledelsen til befolkningstunge Trondheim. Befolkningstallene er ett eksempel på hva dette har ført til. Siden 2017 har Steinkjer mistet over 500 innbyggere, mens Trondheim har fått over 16.000 flere.

Å ikke tørre å satse på en fylkeshovedstad utenfor Trondheim har vist seg å være lite framtidsretta og det fremmer en ubalansert utvikling i Trøndelag. I Steinkjer har fylkeskommunen potensiale til å være en relevant, interessant og etterspurt aktør i et relativt lite men robust miljø. I Trondheim blir fylkeskommunen en parates, både blant offentlige aktører og i folks bevissthet. I stedet for at vi har en sentral og effektiv fylkeskommune, har vi nå en fylkeskommune som er delt i to og ansatte som jobber på toget. En flytting av politisk ledelse til Steinkjer bør dessuten gjøres med Arbeiderpartiet i regjeringsposisjon - andre partier ønsker som kjent å legge med hele fylkeskommunen. Da er det viktig med en sterk og fysisk samlet Trøndelag fylkeskommune. Å flytte sammen den politiske og administrative delen av fylkeskommunen vil bety en styrkning av hele Trøndelag.

Trøndelag Arbeiderparti mener at å samle alle fylkeskommunens ansatte på Steinkjer vil være det viktigste tiltaket for å sikre en mer balansert utvikling i Trøndelag, samt være en trygghet for fylkeskommunenes videre eksistens.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 26: Utenforskap og fattigdom

Fra Steinkjer Arbeiderparti.

Trøndelag Arbeiderparti vil sikre at alle barn og unge får de samme muligheter til å bli vinnere i eget liv uansett hvor de bor, hvilken bakgrunn mann har og hvem man er.

Utenforskap og barnefattigdom er en stor utfordring, alt for mange faller utenfor arbeid eller skole og alt for mange barn lever i barnefattigdom. Utenforskap og barnefattigdom rammer først og fremst de svakeste i samfunnet. Bekjempe og forebygge utenforskap og barnefattigdom må alltid være en helt grunnleggende sak for Arbeiderpartiet. Det å investere i barn og unge gjennom tidlig innsats og forebygging, gir avkastning for den enkelte, for familiene og for hele samfunnet.

Ny oppvekstreform ble iverksatt 1.1.2022. Reformen gir kommunen et større faglig og økonomisk ansvar for barnevernet. Målet med reformen er at kommunen skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging, og at hjelpen skal bli bedre tilpasset barn og familiers behov. Arbeiderpartiet må bidra til at det forebyggende og tverrfaglige arbeidet styrkes. Tverrfaglighet må ikke være et mål, men et middel for å styrke laget rundt barn og unge.

Tidlig innsats handler om universelle allmennforebyggende tiltak som gjelder for alle barn. For barn og familier som er utsatt for risiko, skal det gjennom samarbeid mellom helsestasjon, barnevern, barnehage eller skole iverksettes tiltak så tidlig som mulig.

Dagens situasjon med dyrtid og vanskelig økonomisk situasjon for svært mange øker risikoen for at flere havner i utenforskap og barnefattigdom. Mange som før klarte seg så vidt må nå oppsøke matstasjoner for å bli mett. Dette er en situasjon som er helt uakseptabel for Trøndelag Arbeiderparti. Fafo-rapporten som ble lagt fram i midten av Februar viser blant annet at 84% av de som oppsøker en matstasjon mottar en eller flere ytelser fra NAV, over halvparten oppgir at de bor sammen med barn. Situasjonen vi har nå har mange årsaker, er kompleks og må løses med mange tiltak. Samtidig må det iverksettes strakstiltak for å forhindre at familier og barn som allerede er i en utsatt situasjon blir enda verre. Økning i ytelser fra NAV må være et slikt strakstiltak.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Øke satsene og forenkle ordningene som skal fungere som et sikkerhetsnett i den norske velferdsstaten
- Styrke tidlig innsats fra før barnet er født til skolealder for å forebygge utenforskap og barnefattigdom gjennom tverrfaglig forebyggende arbeid.
- Styrke laget rundt barna i barnehagen og elevene i skolen for å utvikle et læringsmiljø som sikrer læring og mestring.
- Innføre en mer helhetlig skolehverdag med fellesskap og mestring som det viktigste. Med dette mener vi å tilby leksehjelp, idrett og kulturaktiviteter i SFO, samt gradvis innføres gratis SFO for alle.
- Sørge for at oppvekstreformen blir finansiert. Vi trenger et trygt og rettssikkert barnevern som sikrer barn og familier gjennom forebygging, tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 27: Finansiering av flercampus – høyskoler og universitet

Fra Steinkjer Arbeiderparti

Til tross for at Regjeringen ba finansieringsutvalget for høyere utdanning i et tilleggsmandat om å se på finansieringen av de universiteter- og høyskoler som har flere campus, kom det ikke noe forslag fra utvalget. Nå må høyere utdannings- og forskningsminister Ola Borten Moe sørge for at det gis en økonomisk kompensasjon for de universiteter og høyskoler som har

mange studiesteder. Nord universiteter har 8 studiesteder fra Stjørdal i sør til Stokmarknes i nord. Det minste studiestedet har 1.750 innbyggere. Universitetet har de samme krav til faglig standard på undervisning og forskning på de små som de store studiestedene. Nord universitet som flercampus-institusjon har moderne organisasjons- og arbeidsformer og utnytter og utvikler de muligheter digitaliseringen gir, men det er uansett vesentlige ekstrakostnader ved flercampusuniversiteter.

Disse ekstrakostnadene er blant annet knyttet til:

- Etablering, drift og vedlikehold/oppgradering av fysisk og digital infrastruktur på flere studiesteder
- Leveranser av tjenester med stor geografisk spredning
- Geografisk distribuerte fagmiljø (undervisning og FoU) krever lokal bemanning av en rekke støtte- og koordinerende funksjoner, som blant annet bibliotek, IT-drift, studieveiledere og annen infrastruktur for forskning og forskningsbasert undervisning
- Undervisning gis ofte til program/emner med færre studenter da rekrutteringsgrunnlaget ofte er mindre
- Kvalitetskrav i utdanningstilbud og i FoU-virksomheten krever koordinering, samhandling og bruk av fagressurser på tvers av studiestedene
- Kommunikasjon- og informasjon knyttet til koordinering av virksomhet på flere studiesteder og til ulike geografisk betingende kulturer
- Studentdemokratiet, studentvelferd og psyko-sosialt studentmiljø på og på tvers av studiestedene
- Mange vertskommuner å samhandle med og etablere gode vilkår for studenters trivsel og velferd

Solberg-regjeringen satte i sin tid ned et utvalg som skulle se på «Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn». I sin rapport, som ble levert i 2020, krev utvalget blant annet: «Utdanningssystemet spiller en sentral rolle ved valg av bosted og dermed også for tilgangen til fremtidig arbeidskraft for næringslivet i en region. Unges bostedspreferanser påvirkes blant annet av tilgang til typiske urbane tilbud som et variert arbeidsmarked, et godt kulturtilbud og sosiale møtesteder. Et godt og attraktivt studietilbud kan også ha stor betydning for tilflytting. Studier har vist at rundt 70 prosent blir værende i regionen der de har gjennomført studiene. Av studenter som i tillegg er født i samme region, blir hele 80 prosent værende. Samhandling mellom næringslivet og universitets- og høyskolesektoren er av stor betydning for regional og nasjonal verdiskaping. Ikke minst spiller universitetene og høyskolene en viktig rolle for kompetansen til arbeidskraften i det regionale næringslivet.»

Å være en «desentral» institusjon er svært viktig for Nord universitet – faktisk en viktig del av universitets identitet. Men en slik organisering er også kostnadsdrivende sammenlignet med å samle forskning og utdanning på få steder. Det må tas hensyn til flercampusinstitusjonenes spesielle kostnader i finansieringsmodellen for sektoren som skal komme på plass fra 2024. Til syvende og siste blir finansieringsmodellen en test på hvorvidt regjeringen ønsker å følge opp sine egne ambisjoner. Det må tas høyde for ekstrakostnadene framover. Bare slik kan regjeringen sikre gode flercampusinstitusjoner som fortsatt evner å gi et bredt utdanningstilbud uavhengig av hvor i landet man bor. Det vil imøtekomme nasjonale kvalitetskrav og gi tilgang til kompetanse og kunnskap landet rundt gjennom forskningsbasert innovasjon og verdiskapning i lokale samarbeidsprosjekter.

Regjeringen må gjennomføre ambisjonene i Hurdalsplattformen om at den vil stille tydeligere nasjonale krav til universiteter og høyskoler om geografisk nærvær for å møte regionale kunnskaps- og kompetansebehov, og sikre tilgang til et bredt utdanningstilbud der man bor.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 28: Høye og ustabile strømpriser truer økonomien til husholdninger, organisasjoner og næringslivet

Fra Steinkjer Arbeiderparti

Tilstrekkelig energi til rimelig pris har skapt arbeidsplasser og fylt opp lønningsposene til det norske folk og sparekontoen til Statskassen i generasjoner. Nå opplever vi et kraftmarked med høye og sterkt varierende strømpriser utenfor politisk kontroll. Høye strømpriser bidrar til sterk prisstigning på energiavhengige varer og tjenester. Norges Bank setter opp styringsrenta gjentatte ganger for å motvirke prisveksten.

Høye strømpriser, prisvekst på andre varer og tjenester og kraftig renteøkning har gitt oss en kostnadsvekst vi ikke har sett maken til. Tusenvis av husholdninger tvinges til matsentraler for å fylle kjøleskapene sine. Organisasjoner tvinges ut av samfunnshus og kirker for å begrense strømutfgiftene. Kostnadsvekst og redusert omsetning i næringslivet truer arbeidsplasser.

Regjeringen har innført avbøtende ordningen som strakstiltak. Men skal vi skape trygghet for våre husholdninger og næringslivet og sikre arbeidsplassene må prisen på strøm stabiliseres på et nivå som vi alle kan leve med.

Arbeiderpartiet må sikre tilstrekkelig tilgang på rimelig strøm til stabil pris til alle landets husstander, til næringslivet og landets organisasjoner. Trøndelag Arbeiderparti vedtar å ta saken videre inn i landsmøtet, og ber regjeringen levere på dette.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 29: Distriktpolitikk, samferdsel, vegfinansiering

Fra Steinkjer Arbeiderparti

Arbeiderpartiet skal utarbeide en ny politikk for finansiering av eksisterende og nye veiprosjekter i distriktene som må hensynta behovet for bosetting, vekst og utvikling, og som fører til redusert press mot de mest befolkningstette områdene i Norge. Et av alternativene som utredes er å erstatte alle eksisterende bomprosjekter og bygge nye, gjennom å finansiere alle vegprosjekter i distriktene over skatteseddelen.

Arbeiderpartiet må lage ny vegpolitikk for distriktene. Det er på vegne av utviklingen i hele Norge grunn til å være bekymret for konsekvensene av dagens opplegg. Nye veger blir er i stor grad finansiert av folket gjennom bompenger. Dette fører til at områder med lav befolkningstetthet (distriktene) må betale en høyere pris. Det er i stor grad enighet om at god infrastruktur er viktig av mange årsake og helt avgjørende for verdiskaping, vekst og bosetting i distriktene. Det som skjer av verdiskaping i distriktene har enorm betydning for alle i Norge. Videre utbygging av infrastruktur i distriktene må fortsette, men måten dette skal finansieres må endres. Det er de små samfunn som skaper de store.

Byveksttaler har blant annet som mål å redusere biltrafikken inn til byene, styrke kollektivtilbudet og redusere miljøbelastninger. Her er det gjort mye og mer vil komme. For distriktene er effekten av dagens finansieringspolitikk på mange områder negativ. Transportkostnadene for folk er høge. Alternative transportmuligheter finnes knapt. Folk flytter. Distriktene tappes for ressurser. Skoler, barnehager, butikker forsvinner. Det er grunn til bekymring.

Presset øker inn mot byene. Arealproblemer og andre utfordringer vokser der. Fortsetter dagens utvikling viser beregninger at om 80 år bor det en million flere innbyggere i en by. Dagens vegpolitikk forsterker effektene. Sentraliseringen øker. Husprisene i byene skyter fart. Motsatt i distriktene. Bare folk med god råd kan kjøpe seg bosted i byene. Distriktene tappes for ressurser. Forskjellene vil fortsette å øke. Hele Norge taper på en slik utvikling. Det trengs derfor mer kunnskap omkring konsekvensene av dagens opplegg som grunnlag for en ny politikk.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 30: At alle skal bo lengst mulig hjemme fordrer tilpasninger av mange boliger

Fra Steinkjer Arbeiderparti

Norge har store demografiske utfordringer med stadig flere eldre og økende mangel på arbeidskraft. For å sikre en bærekraftig omsorg er strategien av vi alle skal bo lengst mulig hjemme. Velferdsteknologi og praktisk og helsefaglig bistand i hjemmet skal bidra til at dette blir en god løsning for oss alle. Men skrantende helse med begrensninger i bevegeligheten for tilpasning i mange hjem for både beboer og hjelpere. Utbedringstilskudd i husbanken er en god finansieringskilde når bolig skal tilpasses alderdom. Men med økende antall eldre øker også behovet for gode finansieringsordninger til tilpasning av boliger. Rammen for utbedringstilskudd i husbanken må derfor økes kraftig i årene framover.

Arbeiderpartiet må sørge for en kraftig økning av rammene for utbedringstilskudd i husbanken. Trøndelag Arbeiderparti vedtar å ta saken videre inn i landsmøtet, og ber regjeringen levere på dette.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 31: Arbeiderpartiet vil ha et mer inkluderende Innherred

Fra Inderøy Arbeiderparti

Det er for mange som står utenfor arbeidsliv og utdanning på Innherred.

Arbeiderpartiet på Innherred går til kamp mot utenforskap. Vi vil gi alle en mulighet til å bidra i arbeidslivet. Alle kan bidra, på ulikt vis, for å løse de oppgavene kommuner og næringsliv står overfor. Innherred er et felles arbeidsmarked, med et næringsliv som ikke er opptatt av kommunegrensene. Vi har et næringsliv som trenger mer arbeidskraft og flere, dyktige fagarbeidere. Skal vi lykkes med inkludering, må alle kommuner, NAV og fylkeskommunen samarbeide tettere. Bedriftene på Innherred har vært flinke til å gå foran og bidra til inkludering. Nå er det kommunenes tur. Kommunene skal gjøre mer for å inkludere i sine egne organisasjoner og sikre rekruttering av den arbeidskrafta de har behov for framover. Arbeiderpartiet på Innherred vil inkludere flere i arbeidslivet og bidra til at Innherred blir en inkluderende region.

Hvordan gjør vi det? Et inkluderingsløft må begynne med en mer praktisk skole – det er bra for alle elever i hele skoleløpet. Våre elever skal være godt rustet for å ta riktige valg for framtida. Det vil hindre frafall. Vi har ingen å miste. Antall skoleplasser må tilsvare antall

lære plasser – kommunene på Innherred skal bidra med flere lære plasser, blant annet gjennom Trøndelagsmodellen. Kommunene på Innherred skal samarbeide mer om rekruttering og kvalifisering. Kommunene på Innherred skal starte et mentorprogram for økt inkludering i egen organisasjon. Utforming og gjennomføring av mentorprogrammet skal skje i tett samarbeid med fagorganisasjonene i kommunene våre. *(ta initiativ før valget, følge opp etter valget)*. Kommunene skal samarbeide mer med inkluderingsbedrifter *(finne løsninger for å fordele oppgaver på en annen måte enn i dag, her har vi gode eksempler fra f.eks Veksttorget Verdal, Vidu)*. Kommunene skal stille krav om arbeidsinkludering ved større investeringsprosjekt *(følge opp allerede vedtatt innkjøpsstrategi)*

- 54 500 trøndere står utenfor arbeidsliv og utdanning pr/04.12.2022

Trøndelag Arbeiderparti må jobbe for å få til følgende løsning.

- Skolen er for lite praktisk, mange elever går gjennom skoleløpet uten å bli godt nok kjent med sine egne evner. For mange faller ut av videregående skole.
- Tilbudet til elever i voksenopplæringa kan tilrettelegges bedre.
- Både offentlig og privat arbeidsliv har for få insentiver for å ta inn elever i et opplæringsløp; oppfølging og koordinering, kompetanse, mentortilskudd, økt lærlingtilskudd m.m.
- Vi trenger flere fagarbeidere som er helt avgjørende for å holde hjulene i samfunnet i gang, i alle sektorer

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 32: Mer statlig satsing mot plastforsøplingen av havet og til å avhjelpe fattigdom

Fra Hitra Arbeiderparti

Dette er mye omtalt de siste årene, og bør være nødvendig å utbrodere. Alle har hørt om – alle vet at vi bokstavelig kan være i ferd med å ødelegge vårt aller viktigste matfat. Det samme gjelder fattigdomsproblemet i rike Norge. Vi er nå kjent med nyhetsoppslag som (NRK nett 19.02.23): «...må si nei til tusenvis av frivillige...som vil rydde plast fra havet». Fordi, «staten har halvert støtten til strandrydding de siste to årene».

Dette skjer altså på vår regjerings vakt. Denne regjeringa som skulle løfte fram satsingen på havet og forsøplingen. Og det skjer i det landet som har verdens nest lengste kystlinje. Det skjer i det landet som har tjent seg styrtrike av å pumpe opp fra og høste av havet. Denne regjeringa, i dette landet, presterer altså å redusere statens bidrag til strandrydding fra 70 millioner for et par år siden, til 30 millioner i år. Vi er også godt kjent med skandaleoppslagene

om reduserte statlige bevilgninger til frivillige organisasjoner som hjelper folk i nød – folk uten råd til mat, klær og varme.

Hva kan forklaringen på noe så umoralsk være? Faren for prisvekst, inflasjon og renteøkninger? Hvis det skulle være det siste, så er det i så fall helt ute av proposjoner. Vi snakker om små smuler fra de rikes bord, for å bidra til å rydde opp i våre ødeleggelser, slik at også framtidas generasjoner kan ha håp om et havmiljø som ivaretar helse og liv, i stede for det motsatte. Vi snakker om små smuler fra oss og til de som har den svakeste stemmen, men det største behovet i forhold til å kunne overleve med en viss anstendighet.

Trøndelag arbeiderparti må forlange at slike forsømmelser blir reparert ved først anledning, senest ved framlegg av RNB til våren. Dette handler ikke bare om tapte bevilgninger fra statsbudsjettet, men også tapte ressurser i form av flittige dugnadshender som vil bidra til å avbøte noe som haster. Det er kort og godt på tide at statlige myndigheter begynner å forstå at deres oppgave også består av å gi motivasjon og insitament til frivillige, i stede for det stikk motsatte.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 33: Kraftproduksjon og kraftforsyning må prioriteres med handling

Fra Hitra Arbeiderparti

Forsyningsområde Midt har allerede et stort underskudd på kraft, og kraftutvekslingen har store mangler på grunn av forsømmelser i nettutviklingen. I tillegg viser framskrivingen at Norge om svært få år vil få et kraftunderskudd. I over 100 år har Norge tatt godt vare på sine viktige naturgitte fortrinn knyttet til produksjon og bruk av fornybar kraft, noe som har gitt grunnlag for industriutvikling og norsk verdiskaping i hele landet.

Utviklingen og situasjon i verden viser nå at fornybar kraft vil bli enda viktigere; det blir en knapphetsfaktor som må underlegges langt bedre prioriteringer enn det vi er vitne til i dag. Elektrifisering av olje- og gassinstallasjoner ute på sokkelen og kraftkrevende produksjon av kryptovaluta og store datasentre må i dette utfordringsbilde vike prioritet, både for å sikre den påkrevde grønne omstillingen av og satsingen på andre næringer og for å sikre en levelig strømpris. Partiets eget energiutvalg har fremmet flere konkret forslag som kort og godt må følges opp med handling, i stedet for at det drukner i enda flere utredninger.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 34: Arbeidskraft blir en knapphetsfaktor

Fra Hitra Arbeiderparti

Dette er en erkjennelse som har kommet tydeligere fram den senere tid. Det må bety at arbeiderpartiet og regjeringen løfter fram en debatt som bidrar til en bedre avklaring rundt spørsmålet: Hva blir det riktig å prioritere?

Debatten må handle om spørsmål som: Kan knapphet på arbeidskraft bety at det er greit med enda mer statlig byråkrati i sentrale strøk, og som dermed forsterker flyttestrømmene og reduserer mulighetene i mer perifere områder av landet? Skal vi fortsatt applaudere og stimulere nye store utbygginger innen solnedgangsnæringer som olje og gass, og dermed akseptere kannibalisering på arbeidskraft som trengs innen andre sektorer? Hvordan skal kommunene greie å skaffe nok varme og dyktige hender til å håndtere den kommende eldrebølgen, i konkurransen med de ovennevnte og bedre betalte jobbene? Osv. Samtidig så ser vi at distriktskommunene sliter mere med rekruttering til stillinger enn storbyene. Hitra arbeiderparti ønsker at arbeiderpartiet ser på en løsning med ev reduksjon/avkortning av studielån på lik linje med Troms og Finnmark.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 35: Havbruk må utvikles

Fra Hitra Arbeiderparti

Mange har ansett havbruksnæringa som den kanskje viktigste for å kunne omstille oss fra og erstatte olje og gassnæringa. Her har Norge store naturgitte fortrinn, som kan sikre oss og verden en bærekraftig matproduksjon. Men da må det gjennomføres helt andre grep enn i dag. I Hurdalsplattformen er det mange gode formuleringer om dette, men hvor blir det av handlingen? Hvordan skal vi få til den omtalte veksten, og hvordan skal vi øke den innenlandske verdiskapingen? Vi må komme i gang med flere arter, ikke minst arter som understøtter behovet for tilgang på andre norske råvarer til humant konsum, men også til den ønskede økningen av fiskeoppdrett. Og vi må få rammebetingelser som er forutsigbare og stimulerer til dette. Ja, vi må kort og godt skape, for å kunne dele. I dag, med det nye skatteforslaget, så har man oppnådd det stikk motsatte. Mange er permitterte, og det er skapt stor usikkerhet og uro blant folk og næringsliv i kystkommunene, ikke minst i Trøndelag hvor vi har flere av landets aller fremste havbrukskommuner.

Det er ellers verdt å merke seg hva som er uttalt av FN om hvor vi må lykkes i forhold til framtidens matproduksjon, og vi bør merke oss at for eksempel OECD nylig uttalte at «minst 50 prosent av veksten i verdensøkonomien fram mot 2030 vil komme fra havet».

Modellen for og nivået på det framlagte forslag til grunnrentebeskatning anses ikke for å være et egnet virkemiddel, for å fremme vekst og mer innlands verdiskaping. Modellen må kort og godt endres og forenkles, og det må innføres et nivå som ikke ødelegger mulighetene for investeringer og innenlands verdiskaping. I tillegg må staten etablere investeringsfond eller lignende, slik at vi får fram en kraftfull satsing på andre arter og en utvikling i verdikjeden som sikrer bærekraftig norsk verdiskaping. Herunder må dette også understøttes av infrastruktur som må forbedres og prioriteres. I dag hemmes dette av dårlige og farlige veier arvet fra fortiden og mye av kystinfrastrukturen står for fall. Skal vi oppnå nye fremtidsrettede arbeidsplasser og videreutvikle etablerte virksomheter, så må samferdselsinvesteringene rettes mot der verdien skapes – ikke minst langs kysten. Dette må bli førende i den kommende NTP.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 36: Mer bærekraftig transport ved godsoverføring til sjøveien og nye «grønne» energibærere

Fra Hitra Arbeiderparti

Dette har i mange år vært et mål. For vekslende regjeringer. Men hva har det ført til?

Riksrevisjonen uttalte om dette i 2018: **«Målet om å overføre godstransport over lange avstander fra vei til sjø og jernbane er ikke fulgt opp med aktiv styring og effektive tiltak».** Og har det skjedd noe etterpå, som monner? Nei!

Målet til dagens regjering er at Norge skal være en ledende havnasjon, og ha størst mulig bærekraftig verdiskaping og sysselsetting fra havet. Derfor var forventningene store da regjeringen varslet en satsing på tiltak innen kyst, havn og farled i Hurdalsplattformen.

Dessverre ser det ut til at kystløftet strander lenge før regjeringen presenterer sin langsiktige samferdselspolitikk. I føringene for arbeidet med NTP 2025–2036 har regjeringen beholdt fordelingen mellom de ulike formålene. Uansett hvor mye penger som brukes i NTP, skal veiformål få like stor andel som før, mens kyst- og sjøtransport fortsatt må samle opp smulene som blir igjen. Ved en videreføring av dagens nivå får veiformål 41,2 milliarder kroner, mens kystformål bare får 2,1 milliarder kroner.

Det er lite penger som skal til for å oppnå store effekter ved å satse på kysten. Sjøveien ligger der, ferdig bygd og brøytet. Sjøtransport er den klart mest miljøvennlig og trafikksikre transportmetoden, og ny teknologi vil øke forspranget. Dette underbygges nylig og senest av

Sintef m.fl. i rapporten «Greenhouse gas emissions of Norwegian salmon products». Samtidig vet vi at det er et enormt potensial for nye grønne arbeidsplasser i og rundt havnene, og i Trøndelag har vi fått utpekt 2 av de 5 nasjonale maritime knutepunktene for hydrogenproduksjon.

Trøndelag arbeiderparti må nå forlange bedre prioritering av infrastrukturen på kysten. Det må også forlanges insitamenter som virker og blir brukt, slik at godsoverføring fra landeveien til sjøveien blir realiteter. I tillegg må tidlig brukere av hydrogen som energibærer bli understøttet slik man for eksempel legger opp til i EU, gjennom såkalte differensierte kontrakter eller lignende.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 37: Fredede kulturminner i privat eie og momsfritak

Fra Levanger Arbeiderparti

I partiprogrammet for Arbeiderpartiet 2021-2025 heter det: *«Arbeiderpartiet vil føre en aktiv og fremtidsrettet politikk for å ta vare på og formidle vår historie knyttet til kulturminner, byggeskikk og tradisjoner»*

I 2023 er det 100 år siden de første nasjonale fredningene ble gjennomført som ledd i nasjonsbyggingen. I Trøndelag er det totalt 475 vedtaksfredede bygninger. 235 av disse er i privat eie.

Gjennom fredningen pålegger staten eierne en kostbar forvaltningsoppgave uten å ta vesentlig finansielt ansvar. I følge den nasjonale interesseorganisasjonen FREDET, er 25 % av fredede kulturminner i Norge gått tapt på grunn av manglende vedlikehold. Ytterligere 16% står i fare for å gå tapt.

Eiere av private fredede nasjonal kulturminner (FRIP) kan søke Riksantikvaren om tilskudd til merkostnader til antikvarisk istandsetting. Tilskuddsordningen er de siste årene redusert med 20%, og 70 % av søknadene ble avslått i 2022.

Majoriteten av nasjonale fredede kulturminner har ikke-momspliktige eiere. Det innebærer at disse må betale 25 % moms til staten av både av egenkapital og eventuelle tilskuddsmidler til vedlikeholdsarbeid. Dette oppleves som dypt urettferdig.

I dag er det ingen vesentlige avgifts- eller skattefordeler for private eiere av kulturminner, i motsetning til Danmark og Sverige.

Stortinget vedtok våren 2020 å be regjeringen fremme forslag om hvordan staten kan stimulere private eiere av kulturminner til jevnt og godt vedlikehold gjennom skatte- og avgiftsinsentiver. Saken er fortsatt uavklart.

Kulturmiljømeldingen (St meld. 16 - 2019-2020) nevner momskompensasjon som et mulig tiltak for å hindre at flere kulturminner går tapt. Frivillige organisasjoner, museer og andre forvaltere av kulturminner har allerede full momskompensasjon.

- Levanger AP ber om at Regjeringen tar et aktivt grep for å hindre at nasjonale fredede kulturminner i privat eie ikke går tapt.
- Det innføres en ordning med full momskompensasjon for vedlikehold og istandsetting av fredede kulturminner i privat eie.
- Strakstiltak vil være nødvendig for å stanse den negative utviklingen, og det gjennomføres momskompensasjon for tilskudd til «Nasjonale fredede kulturminner i privat eie» allerede fra inneværende år.
- Tilskuddsordningen (Kap. 1429, post 71) økes med 20% i budsjettet for 2024.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 38: Bærekraftige byer, tettsteder, og bygdesamfunn

Fra Levanger Arbeiderparti

Bolig- og næringsutvikling er viktige områder for å nå målene om bærekraftige og attraktive lokalsamfunn. Bolyst og arbeidsplasser er viktige stikkord. FNs bærekraftsmål forutsetter en helhetlig tilnærming til samfunnsutviklingen, der økologisk, sosiale og økonomisk bærekraft ivaretas.

Mange distriktskommuner opplever nedgang i folketallet. Vi får flere eldre og færre barn i skolealder. Rekruttering av fagpersonell i nøkkelstillinger innenfor eksempel helse og omsorg er krevende. Vi må ha økt fokus på sammenhengene mellom bolyst, jobbmuligheter og næringsutvikling. Kommunene har ulike utfordringer, og statlige virkemidler må gi handlingsrom for lokale og regionale vurderinger.

Statlige retningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging legger i dag sterke føringer for boligbygging og næringsutvikling i kommunene. Dette har bidratt til stor grad av fortetning i sentrumsnære områder, og utviklingen kan få store konsekvenser for flere bygdesamfunn.

Trønderske kommuner kjennetegnes ved mangfold, og har både attraktive tettsteder og levende bygdesamfunn med spredt bebyggelse. Bygdesamfunnene har en sentral rolle i verdiskaping og i forvaltningen av natur- og kulturverdier. Attraktive lokalsamfunn er en forutsetning for bolyst og sosial bærekraft.

Levanger Arbeiderparti vil:

- Gi kommuner og fylkeskommuner mer myndighet til å gjøre lokale og regionale vurderinger i arbeidet med å skape bolyst og arbeidsplasser.
- Sikre at sosial bærekraft forankres bedre gjennom plansystemet og legge til rette for at kommunene i større grad enn i dag kan ta mangfold og sosiale hensyn i planleggingen.
- Sikre en bærekraftig og helhetlig boligutvikling i alle deler av kommunene
- Forenkle fradelingspolitikken slik at det blir enklere for familier å skaffe seg boligtomter knyttet til landbrukseiendommer.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 39: Gode barnehager gir barn en god start

Fra Levanger Arbeiderparti

Dette er overskriften i Hurdalsplattformen under kapittel for Kunnskap for framtida. Gode barnehager gir barn en god start, det er det ingen tvil om. Men hva er en god barnehage?

Det er at man har ansatte som har kunnskap om barns utvikling. At barnehagen har ansatte som har tid til å være til stede for barna og gir dem utfordringer ut fra deres behov og ståsted.. At ansatte har et fang å tilby, ansatte som lytter til barn og som har evne til å sette seg inn i og gjøre noe med de utfordringer som måtte oppstå. Det er å ha ansatte som skal veilede foreldre, pedagoger som skal veilede andre ansatte og det er å ha ansatte som skal holde seg faglig oppdatert, jobbe prosjektorientert, med mer, det er en god barnehage.

Å styrke pedagognormen ved å stille krav om at minst 50/60 prosent av ansatte er barnehagelærere, øke delen fagarbeidere med mål om 25 prosenter, samtidig som man ønsker å forbedre bemanningsnormen slik at det er nok voksne sammen med barna til enhver tid, er i utgangspunktet et godt innspill.

I dag er pedagognormen satt til 14 barn over 3 år og 7 barn under 3 år. Bemanningsnormen er 3 ansatte på 18 barn over 3 år og 3 ansatte på 9 barn under 3 år. Slik situasjonen er i dag er det kun 2 ansatte sammen med barna gjennom store deler av dagen. Dette på grunn av plantid, møter og avvikling av pauser.

Pedagogiske ledere har 4 timer ubundet arbeidstid/ plantid i uka. Med 50% barnehagelærere vil det bli flere plantimer borte fra avdeling. I tillegg til at pedagoger skal ha foreldresamtaler, møter med andre instanser og interne møter, så ser vi at tiden på avdelinger sammen med barna reduseres.

Barn er i barnehagen opptil 8-9 timer hver dag. Hva er da nok bemanning til enhver tid? Å ha nok bemanning sammen med barna til enhver tid må ses i sammenheng med antall barn og antall ansatte gjennom HELE dagen.

Vi ser at tallet på rekruttering av barnehagelærere går ned. Arbeidsbelastningen er stor, sykefraværet er stort, krav fra samfunnet øker og utfordringene står i kø.

Tidlig innsats starter i barns første leveår. Barnehagen legger et grunnlag for barns utvikling og danning. Da er det avgjørende at det er nok kompetente voksne til stede for å veilede, stimulere og utfordre barna gjennom HELE dagen i barnehagen.

Skal pedagognormen styrkes må bemanningsnormen økes slik at det er minimum tre ansatte sammen med barna i barnehagens kjernetid. God tid til barna er viktig. Da vil vi få gode barnehager som gir barn en god start.

Levanger Arbeiderparti vil:

- Sikre at bemanningsnormen økes gjennom hele dagen før krav om 50/60% barnehagelærere innføres.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 40: Bo- og aktivitetstilbud for unge demenssyke

Fra Levanger Arbeiderparti

Vi vet at antall innbyggere med demens vil øke i årene framover. Å få en demensdiagnose er utfordrende for alle uansett alder. Men når sykdommen rammer yngre personer og deres pårørende blir utfordringene ekstra store. Ofte er de yrkesaktive med mindre barn, og belastningen på nær familie blir krevende. Mange sliter med å få en krevende hverdag til å gå opp. Behovet for veiledning og avlastning er stort.

Med økende behov for hjelp og bistand er det innlysende at kommunene og det offentlige ikke kan dekke alle behov og ønsker. Derfor er vi nødt til å tenke nytt, kreativt – og konkret. Kommunenes rolle framover vil i større grad bli å ta initiativ til å utvikle og prøve ut nye modeller for samhandling der brukerorganisasjoner, ideelle og andre aktører, frivilligheten og det offentlige samarbeider om både utvikling, etablering og drift av tilbud. Det finnes allerede

mange statlige og andre tilskuddsordninger som har som mål å stimulere til nytenkning. Stikkord er interkommunalt samarbeid, tverrfaglighet og sektorovergripende samhandling. Her gjelder det å være på offensiven og konkretisere gode og framtidsrettede ideer. Trøndelag har de beste forutsetninger for å være i front – med sykehus, universitet, frivillighet og kommune som viktige aktører.

Levanger Arbeiderparti vil:

- Utfordre regjeringen på å etablere og finansiere pilotprosjekter for å utvikle framtidsrettede bo- og aktivitetstilbud for unge demenssyke.
- Utvikle og prøve ut nye modeller for samhandling der brukerorganisasjoner, ideelle og andre aktører, frivillighet og det offentlige samarbeider om etablering og drift av tilbud.
- Vurdere muligheter for interkommunalt samarbeid for å styrke tjenestetilbudet.
- Legge til rette for forskning og utvikling i samarbeid med universitetene og sykehuset.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 41: Energi

Fra Skaun Arbeiderparti

Staten må prioritere:

- oppgradering av eksisterende vannkraftverk, med bedre insentiver for å kunne utnytte det tekniske potensialet
- energieffektivisering, med nye og sterkere virkemidler/insentiver
- effektivt overføringsnett mellom produksjonsområder og forbruksområder
- aktiv satsning på solenergi gjennom sterkere insentiver
- å få en effektiv styring av energiproduksjonen
- stans i all unødvendig bruk av strøm til f.eks. produksjon av kryptovaluta

Vi må også følge utviklingen innen andre energiformer.

Skaun Arbeiderparti mener det er viktig å jobbe langs en kort og en lang tidsakse når det gjelder energiproduksjon og -forbruk. Kortsiktig må vi kunne øke produksjonen der det er minst konsekvenser og samtidig stimulerer til energieffektivisering.

Vi må satse på oppgradering av vannkraftverk, gjennom å stimulere utbyggerne økonomisk. Her er det et potensiale på ca. 15% effektøkning ved å oppgradere turbiner og generatorer til dagens standard. I tillegg må grunnrenteskattens innslag korrigeres slik at det blir fradrag for 10 MVA produksjon for større anlegg. Nå «strupes» noen nye anlegget til 9,5MVA for å unngå grunnrenteskatten, selv om anlegget kunne produsert mer enn 10MVA.

Energieffektivisering for alle typer bygg må igjen bli en del av ENOVA sin satsing og må tilføres mer kapital til dette området. Her kan det være større tilskudd til geotermiske anlegg, solcelleanlegg, solenergianlegg osv både for private og for offentlig bygging. Større solcelleanlegg for produksjon av strøm må støttes.

Stamnettet må oppgraderes slik at vi effektivt kan overføre energi mellom produksjons- og forbrukssteder. Staten må ta kontroll over produksjonen, slik NVE en gang hadde det. Da kan en få en overordnet styring hvor det ikke suboptimaliseres i energiselskapene ut fra egen vinning, men at vi nasjonalt får en styrt produksjon ut fra kapasitet, forbruk, overføring, vannmengde i elver og magasinifylling.

Unødvendig og sløsende forbruk må stanses, som f.eks. utvinning av kryptovaluta. Langsiktig må vi få en bærekraftig økning i produksjonen. Økningen kan skje gjennom å gi tillatelser til bygging av vannkraftverk i f.eks sidevassdrag til vernede vassdrag. Geotermiske kraftverk er også en løsning som må prøves ut.

Bygge flere pumpekraftverk, slik at vi kan få energiproduksjon når det er høyt forbruk, og kan pumpe vannet tilbake når forbruket er mindre.

Norge må følge med på utviklingen av andre energiformer, som kan bli fremtidige alternativer for energiproduksjon.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 42: Selvmordsforebyggende arbeid

Fra Skaun Arbeiderparti

Innen trafikken har vi i lang tid hatt 0-visjon, som både har gitt gode resultat og ført til sterkt reduserte tall. Når det gjelder selvmord så har vi 600-650 tilfeller hvert år, og det er grunn til å tro at det er mørketall. Tallene er skremmende høye, og en kraftig innsats må settes inn for å redusere tallene.

Skaun Arbeiderparti mener at å tydelig uttale at en har en 0-visjon innen området vil føre til tydeligere prioriteringer av nødvendig innsats på å gi de som sliter god hjelp og dermed få ned tallene. Særlig skremmende er det at det er overhyppighet av menn (73%) i gruppen som tar

selvmord. Derfor er det viktig å klarlegge faktorer som utgjør overhyppigheten og dernest målrette mer av innsatsen mot menn. Det er stadig økende tall på at unge sliter. Spesielt etter epidemien så har tallene på de som varsler plager og blant de som søker hjelp, økt urovekkende mye.

Arbeiderpartiet må

- Etablerer en 0-visjon innen selvmordsforebyggende arbeid
- Forsterke innsatsen rettet mot menn
- Øke satsingen blant unge med særlig fokus på forebyggende arbeid allerede i ungdomsskolen.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 43: Strømpriser

Fra Skaun Arbeiderparti

Skaun Arbeiderpartiet mener at vi

- Må ta omsetningen av kraft vekk fra Nordpool og over til en statlig styring av strømprisen i Norge basert på produksjonskostnader.
- Det må være en nasjonal kontroll av vannkraftressursene.

Skaun Arbeiderparti er urolig for de høye energiprisene, både for husholdningene, men også for industri, forretningsliv, lag og organisasjoner. At vi har en strømprising som er styrt av markedskreftene gir ikke andre enn meglerne og kraftprodusentene.

Det er viktig at vi får kontroll med kraftomsetningen slik at vi får levelige priser på strøm til markedet i Norge uavhengig av Europeiske priser. Vi foreslår at omsetningen tas vekk fra Nordpool (kraftbørsen) og over til en statlig styring av pris basert på produksjonskostnadene.

I dag eies mye av kraftproduksjonen av utenlandske selskaper. Denne ressursen må i størst mulig grad være på norske hender. Dermed kan vi oppnå en nasjonal kontroll over produksjonen, slik at produksjon bidrar til verdiskaping og sysselsetting i Norge og en god forsyningssikkerhet.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 44: Tiltaksarbeid - for de som står utenfor arbeidslivet

Fra Skaun Arbeiderparti

Arbeiderpartiet må

- Sørge for at alle kommuner kan tilby ulike arbeidsmarkedstiltak for sårbare grupper som står utenfor arbeidslivet.
 - Tiltaket «Varig tilrettelagt arbeid» (VTA) endrer navn til «Tilrettelagt arbeid» (TA) som kan stimulere personer, som er definert som uføre, til sterkere deltakelse i arbeidslivet. Dette vil bryte ned stigmatisering og «vegring» mot å delta i tiltaket som for mange oppleves avskrekkende med tanke på et livslangt arbeidsforhold.
 - Tiltak som «Arbeidsforberedende Trening» (AFT) skal ikke settes ut på anbud, og skal kunne tilbys i alle kommuner etter størrelse og behov.
 - kravet til arbeidsevne i AFT-tiltaket bør reduseres fra 50% ned til individuelt behov.
- samordne alle tiltaksordningene som er for de som står utenfor arbeidslivet med mål om effektiv ressursutnyttelse og samtidig sikre at alle de som står utafor dermed kan få et verdig liv og ha meningsfylt arbeid.
- forsterke tillitsreformen spesielt innen NAV, slik at den den voldsomme rapporteringen og begrensningene i tiltaksaktiviteter bygges ned.

Altfor mange står utenfor et arbeidsliv, men har ressurser som kan benyttes. Å stå utenfor arbeidslivet (og det sosiale livet) er svært negativt og vil fort skape depresjoner og psykisk uhelse.

I dag har vi et kunstig skille mellom tiltakene som kan brukes og det er NAV som setter meget sterke føringer i hvordan dette skal organiseres. Vi har ordning med VTA der en må være definert som utfør for å få plass. AFT-ordningen skal forberede tiltaksdeltakerne for et arbeidsliv. Skillene mellom disse tiltakene er unaturlig og må bygges ned, slik at vi kan få en tiltaksordning som er til det beste for de som trenger hjelp. VTA (Varig tilrettelagt Arbeid) høres skremmende ut for enkelte. Å fjerne ordlyden VARIG vil gi de som kommer inn under tiltaksarbeid et håp om noe annet.

Hurdalsplattformen viser til en styrking på områdene, men dessverre fortsatt innenfor de gamle begrepene (og da rammene). Her er det behov for å tenke nytt når en ser de store gruppene som står utenfor arbeidslivet. Det er mange ulike prosjekter og ordninger for de som står utenfor arbeidslivet. En må hente det beste ut av de ulike ordningene og samordne disse.

Vekst- og tiltaksbedriftene (som oftest er 100% eid av kommunen) spiller en viktig rolle i inkludering, gir meningsfylte liv og har lokal tilknytning. Disse bedriftene er «bundet på hender og føtter» i å drive med tiltak som kan føre folk ut i arbeid og alternativt skape en verdifull

arbeidsplass. Mange har nå måttet opprette konsernmodell for å møte kravene fra NAV. Dette fører ikke til bedre tjenester, da mer ressurser går med til byråkrati og rapportering. Hele tiltaksordningen må gjennomgås og rammene må endres for å få til de mest positive løsningene for de som trenger ulike tiltak.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 45: Videreføre arbeidene med å utbedre Vigdalsvegen i Skaun

Fra Skaun Arbeiderparti

Skaun Arbeiderpartiet må arbeide med å få satt Vigdalsvegen på prioriteringslista igjen og slik at en kan fullføre det påstartede utbedringsarbeidet. I lang tid har Skaun Arbeiderparti arbeidet for å utbedre Vigdalsvegen (tidligere FV802). Strekninger av vegen er av de dårligste fylkesvegene og fortjener nå å bli utbedret. Etter en lang tids arbeid med å få satt utbedringsarbeidene på kartet, ble arbeidet påstartet, men har dessverre stoppet helt opp (i mange år nå). Mange av de smaleste og mest kronglete partiene står fortsatt igjen å utbedre. Ifølge beboere i området har det vært en stor økende trafikk på vegen i de siste årene. Det er også skoleveien til mange elever.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 46: Rørosbanen, framtidens godstransportåre fra Midt-Norge til Østlandet/kontinentet

Fra Holtålen Arbeiderparti

Mer av godset i Norge skal transporteres på miljømessig bærekraftig måte, og transportsystemene skal skape grunnlag for en større regional vekst. Men nå ser en at kapasiteten på flere togstrekninger nærmer seg taket – både Bergensbanen og Dovrebanen er på bristepunktet.

Rørosbanen/Solørbanen ligger nærmest klar, med stor kapasitet og kan med forholdsvis beskjedne midler tas i bruk for mere gods- og persontransport. Noen flere krysningsspor, og elektrifisering, så kan Rørosbanen/Solørbanen ta hånd av den økningen av godstrafikken som prognosene sier vil komme i de nærmeste 10-20 årene. Skal en lykkes med å få mere godstransport over på jernbane, så må det satses Holtålen Arbeiderparti har på en rekke årsmøter i Sør-Trøndelag AP fått tilslutning på sine forslag om opprustning av Rørosbanen.

Men lite har skjedd i saken. Nå er det på tide at også sentrale politikere i fylket jobber for Rørosbanen.

Forslag til vedtak: Rørosbanen må oppgraderes til en akseptabel standard og følgende tiltak må prioriteres og innarbeides i NTP og Bane-nor sine planer:

- Røros- og Solørbanen elektrifiseres
- Det bygges flere kryssningsspor og trafikkfarlige planoverganger må saneres
- Det må jobbes med takstsoner sammen med Fylkeskommuner, SJ, ATB og Innlandet Trafikk for å senke billettpriser for bruk av kollektivtrafikk til / fra Fjellregionen.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 47: Staten må ta ansvar for oppryddingen ved nedlagte gruver

Fra Røros og Holtålen Arbeiderparti

Gruvedrift har i mange hundre år vært den viktigste næringen i flere av kommunene i fjellregionen. I tillegg til jordbruket skapte den et eksistensgrunnlag for svært mange familier som underpliktarbeid og frivillig var sysselsatt der. Store verdier ble skapt, og lenge også eksportert ut til aksjonærene som ofte befant seg utenlands. I dag sitter vi igjen med et kulturlandskap som er sterkt preget av konsekvensene fra denne virksomheten. Kjæli og Killingdal gruver i Holtålen, så vel som Nordgruvefeltet i Røros kommune er eksempler på gruveområder som sårt trenger at det gjennomføres miljøforbedrende tiltak. Giftige mineraler skylles i dag ut i bekker, elver og tjern, og yter store negative konsekvenser for omkringliggende vann- og naturområder. Hvis gruvedrift i fremtiden skal være mulig, må vi være sikre på at det stilles krav om opprydding av etterlatenskapene, og at virkningsfulle tiltak mot forurensningen skjer. Staten må ta særskilt ansvar for opprydding i gruveområdene som det enda ikke er ryddet i, og stille tydelige krav ved enhver ny etablering av gruvedrift om at planer for opprydding gjennomføres i etterkant av driftsperioden.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 48: Rørosbanen inn i Nasjonal Transportplan

Fra Røros Arbeiderparti

Bane Nor har signalisert at de i arbeidet med ny NTP vil nedprioritere Rørosbanen. Rørosbanen har et stort behov for investeringer for å kunne være relevant i fremtiden. Det er behov for en rekke nye kryssningsspor for å få bedre utnyttelse av den allerede eksisterende

infrastrukturen, og ikke minst elektrifisering som vil føre til betydelig reduserte utslipp samt muligheten for å bruke norsk jernbanemateriell langt mer fleksibelt.

Det er svært bekymringsfullt om Rørosbanen nok en gang nedprioriteres i en NTP. Da vil toget bokstavelig talt gå for Rørosbanen, og Norge mister den viktige avlastingstraseen for Dovrebanen.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 49: Energipolitikk for framtida

Fra AUF i Trøndelag

49.1 Energisparing og energieffektivisering

Europa står overfor en energikrise. Prisen på olje øker og det samme skjer med prisen på gass. Putin bruker kutt i gasseksport som våpen i hans krigføring mot Ukraina. Europa står dermed med mindre mulighet for import av energi. Energieffektiviseringen vi må igangsette må bestå av en prosess hvor vi ser på alternativer for et mer effektivt og lønnsomt forbruk av dagens produserte energi. Nordmenn og Norge som stat er storforbrukere av energi. Vi bruker mer enn det vi trenger.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Ha et krafttak for etterisolering, bytte av dører og vinduer, forhindre varmetap og øke gjenbruk av spillvarme.
- Øke andelen husholdninger med fjernvarme eller grunnvarme slik at mindre av oppvarmingsbehovet må dekkes av strøm.
- Stortingets vedtak om å spare 10 TWh gjennom energieffektivisering av den eksisterende bygningsmassen må følges opp. Dette vil også kunne frigjøre kraft til bruk innen andre sektorer.
- At det skal stilles krav til energieffektivitet og nullutslippsbygg i offentlige anbud.
- At alle offentlige bygg skal være selvforsynt på energi innen 2030

49.2 Å endre verden nabolag for nabolag

For å minske vår innvirkning på både klima og miljø er måten vi bor på svært viktig. Derfor må vi tenke nytt når det gjelder planlegging av bygd og by. Nabolag som er selvforsynte på strøm vil være et godt steg i riktig retning. Derfor bør det stilles krav til nullutslipp og plusshus i alle nye boligutbygginger og nabolag. Det bør også fokuseres på bygg med flere boenheter. Slike bygg er både mer arealeffektive, energieffektive og mer sosiale for beboere. I tillegg fører slike bygg til at mindre matjord går tapt.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- At alle nye nabolag skal være selvforsynte på strøm.
- At det bør fokuseres på bygg med flere boenheter framfor eneboliger ved boligutbygging.
- At alle energieffektive nabolag også skal satse på felles kjøkkenhager og insektshotell
- Sikre at alle nye boligprosjekter og nabolag heller skal sette av parkeringsplasser til bildeling over personbilbruk

49.3 Fornybare energikilder

Om vi skal få til det grønne skiftet er vi nødt til å produsere mye mer fornybar energi enn vi gjør i dag. Norge er landet med Europas lengste kystlinje, og har dermed et stort potensial for vindkraftproduksjon. Trøndelag Arbeiderparti vil derfor bygge mer vindkraft på land og havvind. Når vi bygger vindkraft på land, er det viktig å ivareta sårbare naturområder og samiske rettigheter. I tillegg har Norge mulighet til å bygge ut vesentlig flere havvindmøller enn det så langt er lagt opp til. Derfor mener Trøndelag Arbeiderparti at vi skal sette i gang en storsatsing på havvind. Derfor mener Trøndelag Arbeiderparti at vi skal fortsette storsatsingen på havvind.

Norsk vannkraft er grunnmuren i energiforsyningen vår. Vannkraften sørger for at Norge er et av få land i verden som er selvforsynt med fornybar elektrisitet. Norge har verdensledende kompetanse og unike naturgitte forutsetninger for vannkraft. Derfor mener Trøndelag Arbeiderparti at vi burde se på muligheten for å bygge ut vannkraften, samtidig som vi ivaretar sårbare naturområder og samiske rettigheter. Trøndelag Arbeiderparti vil oppgradere og utvide eksisterende vannkraft, men også åpne for skånsom utbygging av ny vannkraft.

Solkraft er en ren, lett tilgjengelig og utømmelig energikilde. Energien som stråler fra sola, er grunnen til at de aller fleste andre energikildene vi bruker i dag eksisterer. Trøndelag Arbeiderparti ser mange gode sider med solenergi. Solfangere og solceller er enkle konstruksjoner som er holdbare og lette å vedlikeholde.. Solkraft er konfliktfri kraft som kan bygges ut på allerede utnyttede arealer som tak eller næringsparker. Trøndelag Arbeiderparti er derfor positive til utbygging av mer solkraft.

De valgene vi tar nå, bestemmer hvordan kraftmarkedet og kraftprisene vil se ut i fremtiden. Det finnes ingen enkle grep som vil gi folk og industri rimelig kraft i morgen. Men de grepene vi tar nå, er et steg mot en viktig grønn energiomstilling og industribygging for fremtiden. Skal vi nå klimamålene, er vi nødt til å kutte utslipp- og dermed produsere mer vann-, vind- og solenergi.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Bygge ut mer vindkraft på land.
- Forsterke satsingen på havvind
- At vindkraftkommunene skal ta del i verdiskapingen.
- At sårbare naturområder og samiske interesser skal tas hensyn til ved utbygging av kraftproduksjon.
- Se på muligheten for å bygge ut nye vassdrag for vannkraft.
- Oppgradere eksisterende vannkraftanlegg for å øke energiutbyttet.
- Øke satsingen på solcelleparker.
- Støtte opp om forskning på alternative produksjonsmetoder for solceller.
- Utvikle et hjemmemarked for solceller i Norge.
- At alle nye større offentlige bygg skal produsere mer energi enn de bruker.

49.4 Bioenergi

Økt bruk av bioenergi er viktig for å skape en sirkulær økonomi i Norge. Å bruke avfallsressurser til å produsere miljøvennlig bioenergi istedenfor å forbrenne avfallet vil bidra til kutt i klimagassutslipp. Bioenergi kan blant annet brukes til oppvarming, elektrisitet og biodrivstoff. En økt satsing på bioenergi vil derfor bidra til å senke etterspørselen etter olje, skape nye grønne arbeidsplasser og mer grønn energi. Bioenergianlegg burde bygges lokalt, slik at man ikke trenger å frakte avfall over lange avstander for å gjenvinne det. Videre burde vi ta i bruk biodrivstoff i luftfart, skipsfart og lastebiltransport i større grad enn i dag, med et mål om å bytte ut fossilt brensel. I tillegg burde man ta i bruk bioenergi i de industriene der man trenger mye varme og ikke kan erstatte fossilt brensel med elektrisitet. Noen industrier produserer også metan. Blant disse er søppelfyllinger og storskala storfegårder. Metan er en mye verre klimagass enn karbondioksid. Derfor bør all metan forbrennes slik at det i stedet blir karbondioksid.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Bygge ut flere bioenergianlegg i Norge.
- Øke bevilgningene til forskning på bioenergi.
- I større grad bruke biodrivstoff i luftfart, skipsfart og varetransport i stedet for fossilt brensel.
- Gi økonomiske fordeler til bedrifter som bruker bioenergi og bidra med kompetanse og rådgivning.

- Gi investeringstilskudd til prosjekter som benytter seg av bioenergiproduksjon kombinert med karbonfangst- og lagring.
- At industrier hvor metan akkumuleres skal håndtere dette ved å forbrenne metanen til karbondioksid som er en mindre miljøversting

49.5 Fjern-, berg- og overskuddsvarme

Fjernvarme er en form for energiproduksjon som allerede er utbygd i mange kommuner i Norge, eller holder på å bli utbygd. Fjernvarmen bruker isolerte rør i bakken for å overføre fjernvarme fra anlegg som bruker energikilder som gass, olje og overskuddsvarme fra industrien. Fjernvarme er allerede utbygd eller er under utbygging i 92% av norske kommuner med 10 000 innbyggere eller mer. I Norge er vi storkonsumenter av strøm, spesielt strøm med hensikt for privat boligoppvarming. Det største strømforbruket i Norge er nettopp privat boligoppvarming. Man bør ha som mål å øke antall husholdninger som 30% av strømforsyningen i Trondheim kommer fra fjernvarmen fra Statkrafts anlegg på Tiller. Det finnes altså allerede ekspertise og erfaring rundt fjernvarme. Samtidig bør forskning vektlegges slik at Norge har mulighet til å redusere elektrisitetsforbruket vårt. I gjennomsnitt bruker en norsk husholdning 60% av strømkostnadene på oppvarming. Norge er et land hvor det er behov for oppvarming i kaldere perioder. Dermed ville fjernvarme bidratt til redusert strømforbruk.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- At videre forskning på fjernvarme får de midlene styrkes, samt at anskaffelsen av ekspertise innen feltet blir prioritert.
- Bruke overskuddsvarme til oppvarming av husholdninger.
- Bruke overskuddsvarme fra industri, avfallshåndtering eller annen næringsvirksomhet som brensel i lokale fjernvarmeanlegg.
- Bygge ut bergvarme.
- At kommunene skal få statsstøtte til å investere i fjernvarme.
- At minst 50% av husholdninger skal oppvarmes av fjernvarme innen 10 år.

49.6 Karbonfangst og lagring (CCS)

For å nå klimamålene er oppskalering av CO₂-fangst og -lagring helt avgjørende. Det krever etablering av CCS som løsning på flere punktutslipp i industrien i Norge, og at flere europeiske fangstanlegg kobler seg til lageret på norsk sokkel.

CO₂-fangst og -lagring er ifølge FNs klimapanel og det Internasjonale Energibyrået et

avgjørende tiltak for å redusere de globale utslippene fra industri og kraftproduksjon. Norge ligger i front i verden i utvikling av CCS-løsninger, og har svært gode forutsetninger for å ta markedsandeler i hele verdikjeden fra fangstteknologi til transport-, bruk- og lagringsløsninger. Fangst og lagring av CO₂ gir store industrielle muligheter for norske bedrifter.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- At i løpet av 2025 må både Norcem Brevik og Fortum Oslo Varme bli satt i drift.
- At innen 2025 må det fattes investeringsbeslutning for flere norske fangstanlegg i industrien og energigjenvinning med avtale om transport og lagring av CO₂ på norsk sokkel.
- At Norske myndigheter og industrien må jobbe for at det fattes investeringsbeslutninger for flere europeiske fangstanlegg med avtale om transport og lagring av CO₂ på norsk sokkel
- At det må jobbes for at innen 2030 er norsk sokkel etablert som europeisk sentrallager for CO₂.
- At innen 2035 skal alle store utslippskilder i Norge ha CCS-anlegg

49.7 Olje, petroleum og gass

Olje- og gassutvinningen står for hele 25% av Norges klimagassutslipp. Norge og verden må i tida fremover gå over fra olje, kull og gass til fornybar energi. Klimaendringene er i gang og Norge og verden har en enorm klimakrise å løse. Trøndelag Arbeiderparti mener at Norge må være et av de første landene som lar noe av oljeressursene bli liggende. Norge må gå foran som en nasjon som tar klimaendringene på alvor.

Det er på tide å avslutte tildelingen av nye letekonsesjoner. Ved å fortsette tildelingen av nye letekonsesjoner, legger man opp til petroleumsvirksomhet i mange tiår fremover, noe som ikke vil være i tråd med ambisjonen om at Norge skal bli et fornybarsamfunn.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Slutte å lete etter mer olje
- At det ikke skal gis ut flere letekonsesjoner
- Sikre at sårbare og verdifulle områder som LoVeSe, iskanten, polarfronten og uåpnede deler på norsk sokkel forblir oljefritt
- Avskaffe TFO-ordningen (tildeling av forhåndsdefinerte områder)
- Ha en styrt avvikling av petroleumsindustrien med full avvikling innen 2030

- Bruke vårt statlige eierskap i selskaper som Equinor og Statkraft til å satse på arbeidsplasser i fornybar energi

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 50: Lokal klimapolitikk når globale mål

Fra AUF i Trøndelag

50.1 Kollektivtransport for framtida

I Norge er vi avhengige av kjøretøy for å komme oss fra A til B. Og i Trøndelag, et fylke med store avstander mellom folk, velger de fleste å benytte seg av bil for å komme seg fram. Vi slipper ut alt for mye CO₂ ved bilkjøring. Skal vi få trønderske innbyggere til å velge bort bilen til fordel for klimavennlige alternativ, må man bedre kollektivtransporten i hele fylket. Ved å legge til rette for bussavganger mellom de største byene og tettstedene i den nordlige delen av fylket vil man både kunne få folk over fra bil til buss og tog, men også gjøre det enklere for unge å komme seg dit de skal. Kollektivtransport trenger ikke nødvendigvis å begrenses til tog, trikk og buss. I flere kommuner vil det være mer hensiktsmessig med ulike former for flex-tilbud og tilbringertjenester. Å bestille hjem taxi, minibuss eller lignende som kan ta deg til kollektivknutepunktene for videre transport er både klimavennlig, men ikke minst distriktsvennlig. Det gjør at alle, uavhengig av hvor i Trøndelag de bor, kan være med på klimadugnaden.

Minsker man bilkjøringen i de største byene, vil utslippene gå betydelig ned. Derfor mener Trøndelag Arbeiderparti at det bør etableres flere kollektivknutepunkt i utkantene av Trondheim kommune med såkalt "park-and-ride"-parkeringsplasser. Dette gjør det både enklere for pendlere, men også den øvrige befolkningen å sette igjen bilen til fordel for kollektivtransport. Skal dette være mulig er vi i Trøndelag Arbeiderparttydelige på at det må være billigere og mer effektivt å velge klimavennlig.

Framtidas kollektivtransport må gjøre det enkelt og overkommelig for folk å velge klimavennlig. Da bør det opprettes nye systemer for organisering av transporten i Trøndelag. Ett kollektivtransport-abonnement hvor man betaler en fast pris i måneden og får fri tilgang på alle former for klimavennlig transport. I én app eller på én nettside bør man kunne finne alle former for klimavennlig transport som kan frakte deg fra A til B. Herunder burde man hatt avtaler med bysykkel, el-sparkesykkel, buss, trikk, tog og båt slik at man, uansett hvor man bor i fylket, kan komme seg dit man vil ved hjelp av kollektivtransport.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Etablerere flere interkommunale bussruter mellom de største byene og tettstedene i den nordlige delen av fylket
- At busstilbudet skal samsvare med lokale behov, blant annet ved at avganger er på hensiktsmessige tidspunkt som sammenfaller med eventuelle togavganger eller lignende
- Øke hyppigheten på allerede eksisterende avganger med buss, trikk og tog
- Sikre at alle kommuner har flex-tilbud, tilbringertjenester eller buss fra utkantene av kommunen til kollektivknutepunkt for tog eller annen kollektivtransport.
- At det skal etableres flere større kollektivknutepunkt i utkanten av de største byene med tilhørende "park-and-ride"-parkeringsplasser.
- At alle busser skal være klimanøytrale innen 2030.
- At kommunenes politiske ledelse i større grad skal stille krav om elektrifisering av Trønderbanen med tilhørende dobbeltspor.
- Opprette én enkelttjeneste for all kollektivtransport, med tilhørende månedsabonnement.
- Videreutvikle dagens nullvekstmål for personbiltrafikk, slik at det setter tydelige mål for nedgang i klimagassutslipp og gjelder hele transportsektoren.
- Jobbe for et lokaltog for Trondheimsregionen som går mellom Melhus og Stjørdal med avganger hvert kvarter.
- Se på mulighetene til å utvide bilkollektiv, blant annet ved å prioritere flere parkeringsplasser til bildeling biler og oppfordre flere kommunale tjenester til å ta i bruk bildeling.
- Lage flere vekstavtaler for regionene.
- Åpne for bompengefinansiering av kollektivutbygging i Trøndelag.
- Innføre nullvekstmål i biltrafikken i hele fylket.
- Utvide tilbudet for hydrogen til småbåtflåten langs kysten.

50.2 Miljøpakken - by og land hand i hand?

Miljøpakken er et samarbeid mellom staten, fylket og kommunene i Trondheimsområdet for å kutte i utslipp i transportsektoren og å forhindre trafikkork. Det er estimert at Miljøpakken i seg selv kutter tre mil med bilkø inn til Trondheim sentrum. Mindre bilkø gir mindre klimagassutslipp og renere luft.

Dette samarbeidet har også opprettet nullvekstmålet, altså et mål som sier at personbiltrafikken ikke skal vokse i takt med befolkningen. Altså at når befolkningen øker,

skal biltrafikken forbli den samme. Dette er mål som gjør klimapolitikken og tallene veldig konkrete. I underkant av 40% av Miljøpakken finansieres direkte av bomsystemet. Bompengene finansierer små og store prosjekter, blant annet sykkelveier, gangstier og nye kollektivknutepunkt. Øker man bompengesatsene i Miljøpakken vil man tjene flere midler til grønne formål, i tillegg til at det blir et insentiv for å sette igjen bilen til fordel for kollektivtransport. Vi i Trøndelag Arbeiderparti ser likevel de negative sidene ved å øke bompengesatsene, og vil derfor ta til orde for at bomsystemet i miljøpakken byttes ut med vegprising på sikt, men fram til dette skjer skal satsene økes og pengene brukes på å forbedre kollektivtilbudet.

Trøndelag Arbeiderparti mener at Miljøpakken og nullvekstmålet bør utvides til andre deler av Trøndelag der det er hensiktsmessig gjennom regionpakker. Herunder kan man eksempelvis se på egen Innherredspakke, for å kutte utslipp og bygge ut kollektivtransporten i en region som allerede har litt interkommunalt samarbeid.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Øke bompengesatsene i Miljøpakken og jobbe for en overgang til vegprisingssystem på sikt
- Fjerne flere gateparkeringsplasser i sentrum til fordel for sykkelveier, gangstier og miljøgater
- At kommunen skal kjøpe opp flere private parkeringsplasser
- Øke parkeringsavgiften
- At deler av metrobusstilbudet skal driftes hele døgnet
- At interkommunale samarbeidspakker som Miljøpakken skal gis mer penger fra staten
- At det skal opprettes flere regionspakker i andre deler av Trøndelag
- Øke hyppigheten på avganger og dekningsgraden på de mest populære linjene
- Endre satsene i Miljøpakken slik at en større andel går til tiltak for kollektiv, sykling, gåing og miljø
- Ha en byutvikling som fremmer økonomisk utvikling og sørger for at det er nok næringslokaler for fremtidens arbeidsplasser
- Ha en byutvikling som legger til rette for flere grønne møteplasser
- Bygge nye boliger på en varig og bærekraftig måte
- Bygge solcellepanel på alle kommunale bygg, der det er hensiktsmessig
- All kollektivtransport i Miljøpakken skal være nullutslipp innen 2027

50.3 Billettpriser for vanlige folk

Et premiss for sosialdemokratisk klimapolitikk er at alle skal ha muligheten til å kutte utslipp

uavhengig av størrelsen på lommeboken deres. Det å senke prisene på kollektivtransport vil være en viktig satsing for å få folk, særlig unge, til å velge kollektivt. For elever som må bo på hybel for å kunne gå på videregående skole er det ikke gratis buss til og fra hjemmet. Hybel elever opplever å få så mye som 20-50 kr i semesteret i reisestipend. Dette dekker ca. En bussbillett hjem i semesteret og er for lite. Det er viktig at ungdommer da har mulighet til å reise hjem uten ekstra kostnader. Skal man få en rettferdig grønn omstilling er det essensielt med billigere billettpriser. Derfor sier vi i Trøndelag Arbeiderparti at billettprisene skal senkes, og at bussbilletter på sikt skal bli gratis i hele fylket.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Inkludere lærlinger i gruppen “student” på bussbilletter.
- Senke prisene på billettkategoriene “barn”, “ungdom” og “student”
- På sikt innføre gratis buss i hele fylket
- At Trøndelag fylkeskommune skal arbeide for at buss til og fra hybel skal være gratis for de elevene som må bo på hybel.

50.4 Pendlere fra kø til kollektivt

Åtti prosent av all biltrafikk i Norge i dag er med personbil. Dette alene slipper ut 215 000 tonn CO2-ekvivalenter. Skal vi få kuttet i utslippene må vi kutte i personbiltrafikken. Dette gjør vi ved å oppmuntre folk til å heller velge grønnere transportmidler. Sykkel er et fremkomstmiddel som i seg selv ikke slipper ut noen klimagasser. Likevel vil man i et fylke med såpass store avstander som i Trøndelag ha folk som heller velger å kjøre. Derfor bør kommunene ta ansvar for bygging av sykkelhotell ved alle kollektivknutepunkt. Her kan man sette fra seg sykkelen innendørs slik at været ikke ødelegger den, eller gjør det vanskelig å sykle med den. På denne måten vil det bli attraktivt å sykle til toget, bussen eller båten, i stedet for å kjøre hele veien. I tillegg mener Trøndelag Arbeiderparti at det bør settes av en sum i kommunebudsjettene til gratis sykkelreparasjonsdager et par ganger i året. Slik vil folk flytte sykkelen ut av boden og få den reparert og trygg til bruk.

Reisevaneundersøkelser har vist at de fleste som velger å kjøre til jobb har tilgang på gratis parkeringsplasser på arbeidsstedet. Denne ordningen i seg selv er ikke et problem. Men å gi goder for å reise kollektivt burde vært en selvfølge. Derfor sier Trøndelag Arbeiderparti at det skal bli enklere for bedrifter og enkeltpersoner å kjøpe “pendlerabonnement” på kollektivtransport slik at man kommer seg hele veien fra A til B gratis.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- At alle kommuner skal bygge sykkelhotell ved kollektivknutepunkt
- At det årlig skal settes av en sum i kommunebudsjettet til gratis sykkelreparasjonsdager
- Gjøre det enklere for bedrifter og enkeltpersoner å kjøpe "pendlerabonnement" på kollektivtransport
- Bygge flere gang- og sykkelveier og lage flere kollektivfelt.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker**Forslag 51: Velferd**

Fra AUF i Trøndelag

51.1: Sosiale ytelser

AUF vil at alle skal ha en god barndom. Da er det uakseptabelt at barn vokser opp i fattigdom i Norge. Innstramminger i ordningen med arbeidsavklaringspenger (AAP) og kuttene i bostøtta førte til at veldig mange mennesker har blitt avhengig av sosialhjelp over tid. AUF mener dette er en veldig alvorlig utvikling som fører syke mennesker ut i fattigdom. Mange kommuner regner barnetrygden som en del av inntektsgrunnlaget ved beregning av sosialhjelp. Dermed får de som har lite fra før enda mindre. Det vil AUF ha slutt på. Arbeiderpartiet vil jobbe for at mennesker som står utenfor arbeidslivet mottar stønader som gir de verdige liv, og økte sjanser for å kunne lykkes over i arbeidslivet. Gjennom å skape levelige satser for ytelsene, vil flere få overskuddet til å søke arbeid, istedenfor å søke nødhjelp.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Innføre en statlig, forpliktende normering av økonomisk sosialhjelp som sikrer at alle kan leve på et akseptabelt forbruksnivå i tråd med referansebudsjettet.
- Universelle ytelser og barns inntekt skal holdes utenfor beregningsgrunnlaget.
- Fjerne kravet om ikke å ha mottatt sosialhjelp de siste 12 månedene ved søknad om permanent oppholdstillatelse.
- At innstramminger i ordningen med arbeidsavklaringspenger må reverseres og man må være garantert ytelse og oppfølging frem til man er ferdig avklart. AUF mener at de som har nytte av det bør få tilgang på kvalifiseringsprogrammet i NAV.
- At personer som blir permanent avhengig av sosialhjelp skal avklares for uføretrygd eller Varig tilrettelagt arbeid (VTA).

- Opprette et organ med formål om å gi veiledning til mennesker om hvilke rettigheter og muligheter de har for å motta bistand.

51.2 Verdighet for alle

Trygdesystemet gir mennesker frihet, fordi det gir trygghet. I vår bevegelse ser vi ikke på trygd som en utgift, eller noe som bare gagnar de enkeltpersonene som får penger, men en investering i alle, som med fellesskapet i ryggen kan satse på å ta utdanning eller på en ny bedrift. Trygdesystemet gir også barna til syke eller arbeidsledige frihet til å definere sine egne liv, uten å måtte bruke all tiden eller alle pengene sine på å ta seg av foreldrene, fordi fellesskapet stiller opp isteden. Trygdesystemet skaper frihet, trygghet og likere muligheter for alle, og et sterkt trygdesystem er derfor bærebjelken i vår velferdsstat.

Trøndelag Arbeiderparti mener:

- At det skal lønne seg å jobbe, men trygdesatsene må være på et nivå som gir et trygt og verdig liv
- Ingen skal leve i fattigdom av å gå på trygd.
- Gjennomføre en storstilt tillitsreform i NAV.
- At økningen i trygden skal minst følge inflasjon og faktiske levekostnader i samfunnet.
- At inntekter fra jobb i samarbeid med NAV ikke skal avkortes.
- At alle som bruker NAV skal ha lovfestet rett til å ha kontakt med en fysisk saksbehandler
- Heve de laveste satsene

51.3 Arbeidsledige

Arbeidsledighet kan ramme mennesker i alle livsfaser og kan komme av en rekke årsaker. De som opplever dette, havner i en sårbar livssituasjon som er full av uforutsigbarhet. Her må samfunnet og velferdsstaten stille opp for å lette på unødvendige stresskilder og sørge for at de som kan får komme inn på arbeidsmarkedet igjen. Spesielt alvorlig er det å falle ut av arbeidslivet for de som er unge, fordi vi vet at unge som faller ut av utdanning eller jobb har vanskelig for å komme seg inn igjen, og fordi det kan gjøre at faller helt ut av samfunnet.

Trøndelag Arbeiderparti mener:

- Fjerne den forlengede ventetiden for dagpenger
- Opprette lavterskeltilbud for psykisk helse som er rettet mot arbeidsledige
- Senke saksbehandlingstiden for arbeidsavklaring

- At dersom NAV-legen gjør store endringer i fastlegens vedtak, må det gjøres i dialog med fastlegen

51.4 NAV ung

Ungdom og unge voksne lever ofte hurtige skiftende liv. Samtidig er unge en sårbar gruppe i arbeidslivet som kan ha vanskelig for å få innpass i arbeidsmarkedet. I denne gruppen er de avgjørende at NAV kommer raskt på banen. Unge som kommer inn i NAV-systemet skal ikke måtte vente. De skal møtes av egne konsulenter med god tid og få klinter. AUF ønsker et eget NAV ung med kortere saksbehandlingstid og tett, ukentlig oppfølging. Å få unge ut i jobb må være en prioritert oppgave ved alle NAV-kontor. Ungdom må også prioriteres til kurs og tiltaksplasser.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Innføre et nav ung
- At unge under 30 år, uavhengig av ytelse blir fulgt opp av egne konsulenter i nav ung
- At NAV ung kobles inn i saker gjennom branevernet, psykiatrien og andre instanser
- Videreføre nav i skolen og koblinger mellom NAV i skolen og NAV ung.
- Aktivitet skal være hovedregelen for alle sosialhjelpsmottakere under 30 år.
- Fullføring av videregående skal være en prioritet for denne gruppen

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 52: Sosialdemokratisk rusomsorg

Fra AUF i Trøndelag

52.1 En sosialdemokratisk rusreform

I Norge har man historisk sett ført en mislykket ruspolitikk; straff har blitt prioritert foran hjelp, og man har dermed tvunget de med rusutfordringer inn i det skjulte, der samfunnet har minst mulighet for å bidra i skapelsen av et godt liv. Det er et sosialdemokratisk prinsipp i at samfunnet skal bidra til å bygge liv opp, ikke rive de ned. Derfor er det en selvfølge at man skal prioritere hjelp til rusmisbrukere fremfor straff, uavhengig av "tyngde" på misbruket; en offerløs handling som kun går utover en selv bør møtes med hjelp i alle tilfeller.

Samme argumentasjon gjelder for avkriminalisering av narkotika. Bruk av narkotika er, i seg selv, en offerløs handling. Det er sterke samfunnsmessige hensyn som taler mot full legalisering, men det er meningsløst å straffe brukere som trenger hjelp. I stedet bør politiet

bruke de ressursene på å hindre produksjonen og innførselen av avkriminalisert, men fremdeles ulovlig narkotika.

Her er det likevel ett unntak: cannabis. Studier har i lang tid fastslått at bruk av cannabis har stor medisinsk nytte for visse pasienter; derfor bør reseptbelagt medisinsk cannabis bli totalt legalisert umiddelbart, og bli en beslutning tatt av pasienten og helsevesenet, ikke justisdepartementet. Når det kommer til rekreasjonell bruk har cannabis blitt bevist til å være mindre skadelig enn alkohol på alle mulige måter. Likevel er det et noe komplekst spørsmål, og at man viderefører et forbud mot produksjon, innførsel, og utførsel av cannabis uten lisens selv til eget bruk, samt å begrense salg til et nasjonalt monopol er gode tiltak for å hindre uønskede konsekvenser.

Rus har blir et større og større samfunnsproblem for hver dag som går, hvert år mister flere hundre mennesker livet på grunn av rusen. Vi må hjelpe de aller mest sårbare i samfunnet vårt og begynne å styrke helsetjenestene våre slik at hjelpen skal være tilgjengelig for alle. Rusen påvirker og destruerer livet til mange unge og voksne på vriene måter, derfor skal Trøndelag Arbeiderparti også jobbe for å styrke det forebyggende arbeidet slik at færre havner i en avhengighet.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Fastslå at hjelp, ikke straff, skal være hovedfokuset i samfunnets møte med rusmisbrukere.
- Flytte ansvaret for reaksjoner mot misbruk av narkotika og alkohol fra justis- til helsevesenet.
- Gjennomføre en sosialdemokratisk rusreform med en generell avkriminalisering for alle
- Avvikle ruskontrakter
- Styrke helsevesenet sin kompetanse innenfor rus.
- Bruke skolen som forebyggende aktør mot rusmisbruk blant unge.
- Gi utelivs ansatte faglig kompetanse om hvordan man behandler berusede gjester og forebygger salg av rusmidler.
- Etablere rusmiddelanalysetjenester.
- Utbrede metoder for å innføre ansvarlig regulering av rusmidler.
- Gjennomføre en mer målrettet innsats for forebygging av rus rettet mot grupper med dårlig sosioøkonomiske kår.

52.2 Tillit i rehabiliteringen

I tråd med en storrengjøring av det juridiske Norges forhold til rusmisbruk er det også nødvendig med endringer i helsesektoren. I så stor grad det lar seg gjøre innenfor rimelighetens grenser bør medisinske valg kun tas av helsevesenet og det individet som får hjelp. I dag er tilbudet om legemiddelassistert rehabilitering kun tilgjengelig for de som har rusutfordringer spesifikt knyttet til heroin og morfin. Der det er gunstig for både pasient å benytte seg av denne formen for behandling bør dette tilbys uavhengig av hvilket spesifikt rusmiddel de har utfordringer med.

Videre er det begrensninger i tilbudet om sprøyterom som tilbudet ville vært bedre foruten. For eksempel er det ikke metodefrihet ved inntak, selv om risikoen ved for eksempel røyking er lavere enn ved innsprøyting; her har man en mulighet for å styrke verdigheten til rusmisbrukere, med få til ingen ulemper. Det eksisterer også kun to sprøyterom i hele Norge, til tross for at ordningen har vært en stor suksess. Derfor bør det også utredes om det hadde gitt positiv effekt å utvide de eksisterende tilbudene, og eventuelt opprette nye.

Som sosialdemokrater ønsker vi også å ha et sikkerhetsnett som fanger opp alle de som trenger hjelp fra samfunnet for å få livet på stell mest mulig effektivt. For at det skal fungere som tiltak mot skadelig rus må det være en gjensidig tillit. Ikke bare må forvalterne av sikkerhetsnettet kunne stole på de som sliter uten uverdige overvåkningstiltak, men for at vi kan forvente at flere søker hjelp må det være tillit fra de med rusutfordringer til at samfunnet skal stille opp for dem om de ber for det. Derfor skal vi innføre en garanti om hjelp, som vil i praksis bety at alle kan søke hjelp, og innen to uker ha blitt kontaktet av det offentlige, og deretter motta et tilbud om hjelp fra både kommunale og statlige ressurser etter hva som blir funnet til å være gunstig av den som søker hjelp og det offentlige. Den som tar denne beslutningen fra det offentliges side må være gitt tillit til å ta gode beslutninger, og det bør gjennomføres med så lite byråkrati som nødvendig.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Utvide tilbudet med legemiddelassistert rehabilitering til å omfatte potensielt alle rusmidler, når denne behandlingen anses som gunstig av helsevesenet.
- Utrede en utvidelse av sprøyteromtilbudet i antall tilgjengelige rom både ved eksisterende tilbud og ved eventuelle nye tilbud.
- Innføre metodefrihet ved sprøyterom.
- At det ikke åpnes for mer bruk av tvang overfor personer som blir tatt for bruk av ulovlige rusmidler enn det som følger av gjeldende helselovgivning.

- Erklære en garanti om hjelp, som går ut på at alle skal kunne melde behov om hjelp, og få et tilbud som er tilpasset deres behov så nært der de bor som det lar seg gjøre innen to uker, uavhengig av misbrukets alvorlighet.

52.3 Seriøs innsats for rusmisbrukere

Samfunnets reaksjoner mot mennesker med rusutfordringer har ikke bare vært problematisk på justisfeltet, også den sosiale innsatsen for å løfte våre medborgere til et liv med et sunt forhold til rus, anstendig og meningsgivende arbeid, og full deltakelse og anerkjennelse i sivilsamfunnet har vært forsømt. Det er i samfunnets beste interesse å hjelpe de med rusutfordringer i å få seg et bedre liv der de kan bidra til fellesskapet, og det er også i tråd med vår tro på solidaritet og menneskeverd som sosialdemokrater. Derfor må vi stille opp med dagsverk, jobbsøkertilbud, og hjelp til å ta fagbrev etter hva brukeren selv har behov for og ønsker.

Under behandlingen er det også mange som sliter med å finne et sted å bo, derfor har man tilbudet om rusboliger. Men man skal ikke være nødt til å flytte lange distanser for å motta hjelp nær der man bor, eller for å få et anstendig tilbud. Derfor må man sette krav til et antall rusboliger i en kommune, men tillate kommuner nært hverandre å inngå avtaler om samarbeid med hensyn til små kommuner. Det må også opprettes en nasjonal oversikt over de tilbudene som eksisterer

Vi i Trøndelag Arbeiderparti synes heller det er ikke noe poeng i at tidligere feil relatert til rus skal hemme noens muligheter etter de har blitt rehabilitert. Man skal ta ansvar for sine handlinger, men det har en med rusutfordringer allerede tatt gjennom å ha gått den harde veien til et rusfritt bedre liv, og det er selvmotsigende at man skal gi hjelp til å skape et godt liv før man knytter hendene bak ryggen på de på arbeidsmarkedet.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Tilby seriøse tilbud for meningsfylt og godt arbeid for mennesker med rusutfordringer, i form av dagsverk, hjelp til å få fagbrev, og jobbsøkertilbud til de som ønsker det.
- Sette et minstekrav om rusboliger en kommune må tilby, men åpne for avtaler om samarbeid med andre kommuner i regionen.
- Opprette en nasjonal oversikt over de ulike tilbudene om rusbolig, og stille krav til standard samt hvordan man skal drive de
- Åpne for å slette lovbrudd fra vandelen tidlig, dersom de er spesifikt relatert til rus, i tilfeller der individet har hatt god fremgang mot et rusfritt liv og det blir vurdert som usannsynlig at de begår nye lovbrudd relatert til rus

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 53: Internasjonal solidaritet i en usikker verden

53.1 Fritt Palestina

Siden 1948 har palestinere kjempet for frihet, rettferdighet og grunnleggende menneskerettigheter. Likevel bryter israelske myndigheter folkeretten og menneskerettighetene hver eneste dag gjennom en ulovlig okkupasjon. Langvarige konflikter kan ikke normalisere grove menneskerettighetsbrudd.

Okkupasjonen, blokaden av Gaza og den folkerettsstridige muren gjennom Vestbredden frarøver palestinerne friheten over egne liv, men fører også til en oppsplitting av Palestina som gjør etableringen av en selvstendig palestinsk stat stadig vanskeligere. AUFs overordnede krav til handling fra norsk side står ved lag.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- At Norge skal anerkjenne Palestina som selvstendig stat.
- Norske myndigheter skal gå ut med aktiv oppfordring om å ikke importere varer produsert på okkupert palestinsk land.

Videre er det noen viktige vilkår som må stilles for at en eventuell fredsforhandling skal være en suksess for palestinernes del og sørge for at okkupasjonen blir historie. Her mener Arbeiderpartiet at det er viktig at en fredsløsning blir fremforhandlet også på enkelte vilkår.

Trøndelag Arbeiderparti vil at:

- Enhver fredsforhandling uten palestinsk deltakelse er illegitim og ugyldig.
- FNs delingsplan fra resolusjon 181 må ligge til grunn for en tostatsløsning.
- Apartheidlovene som diskriminerer palestinerne må avskaffes.
- Palestinere og israelere må bli dømt ut fra samme lovverk og lovgivning
- At norske myndigheter må forplikte seg til å ta opp Israel/Palestina-konflikten i hver anledning i møte med Israelske myndigheter.

53.1.1 Økonomisk boikott av investeringer i okkupasjon

Arbeiderpartiet anerkjenner Israel som en legitim stat i tråd med folkeretten. Standpunktet vi har tatt om å ha en bred økonomisk boikott av varer og tjenester som bidrar til okkupasjonen av Palestina, er fullt forenlig med denne anerkjennelsen. Vårt boikottstandpunkt er basert på

respekt for universelle menneskerettigheter og internasjonal lov. En ikke-voldelig økonomisk boikott vil presse aktører som tjener på okkupasjonen til å endre den undertrykkende politikken som i dag føres av israelske myndigheter. Vi mener at en slutt på okkupasjonen vil være til det beste for både israelere og palestinere.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Stille krav til at produkter som produsert på okkuperte områder skal merkes på en enkel og forståelig måte for allmenheten

53.1.2 Bosettinger

Byggingen av nye bosetninger og utvidelsen av eksisterende er den største trusselen mot en fredelig tostatsløsning. Den nyeste av Israels planer om nye bosetninger er i et beduinområde kalt E1-sonen. Dersom landsbyene i dette beduinområdet rives og menneskene som bor der blir drevet på flukt vekk fra sine hjem, vil hele tostatsløsningen være i spill. Med israelske bosetninger på dette området vil Vestbredden i praksis bli fysisk delt i nord og sør. Det vil gjøre en tostatsløsning umulig.

Trøndelag Arbeiderparti mener at:

- Det må kreves full stans i byggingen av nye bosetninger.
- Det må kreves full stans i utvidelsen av eksisterende bosetninger.
- Det må i internatskole foraer bli problematisert at bosetningspolitikken til Israel strider mot folkeretten.

54.1.3 Gaza

FN anslo at Gazastripen innen 2020 vil være ubeboelig for de to millioner menneskene som bor der, hvorav halvparten er barn. Årsaken til dette er Israels blokade og dens ødeleggende konsekvenser som blant annet medfører at 97% av vannet på Gazastripen er ikke egnet for menneskelig konsum. Innbyggerne i Gaza har bare strøm et par timer om dagen og arbeidsledigheten er høy.

Trøndelag Arbeiderparti mener at:

- Blokaden av Gaza må umiddelbart avskaffes, og befolkningen på Gaza må få bevegelsesfrihet og muligheten til å gjennomføre selvstendige valg.
- Israelske myndigheter plikter å gjenoppbygge Gaza etter de omfattende israelske bombeangrepene.
- Det må etableres langsiktige og store prosjekter for vannrensing og tilgang på vann i Gaza.
- Norge skal sende fiskegarn til Gaza.

53.1.4 Politiske fanger

Mange palestinske fanger i israelske fengsler soner dommer for legitim politisk motstand mot okkupasjonen. AUF mener det er uholdbart at Israel holder politiske fanger og at det rimer dårlig med Israels egne påstander om at de er et demokrati som respekterer menneskerettighetene.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- At Norge skal kreve at alle politiske fanger settes fri umiddelbart.
- At Norge skal opp rettsikkerhet med israelske myndigheter og påpeke viktigheten av upartiske og rettferdige domstolsbehandlinger, uavhengig av hudfarge, religion eller nasjonalitet.
- At Norge må kritisere de strenge og lange straffene politiske fanger er idømt for legitim politisk motstand og opposisjon mot okkupasjonen.

53.2 Bistand

Det har aldri vært flere flyktninger i verdenshistorien enn nå. Likevel har verden stått på sidelinja mens politikken for å hjelpe de millionene av mennesker på flukt har blitt utdatert, utilstrekkelig, og utnyttet. Et parti som har solidaritet som en av sine grunnverdier kan ikke la dette fortsette. Å føre en politikk som trues av budsjettkutt hvert år er ikke heldig. Derfor bør det opprettes et fond, styrt av et nøytralt FN, men med innskudd fra nasjonalstater med Norge i front. Dette fondet skal investere i etiske trygge arbeidsplasser, sanitære forhold, boliger, og andre nødvendigheter for flyktninger i naboland til land med flyktningkriser. Det skal også fokuseres på likestillingsfremmende tiltak i dette arbeidet. Arbeidet må for å kunne hjelpe flest mulig også fokuseres mot land som lider under humanitære kriser.

Norge har som et av verdens rikeste land også et spesielt ansvar for å hjelpe. Da er ikke dagens bistandsbudsjett av en akseptabel størrelse. Vi bør sette av 4% av BNI årlig til bistand og flyktninghjelp, men for å ikke skape massive underskudd hjemme i mellomtida må dette økes gradvis fra dagens nivå.

At bistanden og flyktninghjelpen nær landene de flykter fra økes betyr ikke at vi ikke skal hjelpe her hjemme også. For å intensivere FN-systemet fremfor bruk av menneskesmuglere, bør hovedvekten legges på kvoteflyktninger. Norge bør forplikte seg til å motta det høyeste tallet av 10 000 eller antallet FNs høykommissær for flyktninger ber om, inkludert klimaflyktninger. I tillegg må den skammelige praksisen med å vente til asylsøkere fyller 18 år bare for å deportere de opphøre så fort som mulig, særlig hvis det gjøres med bakgrunn av

foreldrenes handlinger; i stedet bør man ikke holde barnet ansvarlig for foreldrenes synder og la de bli i Norge om de ønsker det.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- At målet om at 1% av BNI til bistand skal være et ufravikelig krav til framtidige statsbudsjett
- At norske bistandsprosjekter skal være basert på solidaritet, feminisme og endringsarbeid i motsetning til ren tjenesteyting.
- At norsk bistand skal bidra til systematisk utvikling og bevilges penger i lange perspektiver med stabile rammer, og resultater skal dokumenteres, samt utgjøre 3% av BNI innen 2029. Øvrig nødhjelp skal gis i krisesituasjoner.
- bruke bistand og informasjonsdeling aktivt for å finne og fremme klimavennlige løsninger på levekårsproblemer i U-land.
- Opprette et internasjonalt flyktningfond under FN-administrasjon, med mandat til å investere i etiske trygge arbeidsplasser, sanitære forhold, boliger, og andre nødvendigheter for flyktninger i naboland til land med flyktningekriser
- Øke antallet årlige kvoteflyktninger til det høyeste tallet av 10 000 eller antallet FNs høykommissær for flyktninger ber om, inkludert klimaflyktninger
- Avslutte praksisen med å deportere asylsøkere etter fylte 18 år

53.3 Vest-Sahara

Marokko har siden 1975 okkupert Vest-Sahara. Dette forhindrer saharawiene i å gjennomføre folkeavstemningen både internasjonale domstoler og FN har sagt de har rett til. Store deler av befolkningen bor nå i flyktningleire i Algerie og resten av befolkningen lever under voldsbruk og maktovergrep i Vest-Sahara.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Innlede samtaler med Marokko om den brutale okkupasjonspolitikken i Vest-Sahara
- At Norge skal anerkjenne Vest-Sahara som selvstendig stat
- At FN-observatører igjen får komme inn i Vest-Sahara
- At bistanden som gis til flyktningleirene i Algerie skal opprettholdes fraråde næringsvirksomhet i Vest-Sahara

53.4 Swaziland

Swaziland er et av de siste eneveldige kongedømmene i verden. Landet har en frodig natur,

rike naturressurser og har, sammenlignet med regionen for øvrig, en relativt høy BNP per innbygger. Men ressursene som finnes eies av de få, og livet for de mange er preget av ufrihet og fattigdom, i et land hvor ulikheten mellom fattig og rik er enorm. Ulikhetene forsterkes av et blodig urettferdig skattesystem, og en omfordeling som er snudd på hodet. Vanlige bedriftseiere og arbeidstakere skattlegges, mens næringsvirksomhet som eies av kongen er unntatt alle skatter og avgifter. Swaziland styres av kong Mswati, og skattene som tas inn brukes i stor grad til å finansiere kongens luksustilværelse. Dette skjer parallelt med at 42 % av befolkningen lever i ekstrem fattigdom, 27 % er underernært og forventet levealder i landet er 49 år. På tross av dette har kongen prioritert å bygge ny flyplass og gå til innkjøp av dyre, luksuriøse privatfly, velvitende om at befolkningen lider. I Swaziland er arbeidsledigheten på 22 % og ungdomsledigheten på hele 53 %, dette medfører at mange lever svært vanskelige liv. I tillegg til at befolkningens grunnleggende behov i liten grad er dekket, er 27 % prosent av innbyggerne mellom 15-49 år smittet av hiv. I fjor sto man i flere måneder uten tilgang på den livsviktige medisinen som forhindrer at fødende kvinner overfører viruset til barnet. Dette står i grotesk kontrast til regimets pengebruk på kongens luksusliv. Monarken kan legge ned veto mot alle lovforslag. Han kan også oppløse parlamentet når han selv ønsker det. Mange Swazilander ser på monarken som en nærmest gudelignende skikkelse, dette er et bilde som bygges opp gjennom bevisst kulturell manipulasjon for å befeste og reproducere monarkens forhøyede stilling i samfunnet. Organisasjoner som jobber for menneskerettigheter, demokrati og frihet trenger derfor sterk støtte i sitt grasrotarbeid. Det er verken ytringsfrihet eller organisasjonsfrihet i Swaziland. Organisasjoner og bevegelser 1 265 som er for høylytt og kritisk mot regimet, risikerer å bli satt i fengsel eller torturert. Fagbevegelsen i Swaziland gjør et viktig arbeid fordi fagforeningene tidvis har hatt noe større anledning til å fungere som organisasjoner enn andre, men arbeider under konstant frykt for regimets reaksjoner. Swaziland har tilsynelatende en sterk BNP, men økonomien kontrolleres av monarken. Eksport av sukker til Europa er en viktig inntekt, og ellers henger Swazilands økonomi tett sammen med Sør-Afrika. Handelsboikott eller andre sanksjoner på eksporten kan derfor være et effektivt virkemiddel for å legge internasjonal press på regimet i Swaziland.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- styrke samarbeidet mellom AUF og vår søsterorganisasjon i Swaziland, Swayoco.
- arbeide for et internasjonal press mot Kong Mwasi for å få slutt på kvinneundertrykkelse, fagforeningsknusing og politisk motivert forfølgelse.
- arbeide for full frigjøring av Swaziland gjennom demokratiske, ikke-voldelige reformer av landet.
- arbeide for å øke det internasjonale arbeidet med å bekjempe landets HIV- og AIDS-epidemi.

- bistå med å bygge et godt demokrati i Swaziland.
- Befolkningen må gis ytringsfrihet og organisasjonsfrihet
- Det må gjennomføres demokratisk valg
- Ressursene i landet må fordeles for å utjevne ulikhet
- Norge må sammen med EU legge press på regimet og monarken i Swaziland for å kunne bedre forholdene for sivilbefolkningen.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 54: Sosialdemokratiet som en ledende likestillings- og inkluderings bevegelse!

Arbeiderbevegelsen og likestillingskampen i Norge har alltid hengt tett sammen. Gjennom historien har Arbeiderpartiet gjennomført store likestillings reformer som har vært viktig i vår tid. Likevel er det viktig å ikke hvile i likestillingspolitikken, men fortsette å utvikle denne.

54.1 Bryte ned barrierer for kvinners deltakelse i samfunnet

Norge regnes som et av verdens mest likestilte land, men fremdeles er det store forskjeller mellom kjønnene når det gjelder arbeid, lønn, pensjon og helsepolitikk. Arbeiderpartiets mål er et feministisk arbeidsliv hvor alle kjønn har like muligheter. I dag ser vi at kvinner opplever noen særskilte utfordringer og barrierer i arbeidslivet. Mange forteller om at arbeidsgiver ikke tilrettelegger for deres livssituasjon, vi er fortsatt ikke i mål med likelønn og det norske arbeidslivet er et av Europas mest kjønnsdelte. Det er gjennom en aktiv feministisk politikk vi når de likestillingsmålene vi setter oss.

Kontantstøtten er en usolidarisk ordning som ekskluderer mange kvinner fra arbeidslivet. Særlig rammer det minoritetskvinner. Kontantstøtten bidrar også til å svekke integreringen gjennom at barn mister mulighet til sosialisering i barnehagen og at foreldrene mister en viktig fellesskapsarena i arbeidslivet. Arbeiderpartiet stiller seg kritisk til slike ordninger, og ønsker heller at fellesskapets penger skal brukes på integrering, billigere barnehagen og deltakelse på arbeidsplassen.

Kvinnehelse er noe som har vært aktivt underprioritert gjennom flere år. Dette er med på å svekke likeverdigheten i helsevesenet, og skape stigma knyttet til kvinners helse.

Arbeiderpartiet ønsker å skape åpenhet rundt kvinnehelse, det gjøres gjennom en styrking av tilbudet og mer kunnskap i helsevesenet.

Arbeiderpartiet vil:

- At arbeidsgivere forpliktes å tilby tilpasset arbeidstøy for alle kjønn, samt gravide, i de arbeidssituasjoner der det kreves.
- At staten oppretter en incentiv- og støtteordning for bedrifter med likelønnspress.
- Fjerne kontantstøtten.
- At rådgivere på ungdomsskoler og videregående oppfordrer der det er mulig til å velge utdanningsvalg som bryter med normene i samfunnet
- Øke lønnen i kvinnedominerende yrker i offentlig sektor.
- Gjøre sanitetsprodukter, prevensjonsmidler og nødprevensjon gratis
- Bevilge mer penger til forskning på kvinnehelse, særlig til å forske kjønn spesifikt på ulike symptomer og behandlinger
- Når man skal gjennomføre befolkningsundersøkelser og statistikker over helseutfordringer i befolkningene må disse fange opp kjønnsforskjeller
- Opprette egne fagområder for kvinners helse ved de medisinske fakultetene

54.2 Antirasisme

Sentralt i sosialdemokratiets politikk, står forståelsen av at alle mennesker er like mye verdt. Alle mennesker er født med det samme ukrenkelige menneskeverdet, og skal ha rett på de samme mulighetene til å bli den beste utgaven av seg selv, skape seg et godt liv og leve i frihet. Dessverre vet vi at altfor mange mennesker opplever direkte eller indirekte ufrihet som følge av rasisme, diskriminering og hat.

For Arbeiderpartiet er det sentralt at folk får et trygt møte med velferdsstaten og offentlige institusjoner, derfor må det settes inn flere tiltak når det kommer til motvirking av strukturell rasisme.

Arbeiderpartiet vil:

- Forske mer på rasisme og hvordan det rammer folk i Norge
- At regjeringens handlingsplan skal være konkret og følges opp med tilstrekkelig finansiering
- Sørge for at ansatte i oppvekstsektoren og andre velferdsyrker får tilstrekkelig med kunnskap til å avdekke, håndtere og forebygge rasisme
- Undersøke hvorvidt våre offentlige institusjoner driver med etniske profilering
- Innføre kvitteringsordning i Trøndelag
- Styrke organisasjonene på antidiskrimineringsfeltet

- Opprette et eget ressurscenter for mennesker som har vært utsatt for rasisme
- Innføre flere prøveprosjekter med anonyme jobbsøknader

54.3 Skeive/trans

I dag lever alt for mange mennesker i ufrihet og blir begrenset av kulturer og strukturer. Skeive personer blir oftere utsatt for vold og diskriminering, og i noen land er deres legning kriminalisert. Transpersoner er en av de gruppene i samfunnet som opplever mest urettferdighet på kroppen. Det er forsket svært lite på skeives levekår i Norge, men vi vet at på noen områder er det drastisk dårligere enn i majoritetsbefolkningen. Derfor er det viktig at det offentlige aktivt tilrettelegger for holdningsskapende arbeid rettet mot skeive. Dette arbeidet må være på tvers av alle sektorer, konkret og finansiert.

I Norge i dag er det mangel på kunnskap og tilbud om og for transpersoner. For AUF er det viktig at alle skal være trygge og få de medisinske tilbudene de trenger.

Spesielt i distriktene er det lite tilgang til ressurser, det må endres, og alle må ha et tilbud ved sitt helseforetak. Det finnes lite forskning på kjønnsinkongruens og overlapp til andre psykiske lidelser, som gir både pasienter og helsepersonell mindre sikkerhet i diagnosene de setter.

Det er i dag ikke nok kunnskap om årsakene til kjønnsinkongruens, og AUF ønsker at det satses på mer forskning på feltet.

Arbeiderpartiet vil:

- At alle norske kommuner innfører egne handlingsplaner med konkrete tiltak for å bedre skeives levekår
- At ansatte i offentlige institusjoner for tilbud om et opplæringstilbud tilnærmet rosa kompetanse
- At det jevnlig gjennomføres levekårsundersøkelser for skeive, særlig transpersoner
- Ha en seksualitetsundervisning som vektlegger grensesetting, kjønns- og legningsmangfold og følelser fra tidlig på barneskolen
- Opprette flere helsestasjoner som jobber spesifikt med mennesker som jobber med folk som bryter med kjønns- og legningsnormer i regionene
- At det skal være minst et sykehus med behandling for folk med kjønnsinkongruens i alle regions helseforetak
- At hormonbehandling av mennesker med kjønnsinkongruens bør være et tilbud i alle helseregioner eller helseforetak.
- At rikshospitalet sitt 'monopol' på behandling av pasienter med kjønnsinkongruens skal fjernes.

- Bevilge penger til forskning på overlapp mellom kjønnsinkongruens og andre psykiske lidelser, for å unngå feilbehandling.
- Starte forskningsprosjekter på behandling av ikke-binære, for å sikre et likeverdig tilbud til alle som sliter med kjønnsinkongruens.

54.4 CRPD inn i norsk lov

Arbeiderpartiet ser med stor bekymring på at mennesker med funksjonsnedsettelse har utfordringer med å gjennomføre utdanning, noen faller ut for arbeidslivet, og noen møter hindringer for deltakelse i kultur- og idrettsliv. Det er også svært mange mennesker som opplever diskriminering i hverdagen, og manglende fremkommelighet i hverdagen. Derfor må arbeidet med universell utfordring prioriteres høyt.

Mennesker med funksjonsnedsettelse er underrepresentert i alle våre demokratiske organ. Samtidig er de blant dem som påvirkes mest av hvordan samfunnet vårt utformes.

I 2013 forpliktet Norge seg til CRPD-konvensjonen. Nå mener Arbeiderpartiet at det er på tide at den innlemmes i norsk lov, herunder menneskerettighetslovgivningen. Det er et nødvendig steg for å sikre universell deltakelse og like muligheter for alle.

Arbeiderpartiet vil:

- Inkorporere CRPD i norsk lov, herunder menneskerettighetslovgivningen

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 55: Sikre alle en god psykisk helse

Fra AUF i Trøndelag

Den negative økningen i antallet mennesker som sliter med psykiske utfordringer, møtes ikke med en tilsvarende økning i tilbud om oppfølging og behandling. Alle mennesker har rett til en god psykisk helse, og det er et samfunnsproblem at de som sliter psykisk ikke får den hjelpen de trenger, når de trenger den.

I dag spiller de sosioøkonomiske faktorene inn på hvilke tilbud og behandling man får. For Arbeiderpartiet skal alle, uavhengig av bosted, økonomiske forutsetninger og andre sosiologiske og sosioøkonomiske faktorer, få den samme gode utredningen, bli møtt med like kompetente ansatte, få muligheten til å påvirke sin egen behandling, få like nødvendig behandling og få tilpassa ettervernstiltak.

Skolehelsetjenesten er et av de viktigste lavterskeltilbudene vi har, både for å gi ungdom noen å snakke med hvis de har det vanskelig, men også ved å forebygge psykiske og fysiske vansker. I dag står skolehelsetjenesten ovenfor en del utfordringer. Døren til helsesykepleier er alt for ofte er stengt og tilbudet er veldig varierende fra skole til skole. Derfor ønsker Arbeiderpartiet å innføre en helsesykepleiernorm i tråd med Helsedirektoratets anbefalinger, samtidig som dette følges opp med statlige øremerkede midler. Vi vil senke terskelen for å besøke skolehelsetjenesten. Derfor ønsker AUF å innføre obligatoriske timer hos helsesykepleier hvert skoleår.

Studenters psykiske helse blir gjennomgående nedprioritert. I følge FHI har mer enn én av fire studenter alvorlige psykiske plager. Samme undersøkelse viser også at én av fem studenter har tenkt på å ta sitt eget liv. Det er vi nødt til å gjøre noe med. Vi må bli bedre på forebyggelse av psykiske plager, og tilby bedre helsehjelp hvis plagene er oppstått.

Arbeiderpartiet vil:

- Sikre at midler til forebyggende tiltak og til etablering av behandlingstilbud må fordeles over hele landet slik at det psykiske helsetilbudet er likt
- Styrke frivillige organisasjoner som jobber med psykisk helse, som for eksempel Rådgivning om spiseforstyrrelser (ROS)
- At helsesykepleier kan henvise direkte til psykolog
- Innføre obligatoriske timer hos helsesykepleier hvert skoleår
- Innføre en helsesykepleiernorm i tråd med Helsedirektoratets anbefaling
- Flytte ansvaret for skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom fra kommunene til fylkeskommunene
- Øke informasjonsflyten om psykologtilbud, innleggelses og rettigheter på grunnskolen og videregående skole
- Innføre prøveprosjekt med helsestasjon for gutter
- Forske mer på gutters psykiske helse
- Medikamentbruken til distriktpsykiatriske sentre (DPS) skal kartlegges fortløpende og registreres regelmessig med mål om å redusere forskrivning av medisiner
- Se på de økonomiske mulighetene studenter med kronisk og langvarige sykdommer har, og hvordan dette påvirker helse, kosthold og studiehverdagen.
- Satse ytterligere på forebyggende tiltak for studenters psykiske helse, blant annet arbeid mot ensomhet.
- Bevilge mer støtte til Studentskipnadenes helsetilbud.

- Styrke kompetansen om psykisk helse på utdanningsinstitusjonene.
- At alle studenter får tilbud om en sunn gratis frokost på studiestedet.
- Gi alle asylsøkere rett på psykisk helsehjelp i spesialisthelsetjenesten uavhengig av hvilken fase de er i, noe som også må gjelde ureturnerbare asylsøkere som har fått avslag på opphold

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 56: Grunnrenteskatt på havbruk

Fra Hitra, Frøya, Osen og Ørland Arbeiderparti

Trøndelag har engasjert seg i saken om grunnrenteskatt på havbruk. Årsaken til dette er at Trøndelag er det største oppdrettsfylket i landet og mange lokalsamfunn er helt avhengig av denne næringen. Vi er meget bekymret for konsekvensene hvis dette innføres slik det er beskrevet i forslaget. Vi ber om at man lytter til kystkommunene, lokale politikere og fylkeskommunale politikere som har kjent på «pulsen» sjokket over prosessen og frykten for arbeidsplasser og stagnasjon i utvikling av denne næringen. Vi ber om at trepartssamarbeidet blir gjenopprettet, og at det legges vekt på en god og demokratisk prosess.

Innføring av grunnrenteskatt må gjøres på en måte som ivaretar forutsigbarhet og trygghet for arbeidsplassene og legger til rette for økt bearbeiding av laks i Norge. Det må være mulig å sikre et bredt og forutsigbart flertall på Stortinget, og samtidig ivareta det beregnede provenyet i forslaget, noe som næringen selv er positive til. Innføring av en skatt ingen kjenner innretningen av fra 1. januar - tre dager før høringsfristen, og flere måneder før endelig vedtak, er uforutsigbart og skaper usikkerhet. Vi mener derfor innføringen av skatten bør utsettes til etter at den endelige innretningen er vedtatt av Stortinget. Vi har også merket oss at det har kommet innspill fra næringen om at det beregnede provenyet for 2024 kan ivaretas gjennom en økning av produksjonsavgiften. En utvikling av produksjonsavgiften til å ivareta skatteprovenyet kan være en foretrukket modell. Dette må vurderes videre.

Vi er opptatt av at den samlede skattebelastningen for næringen blir grundig vurdert. Det er viktig at fremtidig verdiskaping, vekst og investeringsvilje blir ivaretatt. Vi mener det må legges opp til en variert struktur i oppdrettsnæringa med både små og store aktører. Derfor må bunnfradraget betydelig opp skal de minste selskapene bli skjerma slik intensjonene med bunnfradraget er ment. Vi mener det er viktig at flere investeringer blir fradragsberettiget i sin helhet. Dette for investeringer i hele verdikjeden både på land og i sjø. Vi ønsker ikke at deler av foredlingen blir flyttet til utlandet.

Investeringer i forskning og utvikling er av stor betydning for å kunne sikre en bærekraftig utvikling og vekst av næringen. Innføring ihht forslaget, bidrar til svekking av bidraget til utvikling og videre vekst og verdiskaping i kystkommunene. Vi frykter store ringvirkninger for lokale leverandører og brems i investeringene. Gjennom slike investeringer sikres bedre fiskevelferd, fiskehelse, reduksjon i energiforbruk og utvikling av nye føringredienser som er viktige for et enda mer bærekraftig havbruk. Forslaget resulterer i stopp i utvikling og rammer leverandørleddet. Det er tydelig at forslaget ikke er konsekvensutredet. Næringen forventer forutsigbarhet. I den siste auksjonen tapte staten store inntekter. Prisene på konsesjonene ble betydelig lavere enn budsjettet og det finnes et uutnyttet volum som ikke er kjøpt, noe som bidrar til at planlagt vekst heller ikke nås.

Trøndelag har i sin verdiskapingsstrategi Bioøkonomi som en av fire satsingsområder. Skal vi lykkes med videre vekst i Trøndelags viktigste næring må kommunene og fylkeskommunen ha forutsetninger for å tilgjengeliggjøre areal for produksjon av laks og ørret. Derfor må kommunene spesielt sikres enda mer stabile og forutsigbare inntekter fra fellesskapet fremover i tillegg til at fylkeskommunene som eier av havbruksforvaltninga og regional utviklingsaktør på tvers av kommunegrenser må få sin del. Havbruksnæringen benytter seg av en fellesskapsressurs som er begrenset av konsesjoner og høster ekstraordinær avkastning ut over normalavkastning. Kan myndighetene oppnå samme planlagte proveny gjennom en økning av produksjonsavgiften, kan det være en foretrukket modell.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 57: Bærekraftig jordbruk

Fra Arbeiderpartiets studentlag i Trondheim

Arbeiderpartiet i Trøndelag mener at det er avgjørende å beskytte vår jord og sikre bærekraftig utvikling for å bevare vår felles framtid. Derfor fremmer vi et politisk forslag om at vi i Norge ikke har råd til å bygge ned dyrket mark. Vi må verne jorden vår og ivareta våre økosystemer. Vi kan ikke tillate at kortsiktig profitt tar forrang over langsiktig miljøvern. Å bygge ned dyrket mark vil ikke bare føre til tap av verdifulle ressurser, men også ha alvorlige konsekvenser for klimaet, økosystemene og vår helse. Vi kan ikke gamble med vår framtid på bekostning av umiddelbare økonomiske gevinster.

Vi må arbeide for å fremme bærekraftig utvikling og bevare vår jord for kommende generasjoner. Det betyr å beskytte våre naturressurser, bevare våre økosystemer og utvikle

en bærekraftig økonomi som tar hensyn til både miljø og samfunn. Derfor oppfordrer Arbeiderpartiet i Trøndelag regjeringen til å øke innsatsen for å verne vår jord og begrense bygging på dyrket mark. Vi må sette oss ambisiøse mål for bærekraftig utvikling og jobbe hardt for å oppnå dem. Sammen kan vi sikre en sunn og bærekraftig framtid for oss alle.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Regjeringen må øke innsatsen for å verne vår jord og begrense bygging på dyrket mark.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 58: Atomkraft i Norge: En løsning på klimakrisa

Fra Arbeiderpartiets studentlag i Trondheim

Arbeiderpartiet i Trøndelag mener at Norge bør utvikling atomkraft og gjenåpne forskningssentrene på Kjeller og Halden, slik at vi kan bygge videre på en trygg forsyning av grønn energi. Vi ser på atomkraft som en del av løsningen på klimautfordringene vi står overfor.

Atomkraft har lenge vært i skyggen i energidebatten. Dette kommer hovedsakelig av frykten for radioaktiv stråling og nedbør. Særlig er det Tsjernobyl og Fukushima-ulykkene som er hovedkilden til at det fremdeles er frykt for atomkraft, til tross for at denne frykten ikke er reell. Av de 20 000 som døde av tsunamien i Fukushima var det ingen som døde som følge av atomkraft eller stråling. Teknologien er etablert og man har gode sikkerhetsregimer og strenge internasjonale retningslinjer som sikrer at atomkraft utnyttes på en ansvarlig måte. Det er faktisk så god sikkerhet mot atomulykker at det i dag er flere som dør av å falle ned fra taket under montering av solceller, enn i en atomulykke.

Videre kommer kritikken mot atomkraft angående avfallet. Avfallet er farlig og må bevares i tusen år. Andre land har vist at slike problemer er løsbart, og det er det også her i Norge. Vi har masse fjell og areal hvor vi kan bevare dem trygt, og om det er dette som stopper utbyggingen av mer grønn energi bør man se seg selv i speilet å anerkjenne at man ikke tar klimakrisen seriøst. Mange vil hevde at det er umoralsk å kaste avfallet til neste generasjoner- men det kan ikke måles med å gi dem konsekvensene av klimakrisa.

Klimakrisen er her og nå, og man bør derfor ta i bruk alle mulige løsninger for å hindre at kloden brenner. Frankrike har i mange år brukt atomkraft som sin primære kilde til energi, og på grunn av dette slipper de ut mye mindre klimagasser enn sine naboland. De har bevist at atomkraft er en energikilde som må tas i bruk for å skape en bærekraftig verden. Ikke minst

har strømkrisen i Europa også vist at man bør ha flere energikilder for å skape en mer forutsigbar strømforsyning.

Vi mener at Norge må ta ansvar for å sikre en bærekraftig og forutsigbar energiforsyning, og atomkraft kan være en viktig del av denne løsningen. Videre bør Norge også gjenåpne forskningsanleggene som ble stengt av ved forrige regjering, i tillegg til å rette oppmerksomheten mot Thorium som har potensialet til å overta uran ettersom det er mye mer effektivt.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- At det i samarbeid med industri og næringsliv legges til rette for atomkraft i Norge.
- Bygge anlegg for lagring av atomavfall
- Gjennåpne forskningssenterene i Kjellen og Halden
- Den norske stat skal gå aktivt inn på styringssiden for denne type kraftverk.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 59: Urfolks rettigheter

Fra Arbeiderpartiets studentlag i Trondheim

Trøndelag Arbeiderparti skal sørge for at vi bygger, utvikler og omstiller samfunnet for fremtiden. Vi vil arbeide for å legge forholdene til rette for at samer kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Etter over 150 år med undertrykkelse av urfolket og fortielse av samisk tilstedeværelse i Norge, lider det norske storsamfunnet av en uforskyldt kunnskapsmangel når det gjelder samiske forhold. Arbeiderpartiet skal alltid kjempe for et likere samfunn der alle skal ha like mulighetene. Kampen for arbeidernes rettigheter, likeverd og solidaritet, som er grunnlaget for vår politikk. Partiet mener at rettsstaten er avgjørende for å sikre de sosialdemokratiske verdiene og samfunnet vi lever i.

Trøndelag Arbeiderparti forventer at regjeringen tar tak i saken om den sørsamiske kulturen og de reineierne som har fått sine menneskerettigheter krenket, og finner en god og rask løsning. Partiet mener at vindkraftutbyggingen som påvirker Fosen reinbeitedistrikt, må bringes i samsvar med FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27. Urfolkskamp og klimakamp må gå hånd i hånd, derfor kan ikke samiske rettigheter ofres for utbygging av fornybar energi.

Arbeiderpartiet har et mål om at Norge skal være en foregangsnasjon når det gjelder urfolks rettigheter og sikre gode rammevilkår for samisk kultur, næringsliv, samfunnsliv og samiske

språk. Trøndelag Arbeiderparti påpeker at den sørsamiske kulturen og språket er særlig sårbare, og at tradisjonell reindriftsnæring har vært og er bærebjelken for sørsamisk kultur og språk. Høyesterett har også fastslått at vindkraftutbyggingen i Fosen vil ha en vesentlig negativ effekt på sørsamenes mulighet til å dyrke sin kultur.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Myndighetene skal følge loven og respektere urfolks rett til å utøve sin kultur
- Skal vi hindre en krenkelse av SPs artikkel 27 i Fosen-saken, må vi flytte hele eller deler av vindparken.
- Styrke vern av kulturminner for synliggjøring av samisk historie.
- Bidra til at samisk stedsnavn stadfestes og skiltes i Trøndelag.
- Arbeide for å få igangsatt kartlegging og annerkjennelse av samiske rettigheter, samt organisere fremtidig utmarksforvaltning og utbygging av ny industri.
- Sikre samisk deltakelse i beslutninger om areal- og ressursbruk i samiske områder
- Sikre at ressurs- og energiutvinning styrker samisk kultur, samfunnsliv og bidrar til en positiv utvikling for fellesskapet.
- Øke sukkeravgiften
- Fjerne moms på gjenbrukte klær

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 60: Skeivdeling av statlige kulturmidler

Fra Kulturpolitisk utvalg i Trondheim Arbeiderparti

På Arbeiderpartiets Landsmøte i 2021 klarte trøndelagsdelegasjonen å få inn en formulering i partiprogrammet som lyder slik: «at Statens midler til kultur **i sterkere grad enn i dag** skal fordeles rettferdig til hele landet» Med dette fikk man satt søkelyset på at midlene, slik praksis er i dag, ikke fordeles på en rimelig og rettferdig måte til hele landet.

Nå er det snart to år siden dette ble vedtatt, uten at endringer i denne praksisen kan registreres. Det kan ikke vi – og heller ikke kulturutøverne i hele landet- leve med lenger. Vi erfarer en kompetanseflukt fra bl.a. Trøndelagsregionen til Oslo, og den selvforsterkende effekten av dette øker.

Kulturdirektoratet (Tidl. Kulturrådet) er beskyttet av Lov om Kulturråd mot å måtte begrunne sine vedtak, så hverken statsråder eller vanlige kulturarbeidere vil kunne få svar på hvorfor midlene stadig havner i Oslo og på det sentrale Østlandet. Denne regionen nyter ikke bare godt av høyt subsidierte kulturopplevelser, men også av den skatteinngangen og

næringsvirksomheten som dette kulturlivet bidrar til. Det norske fellesskapets kulturmidler fordeles altså fortsatt på en måte som er langt unna det vi kaller rettferdig fordeling til hele landet, og er slik ikke i tråd med vedtaket i partiprogrammet for to år siden. Det understrekes at det nå må bli en bedre fordeling til alle regioner i landet.

Det kan virke som om situasjonen er fastlåst. Det er åpenbart at det må tas strukturelle grep. Dette forsøkte daværende kulturminister Trine Skei Grande, med det resultatet at det profesjonelle kulturlivet, særlig de som sorterer under ulike kapitler på Statsbudsjettet, protesterte og statsråden trakk forslaget. Men andre løsninger for å endre på skjevdelingen kan være veien å gå: en «hybrid» mellom dagens fastlåste skjevfordeling og det å flytte hele det statlige kulturbudsjettet ut til regionene. En fylkeskommunal modell kan være at man freder Kulturdepartementets tildelinger, men løfter ut en del av Kulturdirektoratets budsjett til regionene, øremerket til kulturformål. Slik vil man dessuten kunne unngå den proteststormen fra kulturlivet som oppstod da det borgerlige forslaget til endring kom. Dette omfattet også tildelingene til de store nasjonale og regionale institusjonene, som vi her foreslår å ikke endre. Med Fylkeskommunen som saksbehandler for slike midler vil en kunne ivareta et mer balansert perspektiv på hele regionen, og ikke bare de store byene. Det er viktig å kunne skape en rettferdig intern-regional balanse.

Men vi behøver mer kunnskap om hvilke muligheter og mulige utfordringer som kan ligge i en slik «hybrid» tildelingsmodell, og forslår følgende vedtak:

Trøndelag Arbeiderparti ber Kulturstatsråden om å utrede en mulig ny modell for regionalisert tildeling av Kulturdirektoratets statlige kulturmidler.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 61: Norsk språk er under press

Fra: Kulturpolitisk utvalg i Trondheim Arbeiderparti

Språket vårt er vårt viktigste verktøy til daglig kommunikasjon mennesker imellom og i utviklingen av et demokratisk samfunn. Norsk språk er internasjonalt sett et lite språk, og under sterkt press på de fleste samfunnsområder. I stadig stigende grad brukes engelsk, også i sammenhenger der norsk burde vært det naturlige valget. Alle opplever vi daglig at engelske ord og uttrykk velges der vi har fullgode alternativ på vårt eget morsmål.

Særlig innen utdanningsinstitusjonene våre brer engelsk om seg som det foretrukne valget, og mange studenter og ansatte lærere forteller at det ikke lenger er «karrierefremmende» å velge

norsk i oppgaver og publikasjoner. Dette gjelder ikke minst innen naturvitenskaplige og teknologiske fag.

Det norske Språkrådet er Statens forvaltningsorgan for språkspørsmål og underlagt Kultur – og likestillingsdepartementet (KUD). I januar i år varslet Språkrådets styre om stor ressursmangel, og at arbeidet med flere lovpålagte oppgaver måtte nedprioriteres. I skrivende stund er dialog opprettet mellom Statsråden og rådet om situasjonen.

I Kunnskapsdepartementet arbeides det nå med en handlingsplan for norsk fagspråk.

Regjeringen har med andre ord tent de røde varsellysene og startet en prosess for å forbedre situasjonen for det språket som – iflg Språklova fra 2020 - skal sikre norsk som *et samfunnsbærende språk på alle samfunnsområder og i alle deler av samfunnet i Norge*.

Men røde varsellys alene er ikke nok. Skal norske barn, ungdommer og studenter fortsatt lære og ha tilgang til et levende norsk morsmål, må arbeidet med å bevare og utvikle det i det moderne samfunnet gis prioritet.

Forslag til vedtak:

«Årsmøtet i Trøndelag Arbeiderparti 2023 ber Statsrådene i Kultur og Likestillingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet om å prioritere arbeidet med å stille lovpåaktet minimumskrav for bevaring og utvikling av det norske språket – som et samfunnsbærende språk på alle samfunnsområder»

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 62: Noe må gjøres med utenforskapet

Fra Indre Fosen Arbeiderparti

En stor gruppe av våre ungdommer lever i utenforskap. Kun i Trøndelag er det rundt 10 000 unge voksne som står utenfor arbeid og utdanning mellom 15 og 29 år. Mange av disse fanges opp av tiltak av NAV, fylkeskommunen, andre ressurspersoner og organisasjoner som gjør godt arbeid for ungdommene våre. Men for en større andel av våre ungdommer så er prosessene svært krevende og det å komme seg i arbeid og utdanning et for stort steg per i dag. Derfor er det et tydelig behov for et døgnbasert tilbud med en helhetlig tilnærming med fokus både på helseaspektet og det å øke arbeidsevnen. Et tilbud hvor fagpersonene og ungdommene er på samme sted og sammen kan øve seg på å håndtere alle livets små og store falsetter, samtidig som man mottar behandling for aktuelle utfordringer som hindrer arbeids og samfunnsdeltakelse.

I Aps program står følgende: «AP vil hindre at stadig flere ungdom og unge voksne faller på utsiden av skole og arbeide ved å sikre en bedre samordning av tjenestene i helsesektoren,

NAV, og utdanningssystemet, slik at unge gis en helhetlig oppfølging tilpasset den enkeltes med fokus og mestring». Fagre ord i programmet.

Indre Fosen AP foreslår handling: Det etableres en pilot med et samordnet tilbud til ungdom og unge voksne hvor tiltaksapparatet ikke er dekkende. Dette skal gjøres med tverrfaglig kompetanse. Målet med tiltaket er å gi med komplekse utfordringer en mulighet for å komme seg i arbeid og eller utdanning. Lykkes vi med dette vil vi også bespare dagens lokale hjelpeapparat for ressursbruk.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 63: Bru over Stjørnfjorden og Trondheimsfjorden

Fra Ørland, Åfjord, Osen og Indre Fosen Arbeiderparti

Arbeiderpartiene på Fosen jobber i fellesskap for å realisere to store samferdselsprosjekter i vår region. Det ene prosjektet er bru over Stjørnfjorden, som vil knytte Fosen tettere sammen som felles bo og arbeidsmarked og vil være viktig med tanke på kystriksveien videre nordover. Det andre prosjektet er bru over Trondheimsfjorden - som vil være en «gamechanger» når det kommer næringsutvikling og befolkningsutvikling på Fosenhalvøya. Med dagens sikkerhetssituasjon, og med Ørland Flystasjon lokalisert i vår midte er gode samferdselsårer i Nato-basens omland viktig.

Fosenveiene er et godt eksempel på vår regions evne til å samarbeide for å gjennomføre større samferdselsløft, og vi ber nå Trøndelag Arbeiderparti om å bidra i arbeidet fram mot realiseringen av disse to bruprojektene.

Forslag til vedtak: Trøndelag Arbeiderparti vil arbeide for bro over Stjørnfjorden og Trondheimsfjorden i samarbeid med stat, fylke, region og kommune.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 64: Lagnesberga på E6 i Snåsa, må sikres mot ras

Fra Snåsa Arbeiderparti

De nye planene for omlegging av E6 videre nordover er regulert og vedtatt. Arbeidet med tunell forbi Lagnesberga skulle egentlig kommet i gang i 2018, siden utsatt til 2023 og nå utsatt igjen. Dette åpner for en mulighet til å revurdere den traseen som er valgt, da denne ikke tar høyde for å utbedre flaskehalsen Vegsetbakken. Hver vinter utgjør trailere og vogntog

et stort trafiksikkerhetsproblem når de blir stående og sperre vegbanen. I den planen som foreligger kommer tunnelløpet så pass langt ned i bakken, på nivå med dagens kryss, og nedenfor de vanskelige svingene lenger opp i bakken.

Forslag til vedtak: Planlegging av E6 mellom Steinkjer og Grong må gjennomgås, slik at planene blir i tråd med faktiske forhold og dagens standarder. Strekningen må prioriteres høgt på NTP.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 65: Ny jordbrukspolitikk

Fra Snåsa Arbeiderparti

Norsk landbruk beveger seg raskt i feil retning, hvor husdyrhold basert på å holde dyr innendørs og fore med kraftfôr blir en større og større andel av vårt kosthold og selvforsyning. Dårlig økonomi i ammeku-produksjon, dårlig økonomi i kombinasjon med omstillingskrav i melkeproduksjon og stadig tap av beiteområder og økende rovdyrproblemer i beiteprioriterte områder for sau gjør at distriktslandbruket vi kjenner i dag, står i fare for å bli utradert de neste 5-10 årene. Ca 40% av melkebrukene i Trøndelag er fortsatt båsfjøs og få ser muligheten for å bygge om innen fristen på grunn av økonomi og krav til effektivisering og utvidelse. Hurdalsplattformens mål om å ta hele landet i bruk, må snart begynne å vises i politikken. Med jamstillingsvedtaket fra i fjor i ryggen og Grytten-rapportens tydelige tall på 212 000,- kroner i overskudd per årsverk i landbruket må vi få fart på jobben. For å beskytte forbruker for stadig økende levekostnader, bør dette skje gjennom budsjettmidler i ordninger som står utenfor gul boks i WTO-avtalen.

Med nye tilskuddsordninger som ikke er produksjonsdrivende som ku-kalv sammen på beite, ku-kalv sammen i melkeproduksjon samt økt støtte til små å mellomstore bruk, øke tilskuddet for utmarksbeite og øke tilskuddet for grasproduksjon i sone 4. Vi ser også at potten for å bygge til bioenergi gikk tom før halvparten av søknadene var behandlet og før 01. mars. Dette viser en vilje til å investere i ny grønn teknologi som dramatisk kutter utslippene i husdyrhold og er en del av løsningen på energikrisen som kommer. Dette er tilskudd som vil gi positive ringvirkninger for Trøndelag og Norge, sende utviklingen i landbruket i ønsket retning og beskytte forbruker mot økte kostnader. Dette må skje uten å senke takene for produksjonsstørrelse, for å gi en forutsigbarhet og styrket økonomi for landbruket, høyere selvforsyning, bedre dyrevelferd, mindre utslipp og kortreist kvalitetsmat.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Øke tilskuddene for små og mellomstore bruk
- Øke og prioritere investeringstilskuddene gjennom Innovasjon Norge for de som har krav om omstilling som løsdriftskravet
- Øke investeringstilskuddene gjennom Innovasjon Norge for de som ønsker å bygge biogass-anlegg
- Øke tilskuddet for utmarksbeite
- Øke Arealtilskuddet for gras i sone 4
- Nytt tilskudd for ku-kalv på beite
- Nytt tilskudd for Ku-kalv i melkeproduksjonen
- Nytt tilskudd for melk produsert på beite
- Legge til rette og være pådriver for regionale satsninger på biogass

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 66: Uakseptabelt med utvidelse av yngelområdet for bjørn i Nord-Trøndelag

Fra: Snåsa Arbeiderparti

Målet om 3 årlige ynglinger av bjørn er bare halvveis nådd mens beitebruken i områdene utenfor yngleområdet har nådd tålegrensen. En er på veg vekk fra målet om fortsatt beiting i utmark i stadig flere områder nært yngleområdet. Bestanden på gaupe veksler mellom over og under målet i Nord-Trøndelag, Jerv er langt over målet i vårt fylke og kongeørna blir det stadig flere av og den er, sammen med havørna, en stor tapsfaktor for sau og rein ved kysten. Nord-Trøndelag alene har ansvar for 6 ynglinger av gaupe, 4 av jerv og 3 av bjørn på et samlet areal av 22.396 km². Kongeørn skal være på dagens nivå, fastsatt i 2011, og den øker stadig da det ennå ikke er innført forvaltning på denne arten.

I Nord-Trøndelag er store områder inn mot svenskegrensen gjort utilgjengelig for beiting pga forvaltningsregimet for store rovdyr. Rovviltforvaltningen klarere ikke å få tatt ut resterende lisenskvoter for å holde bestandene på vedtatte nivå av jerv. Dette går i særlig grad utover reindrifta, men også tap av sau på sensommeren. Det eneste som er forutsigbart i dagens rovviltforvaltning er at mange må slutte med beitebruk pga stort rovviltpress.

Det er uaktuelt å skulle avgj større arealer til rovviltforvaltning og gi avkall på utnyttning av beiteressursene. Pandemi og krig i Europa minner oss om viktigheten av å sikre matproduksjon på norske ressurser og matberedskap.

Det er en del av den svenske bjørnestammen som forvaltes i region 6, ikke en egen norsk bjørnestamme. Det benyttes en modell, der antall binner registrert i yngleområdet gir et estimat på antall årlige ynglinger. Det er grunnlag for å tvile på at alle bjørner blir registrert gjennom DNA-analysene og dermed at målet om 3 årlig ynglinger i Indre Namdal noen gang vil nås. Forvaltningsplanen i region 6 slår fast at yngleområdet for bjørn er lagt dit målet lettest kan nås. Det er under forutsetning av at det er en svensk/norsk bjørnestamme som skal yngle i Norge. Men skal det bygges opp en egen norsk bjørnestamme, må den forvaltes så langt fra svenskegrensen som mulig. Skal stammen være svensk/norsk og dermed ikke ha egen overlevelse i Norge som mål, er bestandsmålet på 13 ynglinger unødvendig. Da er det ikke behov for et måltall.

Det som skjer i dag, er at binnene som skal bidra med ynglinger stadig oftere beveger seg ut av yngleområdet og inn i beiteprioritert område på norsk side og over grensen til Sverige. Da bli de skutt i den svenske jakta eller i skadefelling på norsk side. Å ta mer areal til yngleområde gjennom å utvide dagens yngleområde for bjørn i region 6 vil derfor ikke bidra til å nå målet om 3 årlige ynglinger, men det vil uten tvil avvikle beitebruken i et enda større område enn det allerede har skjedd.

Forslag til vedtak: Størrelsen på yngleområde for bjørn i region 6 beholdes på samme nivå som i dag.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 67: Energipolitikk for utvikling av Trøndelag og Norge

Fra: Orkland Arbeiderparti, med forbehold om styrebehandling 9. mars

Norge styrer mot et kraftunderskudd der veksten i forbruk langt overgår veksten i ny fornybar produksjon. Elektrifiseringen av samfunnet og utviklingen av ny kraftkrevende industri er nødvendig for at Norge skal nå sine klimamål, men også for å sikre at norsk eksportindustri skal være konkurransedyktig i møte med krav til bærekraft i globale marked. Det gjør at etterspørselen etter fornybar kraft øker over hele landet samtidig som utviklingen av ny kraftproduksjon står stille.

Et kraftunderskudd vil være en trussel mot etablert industri, redusere Norges muligheter for utvikling av ny industri og medføre betydelig økte kostnader for vanlige forbrukere.

Statnett anslår et kraftunderskudd i Norge allerede fra 2027. Utviklingen i Trøndelag er på linje

med den nasjonale, i region Midt kjenner Statnett til planer for nytt forbruk tilsvarende 5000MW mens planer for ny produksjon tilsvarer kun 300 MW. På tross av betydelige investering i nett og utbygging av vindkraft over det siste ti-året har Midt-Norge ett eksisterende effekt og energiunderskudd i kraftsystemet. Realiseres store deler av det nye forbruket vil underskuddet forsterkes dramatisk over de neste årene, samtidig som overføringskapasitet fra tilknyttede områder ikke vil kunne kompensere for det regionale kraftunderskuddet. Uten økt tilgang på fornybar produksjon vil systemet reguleres gjennom høye priser som reduserer forbruket ved i praksis å fortrenge ny og eksisterende industri. Et betydelig kraftunderskudd vil svekke vår konkurransekraft som region og nasjon. Det trengs derfor et taktskifte i energipolitikken. Det må settes klare mål og handlekraft i utviklingen av energipolitikken framover. Det trengs løsninger som sikrer næringslivets konkurransekraft og levelige kraftpriser for alle forbrukere. Energipolitikk handler ikke om likes på Facebook og «quick fixer» som fremstår populære på kort sikt. Energipolitikken har som formål å legge til rette for langsiktig utvikling, forsyningssikkerhet og ivareta et komplisert system som sikrer forutsigbar tilgang på ren energi til vilkår både industri og husholdninger kan leve med i Norge.

Det må utvikles en helhetlig plan og strategi for energieffektivisering, utbygging av nett og ny fornybar produksjon fram mot 2030 som svarer på Norges kraftbehov i årene før havvind blir et konkurransedyktig alternativ. Det vil kreve utstrakt utbygging av landbasert kraftproduksjon der alle relevante teknologier må tas i bruk. I praksis må det bygges ut ny vindkraft og solkraft samtidig som vi må få enda mer ut av den fantastiske ressursen Norge har i vannkraften. Rammebetingelser må legges til rette slik at det blir attraktivt å investere i norsk fornybar kraftproduksjon både for storskala produksjon og for lokal produksjon på næringsbygg og boliger. Prosjekter må kunne utvikles raskt, tidsbruk fra konsesjonsbehandling til utbygging må kraftig reduseres.

Hensynet til uberørt natur og vedtatte vern må vektlegges i behandling av nye konsesjoner. Spesielt sårbare områder og prioriterte naturhensyn må søkes ivaretatt. Det vil likevel være nødvendig å bruke mer natur for å oppnå energiomstillingen klimaet og Norge som nasjon er avhengig av. Lokale hensyn og medbestemmelse er viktig for å sikre gode prosesser og forankring av utbygginger. Lokaldemokratiet skal ha en sterk stemme og tillegges betydelig vekt men kommuner kan ikke ha vetorett i konsesjonsprosesser. Det må utvikles krav og rammebetingelser som gjør at lokalsamfunn får mer igjen for å avstå areal til kraftanlegg. Potensialet for energieffektivisering må tas ut i langt større grad framover, vi må bruke kraft smartere å redusere sløsing av en begrenset ressurs. Det må utvikles støtteordninger og

rammebetingelser som reduserer barrierer og sikrer gjennomføring av kraftfulle tiltak for næringsliv og husholdninger.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 68: Kjernekraft

Fra Orkland Arbeiderparti, med forbehold om styrebehandling 9. mars

Strømpris og klimakrise er for tiden svært sentrale tema som debatteres på mange plattformer. Spørsmålet rundt våre fremtidige energibehov og klimakrisen fører til at behovet for nye, mer klimavennlige energikilder tvinger seg fram.

Dagens moderne kjernekraftverk kan være et viktig bidrag til framtidens energiforsyning, der fossile energiformer skal utfases. Slike moderne kraftverk er designet på en helt annen måte enn tidligere, og små og lite plasskrevende anlegg kan plasseres lokalt i nærheten av kraftkrevende industri - det vil si at utbygging av kostbare kraftlinjer med store naturinngrep kan unngås.

Energi er storpolitikk og markedsrett, og ulike interessekonflikter preger debatten stadig. Store omstillinger, dog nødvendige, skaper også frykt og engstelse hos mange. Det er likevel helt avgjørende at den videre politikk forankres i FNs klimarapport, som tvinger fram utfasing av fossil energi over tid. Dette er en formidabel oppgave, og denne omstillingen vil kreve svært mye energi i seg selv. På den annen side er dette en gylden mulighet for norsk næringsliv. Dette vil handle om kompetanse og teknologi, og det gjennomsnittlige kunnskapsnivået i den norske befolkningen ligger i verdenstoppen. Vi har også tilgang på en rekke viktige mineraler, og store finansielle krefter til å satse på utdanning og forskning. Skal man henge med og sikre framtidige arbeidsplasser, må man ha en fungerende industri som deltar i fremste linje, og som legger grunnlag for å utnytte de fortrinn vi har i Norge. Tilgang på rimelig energi vil være sentralt.

Forslag fra Løkken Arbeiderlag: Orkland Ap ønsker at Arbeiderpartiet sentralt utreder kjernekraft som et aktuelt alternativ i sin energipolitikk. Det er helt avgjørende at den enorme omstillingen Europa nå er inne i blir fulgt opp - og at Norge tar sin plass.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 69: Ingen med utbetalinger fra det offentlige skal måtte leve under fattigdomsgrensen

Fra Orkland Arbeiderparti, med forbehold om styrebehandling 9. mars

Ingen med utbetalinger fra det offentlige skal måtte leve under fattigdomsgrensen
EUs fattigdomsgrense i 2022 var på 260.100 kroner. I Norge beskrives en person å ha lavinntekt dersom vedkommende har en inntekt som tilsvarer 60 prosent eller mindre av medianinntekten etter skatt per forbruksenhet i befolkningen. For en enslig person var lavinntektsgrensen 251 600 kroner i 2021 (som er foreløpig siste data fra SSB).

Norge er et rikt land, men til tross for det lever mange i Norge i lavinntekt og under EUs fattigdomsgrense. I 2021 levde 11,2% av Norge barn i lavinntekt. Men lønnsveksten er minst blant de eldste. En enslig minstepensjonist fikk i 2022 - 209.500 kroner. En minstepensjonist gift med noen som ikke er minstepensjonist, fikk 194.000 kroner. Begge satsene er langt under fattigdomsgrensa til EU. Også sosialhjelpsatsene i Norge er lave. SSB opplyser i tillegg at forskjellene i Norge øker, og at de 20 prosent rikeste i Norge i gjennomsnitt har 4 ganger høyere inntekt enn de 20 prosent fattigste.

Løkken Arbeiderlag mener at ingen som lever på offentlige utbetalinger i Norge skal måtte leve under fattigdomsgrensen. Arbeiderlaget mener derfor at minstesatser i offentlige utbetalinger må økes.

Arbeidslinjen i norsk samfunn må handle om å gjøre det lettere for mennesker i arbeidshver alder å få relevant utdanning/opplæring, komme inn i et varig ansettelsesforhold og fungere i arbeidslivet etter evne. Den skal derimot ikke handle om å avstraffe mennesker som enten ikke er i arbeidshver alder eller ikke har mulighet til å jobbe, med lønningsnivå som ikke lar en å opprettholde en grunnleggende trygghet i hverdagen.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 70: Papirløse fortjener ordentlig medisinsk hjelp

Fra Orkland Arbeiderparti, med forbehold om styrebehandling 9. mars

Papirløse eller irregulære migranter er personer som oppholder seg i Norge uten lovlig opphold (uten oppholdstillatelse). Det kan for eksempel være mennesker som har fått endelig avslag på sin asylsøknad eller som befinner seg utenfor asylprosessen, fordi at de eksempelvis aldri har søkt om asyl. Mange irregulære migranter befinner seg på kanten av det norske samfunnet - for eksempel fordi at de av redsel for tvangsretur velger ikke å bo på asylmottak, eller de som ikke har rett til mottaksplass. Uretturnerbare asylsøkere kan også risikere å leve på asylmottak i mange, mange år, uten mulighet til å leve verdige liv. De har nemlig ikke rett til utdanning eller jobb. Også når det gjelder medisinsk hjelp har de kun rett til akutt helsehjelp og helsehjelp som er helt nødvendig og som ikke kan vente. De papirløse må

også betale for helsehjelpen. Det gjør at mange papirløse mennesker i Norge lever med kroniske sykdommer, plager og tilstander som normalt krever behandling, medisiner og eller annen helsehjelp, men som de ikke har rett til å få medisinsk hjelp til å håndtere mens de bor i Norge. Når man tenker over at mer enn 200 personer har levd på norske asylmottak i over 10 år, er tanken på manglende helsehjelp skremmende.

Løkken Arbeiderlag mener at alle mennesker som er bosatt i Norge bør få ordentlig helsehjelp når de trenger det, måtte det gjelde akutt nødhjelp, kroniske sykdommer, psykiske plager, tannlegebehandling og andre ting. Rett til medisinsk hjelp er en forutsetning for å kunne leve et verdig liv. Tilstrekkelig helseomsorg også er omfattet av Artikkel 25 i FNs verdenserklæring om menneskerettigheter. Det er en rettighet alle mennesker bør kunne få ivarettatt.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 71: Desentralisert sykepleierutdanning

Fra Orkland Arbeiderparti, med forbehold om styrebehandling 9. Mars

Sykepleiermangelen er prekær i helsevesenet i hele landet. Problemet har lenge vært kjent, og i den siste tiden har vi sett resultatet så tydelig, hjelpetrengende blir skadelidende, og det går spesielt ut over våre eldre.

Arbeiderpartiet har mulighet til å gjøre noe med dette, og det må gjøres straks-løsninger. Orkla Arbeiderlag ber om at det blir opprettet en sykepleierutdanning i Orkland kommune. Vi vet at det er flere helsefagarbeidere som venter på muligheten til videreutdanning. De må prioriteres.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 72: Yrkesskadeerstatning og trening og øvelser pålagt av arbeidsgiver i kriminalomsorgen

Fra Orkland Arbeiderparti, med forbehold om styrebehandling 9. mars

Yrkesskadeerstatning ved trening og øvelser pålagt av arbeidsgiver i kriminalomsorgen
Fra den 01.09.22 fikk politiet rett på yrkesskadeerstatning for skader som oppstår under operativ trening i arbeidstiden. Ansatte i kriminalomsorgen er også pålagt slik trening og øvelser i arbeidstiden. De får ikke erstatning hvis skader oppstår. Skader pådratt under øvelser i fysisk maktanvendelse blir sjelden ansett som en arbeidsulykke, fordi det i følge lovverket må ha skjedd en uventet hendelse for at det skal kvalifisere som ulykke. Øvelser er

å anse som en planlagt, styrt aktivitet, der skader må påregnes i følge de senere års avgjørelser i Trygderetten. Derfor har man ikke rett på erstatning.

Øvelser i arbeidstiden gjennomføres for å trygge både ansatte og innsatte i kriminalomsorgen, og er således en viktig del av det samfunnsoppdraget kriminalomsorgen er tildelt, i tillegg til at det gir ansatte en tryggere arbeidshverdag i utførelsen av et stadig mer krevende yrke. Saken er tatt opp i Justisdepartementet, og det jobbes med å finne en løsning.

Orkland Arbeiderlag ber om at arbeidet for å få på plass en lovendring påskyndes av regjeringen, slik at ansatte i kriminalomsorgen kan delta på øvelser, uten å bekymre seg for egen økonomi hvis alvorlige skader skulle oppstå.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 73: Støtte til parykk ved Alopecia Areta

Fra Orkland Arbeiderparti, med forbehold om styrebehandling 9. mars

Sykdommen Alopecia Areta kan medføre tap av hår over hele kroppen. Håret er en viktig del av en persons identitet, og tap av dette medfører ofte psykiske påkjenninger. I dag kan en få maksimalt 5885 kroner i støtte til parykk per kalenderår hvis man er over 30 år, og man får ingen stønad til reparasjon av parykker. En syntetisk parykk koster fra 7000 kroner og oppover, og har sjelden lenger levetid enn 4 måneder. En ektehårsparykk kan vare opptil et år, men de koster fra 15000 kroner.

Størrelsen på stønaden er ikke regulert i forhold til kostnadsvekst på parykker, noe som medfører at hver enkelt person må betale en mye større egenandel. Dette vil i likhet med brillestøtte og støtte til tannregulering gjøre at utseendet ditt vil avgjøres av tykkelsen på lommeboka di. Dette er ikke god sosialdemokratisk politikk.

Orkland Arbeiderlag vil at stønaden til kjøp av parykker ved Alopecia Areta økes i takt med den faktiske kostnadsveksten for parykker, og at stønad til reparasjon også bør kunne gis.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 74: Klimamål og ENØK

Fra Orkland Arbeiderparti, med forbehold om styrebehandling 9. mars

CO2-kompensasjonen er en ordning som er en integrert del av det europeiske kvotehandelssystemet. Den kompenserer delvis for prissmitten som følger av en fossil kraftmiks i Europas kraftsystem. Kull- og gasskraftverk i EU må betale for sine CO2-utslipp, og velter denne kostnaden over på sine kunder. Dette påvirker kraftprisene også i Norge.

I andre deler av verden er det derimot mulig å etablere kraftkrevende industri med stort CO2-utslipp, uten å måtte betale for utslippskostnaden. Ordningen er utformet for å motvirke denne skjevheten og opprettholde konkurransekraften til kraftintensiv industri. Dette er særlig viktig og aktuelt i Norge. Norske kraftprodusentene verken har eller betaler for CO2-utslipp, men har økte inntekter i form av høyere kraftpris som følge av kvotehandelssystemet og at europeiske strømpriser smitter inn i Norge via kraftutvekslingen. Økt CO2-pris gir derfor økte inntekter til staten som følge av statens skatteinntekter fra kraftsektoren og direkte eierskap.

Norske myndigheters inntekter som følge av dette er i perioden 2021-2030 beregnet til å være 632 milliarder kroner (beregning høsten 2022). Dagens ordning med CO2-kompensasjon innebærer at bedriftene får refundert 76 milliarder kroner i samme periode. CO2-kompensasjon er med andre ord ikke en utgift for staten, men en tilbakeføring av økte inntekter staten har oppnådd som følge av økt CO2-pris. Konkurrenter i land utenfor Europa har ikke CO2-prispåslag i strømprisen.

I Stortingsvedtaket om statsbudsjettet for 2023 er det lagt inn et kvoteprisgulv/fradrag på 200 kr. Vedtaket er som følger: "Stortinget ber regjeringen gå i dialog med industrien om CO2-kompensasjonsordningen for å utvikle ordningen til å bli forpliktende for utslippskutt og energieffektivisering i tråd med nasjonale målsettinger. Aktuelle løsninger kan være krav, klimaavtale, fondsordning eller andre måter. Det må hensyntas at det er ulik økonomisk bærekraft i ulike bransjer og at enkelte bedrifter har lave CO2-utslipp og lite potensiale for energieffektivisering. Regjeringen bes legge frem sak om dette i statsbudsjettet for 2024."

De fleste store industrilandene i EU har gjennomført CO2-kompensasjonsordningen og enkelte har valgt å gjøre ordningen betinget av at alle støttemottakere må benytte deler av støtten til utslippsreducerende tiltak. Hvis man skal vurdere lignende krav i Norge, må utgangspunktet for det første være at ordningen skal sikre industri som er utsatt for

karbonlekkasje vilkår som gjør at de kan konkurrere på det globale markedet. Hoveddelen av kompensasjonen må derfor være en ren kompensasjon uten obligatorisk klimavilkår.

Ordningen må for det andre ta hensyn til at sektorene som er omfattet av ordningen har svært forskjellige tidslinjer og muligheter for å redusere sine utslipp. Enkelte virksomheter kan raskt gjennomføre utslippskutt med tilgjengelig teknologi. Andre sektorer er avhengig av omfattende forskning- og utvikling, teknologiutvikling og pilotering for å kunne oppnå samme reduksjoner. Denne utviklingen kan ta mange år.

Et annet viktig bidrag å nå klimamålene er gode ENØK tiltak både hos husholdninger og næringsliv. Da kan man ikke ha systemer som straffer gode initiativer fra industrien. Et slikt eksempel er Elkem Thamshavn sitt bidrag til fjernvarmenettet i Orkland. Energigjenvinningsanlegget ved bedriften har en del restenergi i form av varmt vann som ikke kan utnyttes på bedriften. Etter utbygging av fjernvarmenettet på Orkanger får man nyttiggjort seg denne energien, bl.a. til idrettsarenaer, sykehus og det lokale folkehelsesenteret. Et nytt EU-direktiv gjør at Elkem Thamshavn betale CO₂ avgift på leveranse av denne energien. Med det nylig innførte direktivet ville Elkem Thamshavn spart ca. 4 millioner kroner årlig ved å dumpe det varme vannet i sjøen, i stedet for å levere det til fjernvarmenettet.

Orkland AP mener at svekking av CO₂-kompensasjonsordningen og straff for gode ENØK tiltak ikke er i tråd med det som skal være virkemidlene for å nå klimamålene. Næringslivet skal motiveres gjennom gode incentiver til å drive klimatiltak og ENØK-arbeid, og de skal i hvert fall ikke bli møtt med store avgifter etter implementering.

Orkland Arbeiderparti ber om at regjeringen prioriterer å jobbe sammen med industrien for å finne en bærekraftig og forutsigbar innretning på CO₂-kompensasjonsordningen som sikrer bedriftenes konkurransekraft, og at den må gå i dialog med ESA for å få endret regelverket for levering av fjernvarme fra industrien.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 75: Driftsstøtte til Nasjonalforeningen for folkehelsen, og unntak for regelen om at flertallet i styret må bestå av pasienter

Fra Orkland Arbeiderparti, med forbehold om styrebehandling 9. Mars

I Norge får mange organisasjoner som jobber for pasientgruppers interesser driftsstøtte, og det har man fått i mange år. En viktig og god ordning som også bidrar til at enkeltmennesker

lettere blir hørt gjennom sin organisasjon. Nasjonalforeningen for folkehelsen er en slik organisasjon, som har drevet sitt arbeid i over 30 år uten å få driftsstøtte. Dette er også eneste organisasjon som jobber for personer med demens og deres pårørende.

I dag lever over 100 000 mennesker med demens i Norge, og dette tallet vet vi at vil dobles de neste tiårene. Det er derfor kanskje viktigere enn noen gang at også denne organisasjonen får støtte på lik linje med andre interesseorganisasjoner. Vi vet at det offentlige vil være avhengige av både frivillige organisasjoner og pårørende for å løse fremtidens helseutfordringer. Nasjonalforeningen for folkehelsen er en organisasjon som jobber både for å ivareta interessene til den som har fått en demensdiagnose og deres pårørende. Samtidig er det mange gode eksempler på at foreningen har fått til godt og tett samarbeid med kommuner rundt omkring i landet. Og det er i kommunen personer med demens og deres pårørende lever sine liv og skal få sine tilbud.

Det er ingen tvil om at denne organisasjonen på lik linje med andre organisasjoner må få driftsstøtte fra det offentlige, men for å kunne få det er de avhengige av et unntak fra dagens krav, der det står at flertallet i styret må bestå av pasienter og pårørende. Dette er et urealistisk krav for denne pasientgruppen, som Frode Mo i Nasjonalforeningen for folkehelsen fylkeskontoret Trøndelag skriver i et leserinnlegg; «Vi trenger et unntak fra kravet om at flertallet i styret består av pasienter og pårørende, noe som er vanskelig å oppfylle for oss som jobber med en sykdom der ingen overlever og kan jobbe for sine medpasienter etterpå». Forslag: Orkland Arbeiderparti ber om at Arbeiderpartiet sentralt endre kravet om at flertallet i slike styreer må bestå av pasienter og pårørende, eventuelt legger til en unntaksregel i kravene. Og at de ved hjelp av endringen gir driftsstøtte til Nasjonalforeningen for folkehelsen.

Fylkespartistyreets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 76: Studentprogrammet 2023

Fra Arbeiderpartiets studentlag i Trondheim

EKSAMEN VIDEREGÅENDE SKOLE

Eksamensordningen har fungert som en kvalitetssikring for den enkelte elev, lærerne og det nasjonale skolesystemet. Det er dog flere svakheter ved dagens ordning. Eksamen vurderer kun en brøkdel av elevens kompetanse, men har større betydning enn standpunkt for elever ved videregående skole. Dersom en elev får 2 i standpunkt og 1 på eksamen, er faget ikke bestått og eleven må ta en ny eksamen for å bestå faget. Får eleven derimot 2 eller høyere på eksamen, men 1 i standpunkt, vil vedkommende bestå faget. Dagens system går i favør

eksamen, til tross for at det er et mer begrenset uttrykk for elevens kompetanse. *(Dette gjelder ikke ungdomsskolen grunnet retten til videregående opplæring for alle).*

Det er også høyst uheldig at det er stor variasjon i hvor mange eksamenskarakterer elever går ut med etter endt videregående. 20% blir trukket ut i eksamen i vg1, og de som blir trukket opp i språk risikerer å ha én mer eksamen enn de som ikke trekkes opp i språk. Flere karakterer på kortet påvirker snittkarakteren og har ringvirkning når elever skal søke seg inn på høyere utdanning. I tillegg må elever som blir trukket opp til flere eksamener enn sine medelever bruke mer tid på eksamen, og har dermed mindre tid på å fokusere på standpunktkarakterene sine. I forbindelse med fagfornyelsen ble det oppnevnt en arbeidsgruppe for evaluering av eksamensordningen. Eksamensgruppa skulle se bort i fra alternative ordninger til eksamen, hvilket er uheldig. Eksamen har lang tradisjon i Norge, men skal vi møte den fremtidige skolen med respekt er behovet for å utrede alternative ordninger viktig.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Likestille eksamen og standpunktkarakter i videregående skole ved å regnet faget som bestått dersom eleven får minimum karakter 2 i standpunktkarakter, uansett resultat på eksamen ved eventuelt trekk.
- Utrede mappevurdering som alternativ til dagens eksamensordning.
- Fjerne eksamen i vg1
- Elever som fullfører videregående opplæring skal gå ut med det samme antall eksamenskarakterer.

OPPTAK TIL HØYERE UTDANNING

I dag har vi et opptakssystem til høyere utdanning som ikke fungerer. Høyt kvalifiserte folk må sitte passivt å vente i flere år på at alderspoeng skal trekke snitte opp, og ta opp fag de allerede har gode karakterer i, kun for å *kanskje* kommer inn på drømmestudiet. Alder kan ikke trumfe kompetanse. Vi trenger et forutsigbart opptakssystem som lar folk komme ut i studiene mer effektivt, og at man ikke konkurrerer på kunstig høye poenggrenser. Det har store samfunnsøkonomiske kostnader å fortsette i samme spor som vi gjør nå.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Fjerne alle tilleggspoeng
- Erstatte førstegangsvitnemålskvote og ordinær kvote med én karakterkvote for 80% av studieplassene, hvor alle konkurrerer med karakterene fra første gang fagene ble bestått.
- Ikke mulig å forbedre karakterene, men mulig å ta nye fag som enkelte studier krever for å komme inn
- Erstatte kjønns-poeng med kjønnskvolter

- Fjerne særskilte karakterkrav
- 20% av studieplassene skal settes av til opptaksprøve
- Innføre de nye endringene med forutsigbarhet: elever ved grunnskolen, videregående og unge voksne skal ikke bekymre seg for at opptakssystemet plutselig endres. Det må tallfestet et år langt frem i tid, slik at folk som sitter og tar opp fag pdd. ikke blir rammet av vedtakene.

NYE STUDENTER

I dag er det dessverre mange studenter som avbryter studiene sine. For å bidra til å redusere frafallet og styrke studentenes faglige motivasjon og trivsel, er det avgjørende at lærestedene legger til rette for en tidlig inkludering av nye studenter i fagmiljøet knyttet til deres studieprogram.

Det er en stor utfordring at mange studenter ikke fullfører studiene sine. For å bidra til å redusere frafallet og styrke studentenes faglige motivasjon og trivsel, er det avgjørende at lærestedene legger til rette for en tidlig inkludering av nye studenter i fagmiljøet knyttet til deres studieprogram. Vi mener at følgende tiltak kan være nødvendige for å oppnå dette:

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Å etablere mentorordninger for nye studenter, der erfarne studenter eller faglærere kan gi veiledning og støtte i overgangen til høyere utdanning.
- Å tilby obligatoriske faglige og sosiale arrangementer for nye studenter i starten av studieåret, for å gi dem muligheten til å bli kjent med fagmiljøet og sine medstudenter.
- Å legge til rette for en jevn og gradvis økning i arbeidsmengden og faglig ansvar gjennom studieløpet, for å unngå at nye studenter overveldes, mister motivasjonen og dropper ut av studiet.

ARBEIDSPLASSE OG ARBEIDSMARKED

Arbeidsplasser rettet mot studenter kan gi verdifulle erfaringer og muligheter for å knytte nettverk i arbeidslivet. Samtidig ser vi at det er behov for flere praksisplasser for å gi studentene relevant erfaring og kunnskap som er nødvendig for å lykkes i arbeidslivet etter endt utdanning. Derfor vil Trøndelag Arbeiderparti arbeide for å sikre at flere bedrifter og organisasjoner tilbyr praksisplasser til studenter i Trøndelag.

Vi vil også jobbe for å sikre at arbeidsplasser rettet mot studenter tilbyr gode arbeidsvilkår og at lønna er konkurransedyktig med andre jobber i regionen. Vi vil også støtte opp om et mangfoldig arbeidsmarked, med fokus på likestilling og inkludering.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Opprette en database med informasjon om arbeidsplasser rettet mot studenter i Trøndelag
- Samarbeide med næringslivet og organisasjoner for å skape flere praksisplasser for studenter
- Jobbe for å sikre at alle arbeidsplasser for studenter tilbyr konkurransedyktig lønn og gode arbeidsvilkår
- Oppfordre til et mangfoldig arbeidsmarked, med fokus på likestilling og inkludering
- Øke tilskuddene til studentorganisasjoner som jobber for studenters rettigheter og arbeidsvilkår.

ØKONOMI

Vi sier at ca. 10% av Norges befolkning lever under fattigdomsgrensa, men over 300 000 er ekskludert fra statistikken. Studentene blir ikke medregnet, selv om basislånet er over 100 000 kroner under fattigdomsgrensa. Arbeiderpartiet kan ikke akseptere at våre studenter lever langt under fattigdomsgrensa. Trøndelag Arbeiderparti skal kjempe for at landets studenter får leve et fullverdig studentliv. Derfor ønsker vi å øke studiestøtten til 2G.

Studentenes kjøpekraft blir svakere og svakere for hvert år. Lånekassen sine utbetalinger må festes til 2 G slik at kjøpekraften til studentene ikke går ned, men holder seg stabilt. Vi er også nødt til å innføre 12 måneders studiestøtte. Selv om studiene ofte står på vent i sommermånedene, fortsetter de faste kostnadene, som leie og strøm, å rulle hele året.

Vi sier at ca. 10% av Norges befolkning lever under fattigdomsgrensa, men over 300 000 er ekskludert fra statistikken. Studentene blir ikke medregnet, selv om basislånet er over 100 000 kroner under fattigdomsgrensa. Arbeiderpartiet kan ikke akseptere at våre studenter lever langt under fattigdomsgrensa. Trøndelag Arbeiderparti skal kjempe for at landets studenter får leve et fullverdig studentliv. Derfor ønsker vi å øke studiestøtten til 2G.

Studentenes kjøpekraft blir svakere og svakere for hvert år. Lånekassen sine utbetalinger må festes til 2 G slik at kjøpekraften til studentene ikke går ned, men holder seg stabilt. Vi er også nødt til å innføre 12 måneders studiestøtte. Selv om studiene ofte står på vent i sommermånedene, fortsetter de faste kostnadene, som leie og strøm, å rulle hele året.

Lån og stipend skal dekke tak over hodet, mat på bordet og gi rom for at studenter har tid til å være fulltidsstudenter. Slik er det ikke i dag. Over 70% av dagens studenter er avhengig av en jobb ved siden av studiene. En heltidsstudent med jobb bruker i gjennomsnitt 50 timer i uken på studier og jobb. Studentene med jobb bruker i snitt tre timer mindre i uka på studier enn de som ikke jobber. Mange jobber fordi støtten fra Lånekassen ikke strekker til. Det er ikke sosialdemokratisk at muligheten til å være fulltidsstudent avhenger av hvilken familien du kommer fra.

Vi ønsker å sikre at studentene har en økonomi som gjør at de kan leve et godt liv uten å måtte ofre studiene for å få økonomien til å gå rundt. Å jobbe i seg selv er ikke problemet. Problemet oppstår når studenter tvinges ut i dårlig betalte deltidsjobber, som er lite relevant for studieretningen de går, og med arbeidstid som rammer studieplanen. Vi må legge til rette for at studentøkonomien går rundt, og at jobbene studentene tar er mer studierelevante og mer tilrettelagt for at man kan kombinere jobb og studiet.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Studiestøtten må festes til 2 G
- Innføre 12 måneders studiestøtte
- Studiestøtten må bestå av mer stipend og mindre lån
- Lånekassen skal tilby et "dyrtidsstipend" for å møte studenters økonomiske situasjon.

STUDENTBOLIG

Å ha en plass å bo er noe av det som tar opp størsteparten av økonomien til en student, likevel bor de fleste studenter både trang, dyrt og i dårlige kår. I dag er det altfor dyrt å leie. Skal du for eksempel ha en studentbolig på Campus Living i Trondheim, må du betale over 7000 kroner for den *billigste* hybelen, da sitter en student igjen med 1400 kroner i måneden som skal dekke mat på bordet, kollektivtransport til forelesning, helsekostnader og resterende levekostnader. Det sier seg selv at det ikke går. Det er viktig at studenter har et trygt og rimelig sted å bo. Det må stilles strengere krav på studentboliger når det kommer til størrelse, inventar, hygiene og pris. Vi må også jobbe for å prisregulere studentboligmarkedet mer, og sørge for forutsigbarhet i økonomien gjennom hele studieløpet, ved å sikre at leieprisen ikke kan øke mer enn studiestøtta årlig.

Markedet skriker etter flere studentboliger, og Trøndelag Arbeiderparti må jobbe aktivt for å fylle dette behovet. Å samarbeide tettere med Sit og studentinord er essensielt, for å få bygget flere, billigere og bedre studentboliger. Utbygging av nye studentboliger i fylket må ikke

gå på bekostning av grøntareal og klima- og miljøvennlig utbygging. Utbyggingen burde i tillegg ta hensyn til studentbærekraftsmålene som Sit har utviklet i samarbeid med StudyTrondheim og In My Experience. Studentbærekraftsmålene forteller hva som må være på plass for å sikre at studenter lever gode og meningsfulle liv, og er derfor høyst relevant når det bygges ut nye studentboliger.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Studentbærekraftsmåla skal ligge til grunn for utbyggingen av studentboliger.
- Trøndelag fylkeskommune må stille krav til romstandarder knyttet til størrelse, inventar, hygiene og pris.
- Trøndelag fylkeskommune må bygge ut flere studentboliger studentkommunene i fylket.
- Trøndelag fylkeskommune må jobbe for prisregulering: leieprisene skal ikke øke mer enn studiestøtta årlig.
- Trondheim kommune og Trøndelag fylkeskommune må sikre og legge opp til at SIT og studentinord får fordeler, slik at de kan bygge ut billige og gode studentboliger.
- Trondheim kommune og Trøndelag fylkeskommune må sikre godt samarbeid med SIT og studentinord.
- Øke bevilgningene til studentsamskipnadene, slik at de kan tilby rimeligere studentboliger og bedre velferdstilbud. Dette vil redusere kostnadene for studentene og gi dem bedre mulighet til å delta i sosiale aktiviteter og bygge nettverk.

HELSE

Studentenes helse- og trivselsundersøkelse (SHoT) for 2022, viste at så mange som 1 av 5 studenter har selvmordstanker. 5% av studentene har faktisk prøvd å ta sitt eget liv. Disse tallene er skremmende, og viser at vi må satse på studentene si psykiske helse. Det er *livsnødvendig*. Helsestasjonen for ungdom er et godt lavterskeltilbud for psykisk- og seksuell helse, og burde være tilgjengelig for studenter. I studiekommunene Stjørdal, Levanger, Steinkjer og Namsos har man HFU opptil 25 år, mens i Trondheim er det opptil 21 år. Arbeiderpartiet må bevilge mer penger til HFU i studentkommuner slik at ordningen både dekker ungdom- og studenter.

Klamydia er den mest utbredte kjønnssykdommen i Norge. Den kan være vanskelig å oppdage uten å ta en test, og konsekvensen av å gå lenge med uoppdaget klamydia er infertilitet. Vi må gjøre det lettere å mer tilgjengelig å teste seg for kjønnssykdommer. I tillegg burde ikke økonomi være et hinder for at man skaffer seg prevensjonsmidler. Samtlige prevensjonsmidler, med unntak av kondom som man får gratis, er ment for kvinner.

Prevensjonsmidler har nok bivirkninger i seg selv, det burde ikke i tillegg være en økonomisk byrde for kvinnelige studenter.

Det er en stor utfordring at studenter ikke får fastlege når de flytter til en helt ny kommune, og heller ikke har kunnskap om hvilke helsetjenester kommunen tilbyr. I Oslo samkjører de fastlegeordningen med samskipnaden, slik at alle studenter har tilgang på fastlege. I tillegg har de en egen seksjon for psykisk helse og tannhelsetjeneste, og kan tilby en helhetlig helsetilbud. Da sikrer man en enkel ordning for alle studenter, og unngår at studenter blir tvunget til å reise hjem til sin hjemkommune for å få helsehjelp. Denne ordningen burde man sikre studentene ved Sit og studentinord her i Trøndelag. I tillegg må kostnaden på tjenestene ned, slik at den enkelte student faktisk har råd til å oppsøke helsehjelp ved behov.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Øke aldersgrensen på HFU til 26 år i alle studentkommunene i fylket.
- Innføre gratis hjemmetest på klamydia i alle studentkommunene i fylket
- Innføre gratis prevensjon til 26 år.
- Sikre bedre oppfølging av studentar si fysiske helse, gjennom faste helsesjekker.
- Sikre at flere psykiatere er tilgjengelig for studenter.
- Redusere egenandelstaket for de under 26 år til 1000 kr.
- Gjøre informasjonsnettverk om hvilke helsetilbud som finnes i studentkommunene mer tilgjengelig for nye tilflyttede studenter.
- Studentkommunene skal ha en fastlegeordning der fastleger er satt av til studentar slik de har i Oslo gjennom sio.
- Sikre at studentane får tilgang på subsidierte tannleger direkte gjennom samskipnaden. Dagens ordning med refusjon gjennom studentsamskipnadene er tungvint, og bidrar til unødvendig byråkrati.

SUNN, BILLIG OG KORTREIST MAT

Trøndelag Arbeiderparti mener at alle skal ha rett til sunn og god mat, uavhengig av økonomisk situasjon. Studenter spesielt har ofte en stram økonomi. I en dyr tid som nå blir studenter presset til å kjøpe mat med lavere og mer usunn kvalitet.

Studenter bør ha tilgang til billigere mat som samtidig er næringsrik og variert. Man ser at matprisene har økt kraftig de siste årene, og dette går særlig ut over studentene. Mat er en grunnleggende menneskerettighet, og det er ikke akseptabelt at noen skal måtte velge mellom å spise sunn mat eller betale for andre nødvendigheter.

Det er derfor behov for politiske tiltak og løsninger for å sikre billigere mat for studenter. Billigere mat for studenter bør være en prioritet for regjeringen. Ved å innføre politiske tiltak og løsninger kan vi sikre at alle studenter har tilgang til sunn og næringsrik mat, uavhengig av økonomisk situasjon.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Regjeringen bør øke tilskuddet til studentsamskipnader, med krav om å tilby billigere, og sunnere mat og drikke til studentene.
- Fylkeskommunen må samarbeid med lokale produsenter for å sikre lokalbefolkningen tilgang på sunn og kortreiste råvarer.
- Fylkeskommunen må oppfordre studiestedene til å samarbeide med lokale produsenter og tilby sunn og kortreiste råvarer.
- KULTUR
- Uavhengig av økonomisk situasjon må alle studenter ha tilgang til et bredt kulturtilbud, Vi er bekymret for at mange studenter i dag ikke har råd til å benytte seg av det varierte kulturtilbudet som finnes i Trøndelag.

For å sikre at kulturtilbudet blir tilgjengelig for alle studenter, vil Trøndelag Arbeiderparti innføre studentpriser for kulturarrangementer og kulturtilbud. Dette vil gjøre det mulig for alle studenter å ta del i det varierte kulturtilbudet i Trøndelag.

Vi mener også at fylkeskommunen bør samarbeide med lærestedene for å tilby et enda mer variert kulturtilbud som er tilpasset studentenes interesser. Dette kan inkludere tilbud som teater, musikk, dans, film, kunst og kulturarrangementer.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Samarbeide med lærestedene for å tilby et variert kulturtilbud
- Øke bevilgningene til kulturtilbud for studenter i fylkeskommunen
- Legge til rette for et større samarbeid mellom kulturinstitusjoner og studentorganisasjoner
- Innføre studentpris på alle kulturtilbud som er i regi av fylkeskommunen
- Samarbeide med universitetene for å tilby et variert kulturtilbud
- Mer midler til studentfrivilligheten

IDRETT

Idrett er en viktig del av studentlivet for mange studenter. Det er viktig å legge til rette for at Sit og studentinord har gode lokaler og midler slik at de kan ha gode tilbud for alle studenter som vil drive med idrett og aktivitet. Herunder er det viktig at det er nok haller og rimelige utlånstilbud for studenter. Spesielt i juli, når det ikke er stipend, vil det være gunstig med rimeligere priser på utleie. I tillegg må hall-leia holdes lav, slik at ikke studentene må betale dyre dommer for å drive med sport.

Trøndelag Arbeiderparti mener at:

- Bevilge penger til Sit og studentinord som er øremerket studentidretten.

KOLLEKTIVTILBUD

BILLETTPRIS OG FLEKSIBEL TRANSPORT

Det er altfor dyrt å ta buss i Trøndelag. Det er et miljøvennlig alternativ til bil, og et viktig ledd i gjøre Trøndelag til et grønnere fylke. Men da må folk ha råd til å ta kollektivt. Et månedskort for en student koster 535 kr. Med et allerede trangt budsjett, gjør ikke denne utgiften det bedre. Til sammenligning koster et månedskort for en student i Stavanger *bare* 300kr, og det er inkludert buss, tog, båt og bysykler. I tillegg koster en enkeltbillett for en student like mye som en voksenbillett. For en student betyr det at man må betale 84 kroner for å komme seg til og fra forelesning. De dyre bussbillettene passer ikke inn i konseptet om at vi i Trøndelag er Norges beste sted for studenter- de *må* blir billigere. Om sommeren er det flere studenter som drar hjem for ferien, eller har sommerjobb en annen plass enn i studiebyen sin. Derfor burde AtB innføre en periodebillett for studenter som samsvarer med studietiden på 10 måneder. Vi mener også at en klippekortmodell som de bruker i Stavanger, er et kort forslag for å bedre kollektivtilbudet. Vi trenger studenter over hele fylket, og da må kollektivtilbudet og studentprisene ned i samtlige av studentkommunene. Fleksibel transport er også et godt kollektivtilbud på steder hvor det bor færre folk, og bidrar til at færre trenger å ha egen bil for å komme seg rundt.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Månedskortet for studenter må senkes til 300kr, og skal deretter følge kpi i prisjusteringen.
- Det må innføres en klippekort-modell for kollektivtransport
- Innføre studentpris på enkeltbillett i Trondheim
- Innføre 10 måneders periodebillett på buss

- Bevilge mer penger til fleksibel transport, slik at det tilbudet blir bedre, man får innført studentpris, og at flere kommer seg enklere ut i distriktet uten å måtte ha egen bil.

NATTBUSS

Nattbuss gir muligheter for bevegelse og transport for mennesker som skal reise om natten, når andre transportmidler ikke er tilgjengelige. Det bidrar også til å redusere trafikkproblemer og forbedre trafiksikkerheten ved å tilby et trygt alternativ til å kjøre eller gå hjem.

Trondheim må få et bedre nattbusstilbud. De fleste busser slutter å gå en gang mellom midnatt og 01:00. For det andre finnes det bare nattbusser i helgene, men de slutter også å gå på et tidspunkt. Nattbussen er ikke bare til for folk som har vært ute på byen, de er til for folk som skal hjem fra et langt skift på jobb, de er til for folk som skal hjem fra besøk hos venner, de er til for at folk skal komme seg enklere og tryggere rundt. Alternativet er å måtte gå hjem, alene, i all slags vær, eller ta en dyr drosje. Nå som man ikke lenger kan kjøre elsparkesykkel om natten heller, ville nattbuss ha gjort det så mye enklere og tryggere for folk å komme seg hjem om natten. Vi mener at man skal få kunne nyte en bytur på kvelden uten å måtte bekymre seg for hvordan man kommer seg hjem om kvelden, uavhengig av om man bor på Dragvoll, Ranheim eller Melhus. Derfor vil vi innføre nattbuss hver time på de mest populære strekningene i Trondheimsregionen.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Nattbussene må gå hver dag, minst én gang i timen i Trondheimsregionen, og at bussene går fra endestasjon til endestasjon.

BYSYKKEL

Bysyklene er et godt alternativ for studenter som vil være mer i aktivitet når de skal komme seg fra A til B. Men vi mener bysykkelalternativet må forbedres. Bysykelbilletten burde inngå i månedsbilletten til kollektivtransport, og det må bygges flere holdeplasser rundt campusene rundt om i hele fylket.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Bysyklene må bli billigere
- Bysyklene må inkluderes i månedsbilletten til kollektivtransport
- Det må bygges flere holdeplasser for bysykler

TOG

Det bør legges til rette for billigere billetter på tog, slik at studentar i større grad kan benytte seg av togtilbudet i regionen, men óg fra Trøndelag ut til resten av landet. Dette er bra for studentane og det grønne skiftet. Studentane må over fra fly til tog, og ein av dei viktigaste faktorane for å sikre brukere, er ved å sette konkurransedyktige priser.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Student-billettene må senkast til et så lavt nivå at det alltid lønner seg å ta tog på strekninger der det også går fly.

VALG, ENGASJEMENT og REPRESENTASJON

VALGDELTAELSE

Studenter er en spesiell del av befolkningen. Dette er en periode hvor mange lever i en boble, som skiller seg fra de øvrige fasene av livet. Mange bor et sted de verken før eller senere har bodd eller kommer til å bo, og lever et veldig annet liv enn man gjør etter studietiden. Rent politisk har studenter helt andre bekymringer i livet enn skoleelever og småbarnsforeldre eller folk i jobb. Saker som studiestøtte, styring av universitetene og nok studentboliger er saker som vi studenter bryr oss mer om enn andre deler av befolkningen. Studenter utgjør en unik gruppe i befolkningen, og havner ofte mellom to stoler i politikernes prioriteringer. Med unntak av forrige statsbudsjett har studiestøtten stått stille i mange år, vi har et boligmarked som tvinger studenter til å ha deltidsjobb for å kunne få endene til og møtes og vi har en klimakrise som gjør mange bekymret for fremtiden.

Studenter er en lite homogen gruppe. Man finner alle former for mennesker på universitetene rundt omkring i Norge. Man har politisk engasjerte, studenter som engasjerer seg i idrett, i linjeforeninger eller andre deler av studentlivet. Studentlagene i Arbeiderpartiet har som mål å øke politisk interesse og engasjement blant unge og spesielt studenter. Studenter er da som nevnt en litt vanskeligere gruppe å engasjere politisk, da mange bruker de få årene man er student til å delta i blant annet studentfrivilligheten. Hvordan skal man da få til å øke den politiske interessen og engasjementet? Et sted å starte er å jobbe for at studentsaker faktisk blir vedtatt og gjennomført på nasjonalt og lokalt plan, slik at flere studenter kan se at engasjement nytter.

Valgdeltakelse henger sammen med engasjement, og aldersgruppen 20-24 er den aldersgruppen i Norge med lavest valgdeltakelse. Denne gruppen består av mange studenter,

og er et mål på hvor engasjerte studenter er. Her har man en stor jobb å gjøre, og man må fokusere på å øke valgdeltakelsen i denne gruppa, slik at studentenes stemme blir viktigere.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Bidra til at Arbeiderpartiet og følgelig regjeringen prioriterer studentene i større grad.
- I større grad drive med kampanjer på nasjonalt, regionalt og lokalt-nivå for å få studenter til å delta mer i demokratiet.

REPRESENTASJON

Studenter er klart underrepresentert i de politiske organene i Norge. Til Stortingsvalg kreves det ekstra engasjement og innsats, som kan være vanskelig å kombinere med en del studier, spesielt om man kommer til en helt ny by. Mange som flytter på seg har nok med å etablere et helt nytt kontaktnett, og vegen til verv og etterhvert folkevalgte verv er da lenger enn det var i kommunen der man kommer fra. Det er likevel lettere å kunne ta verv og bli folkevalgt på et kommunalt og fylkesnivå. Mye god studentpolitikk kan selvsagt gjennomføres på lokalt nivå, men store saker krever statlig innsats, som for eksempel økt studiestøtte.

Av Norges stemmeberettigede befolkning utgjør studenter omtrent 10%. Skal man da tenke på representasjon i Stortinget bør det da være 16 til 17 "Studentrepresentanter". Det er per 2022 14 representanter under 30, hvorav kun et fåtall er studenter. Sånn sett er studenter underrepresentert i nasjonalforsamlingen. Studentlaget mener at det burde være et mål å ha flere studenter som stortingsrepresentanter. Dette er lettere på et lokalt nivå, og regionalt nivå, og derfor må vi ha som mål om at vi skal ha flere studenter i kommunestyrene over hele fylket, samt flere studenter på Arbeiderpartiets liste til fylkestinget.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Ha som mål om å øke representasjonen av studenter på Arbeiderpartiets liste til kommunestyrene i studentkommuner.
- Ha som mål å øke representasjonen av studenter på Arbeiderpartiets liste til fylkestinget
- Ha som mål å øke representasjonen av studenter på Stortinget

DELEGASJONSFORDELINGEN TIL LANDSMØTET

Forslaget om å endre delegasjonsfordelingen til landsmøte gjennom folkeregistrert adresse, vil kunne ta livet av det lille studentengasjementet Arbeiderpartiet har den dag i dag. For studenter er folkeregistrert adresse et ekstremt dårlig mål på hvor den enkelte student faktisk er bosatt. Postadresse derimot er noe så å si alle studenter endrer med en gang de flytter på

seg. Studenter er ikke pålagt å endre folkeregistrertadresse for en grunn. Dersom studentene ikke unntas regelen om endringen i delegasjonsfordelingen, kommer det til å bli enda vanskeligere og mye mindre motiverende å skape studentengasjement over hele Norge. Studenter og unge voksne er den målgruppen Arbeiderpartiet sliter mest med å rekruttere og få aktive i politikken. Studentene som faktisk bor og lever i fylke hvor de studerer, må medregnes i delegasjonsfordelingen til landsmøte i sitt respektive fylke. Slik forslaget er nå, så vil nesten alle studenter som ikke studerer samme sted som de voks opp i, bli medregnet i et fylke de ikke lenger er bosatt i. Det strider helt med formålet til forslaget.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Studenter må få unntak i regelen om at delegasjonsfordelingen til landsmøtet skal baseres på folkeregistrert adresse, enten ved et rent unntak, eller ved at delegasjonsfordelingen baserer seg på postadresse, ikke folkeregistrert adresse.

CAMPUSSAMMENSLÅINGA VED NTNU

Campussamlinga ved NTNU preger studentlivet og framtiden til studiemiljøet i Trondheim. Derfor er det viktig hva studentene selv synes er best blir vektlagt i høyest mulig grad under sammenslåingen, og at studentdemokratiet blir ivaretatt. NTNU i Trondheim har i dag mange campuser, med ulike kvaliteter og tilbud. Det som er viktig framover er at studentene har gode undervisningsareal, fellesareal og ikke minst, nok lesesaler og grupperom. Slik det er i dag er det nærmest umulig å skulle finne et grupperom eller en lesesalsplass på mange av campusene. Ved flere av campusene må man bestille rom så tidlig som 1-2 uker i forveien fordi etterspørsel er så stor. Det er ikke godt nok.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- NTNU, i samarbeid med Trondheim kommune, Trøndelag fylkeskommune og den norske staten, må sikre en fullverdig samling av NTNU, som ikke går på bekostning av studieareal som lesesalplassar, grupperom og undervisningsareal.
- NTNU må sikre at miljøperspektivet har eit stort fokus når det kommer til campussamlinga. Campussamlinga må ikke føre til mer-utslipp og fjerning av grøntareal.
- Campussamlinga må føre til at NTNU blir et enda grønnere universitet, med høy grad av gjenbruk, både når det kommer til byggeprosessen, men óg den daglige driften.

BEREDSKAPSPLAN GRUNNSKOLE, VGS OG UNIVERSITET

Verden er alltid i forandring. Vi lever i et nytt verdensbilde med nye trusler som blant annet klimakrise, mer ekstremvær og krig i Europa. Nå er tiden inne for å sette beredskap på

dagsorden og gjøre elever og studenter mer forberedt på hva de skal gjøre i enhver krisesituasjon, slik at man får trygghet i skole- og studiehverdagen.

Trøndelag Arbeiderparti vil:

- Gjøre elever og studenter ved grunnskole, vgs, universitet og høyskoler oppdatert på beredskapsplanene skolen/instituttet har i ulike krisesituasjoner
- Oppdatere beredskapsplanene til skolen/instituttet regelmessig slik at de til enhver tid er tilpasset verdenssituasjon

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 77: Bonden – vår viktigste beredskap

Fra Rennebu Arbeiderparti

Verden vi lever i, blir stadig varmere. I fremtiden må vi være forberedt på flere klimaflyktninger, og områder i verden hvor vi ikke kan produsere mat. Som et lite land langt nord, med både råvarer og økonomiske ressurser, må vi sørge for å produsere mat til egen befolkning. Mat er så grunnleggende for oss mennesker, at vi må kunne si at bonden er vår viktigste beredskap.

Å jobbe som bonde, og da spesielt i husdyrproduksjon, er en livsstil som foregår hele døgnet, året rundt. Bønder har valgt det selv, gjør jobben sin med glede, stolthet og takknemlighet over å få produsere norsk mat. Likevel er det et stort alvor for norske bønder nå. Et alvor som rammer selv de mest positive og engasjerte som har en grunnleggende tro på fremtiden. Vi står overfor økte kostnader i alle ledd. Gjødning, drivstoff, byggematerialer – alt har økt i pris og dette gjelder for oss alle. Forskjellen ligger i at bonden sin inntekt ikke øker i takt med kostnadsveksten. Bonden blir stadig hengende etter, og gapet mellom prisen på varen som bonden produserer og det forbrukeren betaler i butikken blir større og større. I mange år har bønder utvida driften, produsert mer, effektivisert mer og laga mer mat på de samme ressursene. Konsekvensen av det er ikke mer inntekt for bonden, heller tvert imot. Økte inntekter forsvinner i enda større utgifter fordi større produksjon krever andre maskiner, mer gjødning, større fjøs og mer lagerplass. Grytten-utvalgets rapport, som er utarbeida på bestilling fra regjeringa, viser at en gjennomsnittlig bonde tjener 212.000,- per årsverk. Ett årsverk er en 100% stilling, noe som gjør at bønder enten må jobbe langt over 100% eller ha jobb ved siden av for å finansiere gårdens utgifter.

Større gårdsbruk fordelt på færre hender gjør oss sårbare. Det er sårbart for den enkelte bonde, for klimaet og for samfunnet. Tiden hvor bøndene selv skal stå i kampen om matberedskap, verdiskaping i distriktene, klimaspørsmål, og jordvern må være over. Det er vi politikere som har dette ansvaret nå, fordi det handler om hele samfunnet vårt og hvordan vi skal ruste oss for fremtidens kriser og usikkerhet.

Hurdalsplattformen er helt tydelig på hvilken retning norsk matproduksjon skal ta, og med de ordene er det håp for norsk landbruk. Realiteten er likevel helt annerledes, og endringen i kurs må starte nå.

Rennebu arbeiderparti vil:

- Likestille bondens inntektsmulighet med resten av samfunnet, på et riktig tallgrunnlag.
- Øke selvforsyninga, basert på norske ressurser.
- Forbedre velferdsordningene, slik at bønder har mulighet til ferie og fritid.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 78: Endring av inntektssystemet

Fra Rennebu Arbeiderparti

I forbindelse med ønske om endringer i inntektssystemet for kommunene, satte Solberg-regjeringa ned et utvalg, og forslaget til endringer (NOU 2022:10), har no vert ut på høring.

Kort fortalt mener utvalget at når kommunene selv har valgt å tilby folk hytter, så får de ta utgiftene ved det selv også. Punktum. De mener at gjesteinnbyggerne tilfører hytte kommunene økte inntekter. Utmarkskommunenenes Sammenslutning (USS) peker på at standarden på hyttene er blitt betydelig endret over tid, og at det nå kan være mer treffende å kalle hyttene sekundærboliger.

Kommunene har ansvar for alle som oppholder seg i kommunen til enhver tid. Helse og omsorgstjenester, brann og redning, samt informasjonsoppgaver fra tjenestetorget. Disse tjenestene er lovpålagt.

Vedtak

Rennebu Arbeiderparti mener at det nye inntektssystemet bør føre til at Hyttekommunene får kompensert ekstrautgifter ved tjenester de plikter å yte hyttefolket. Med plikt bør det følge rett.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 79: Styrke lokallagsstyrene med fast årlig kursaktivitet

Fra Rennebu Arbeiderparti

Vi mener at vi som tilhører Trøndelag arbeiderparti kan bli bedre på organisasjonsutvikling, og da særlig med aktiviteter som kan være fast fra år til år og som ikke styres av hvem som sitter i fylkesstyret. Å ta på seg et styreverv i lokallaget skal være attraktivt, og derfor mener vi at ei fast, årlig kurshelg vil være en styrke for hele organisasjonen.

Det bør settes av ei fast helg hvert år, slik at det skaper forutsigbarhet for når kurset skal avholdes. Dette skal være et årlig møtepunkt hvor vi som har styreverv kan treffe andre i Trøndelag med samme verv. Ei slik kurshelg kan bidra til å øke nettverket, motivasjonen og kunnskapen til den enkelte styrerepresentanten. For å drive en politisk organisasjon kreves det stadig opplæring av nye kandidater, og denne helga kan bli viktig for å få kompetanse og styrke lokallagene.

Forslag til vedtak

- Det settes av ei fast helg i året for alle med styreverv i Trøndelag Arbeiderparti.
- Hver representant i fylkesstyret har ansvar for å lede sitt kurs. Leder i fylkesstyret holder kurs for alle kommunepartiledere, studieleder på fylket holder kurs for alle studieledere i kommunepartiene osv.
- Kurset varer fra lørdag til søndag, hvor det mellom kursbolkene blir lagt opp til sosialt samvær for alle deltakere. De ulike kursene foregår på samme sted, til samme tid.
- Noen av kursbolkene i løpet av helga kan være felles for alle.
- Kurshelga arrangeres i samarbeid med fylkesstyret og partikontoret.
- Denne modellen kan utvikles etter hvert, hvor det også kan gjelde for kommunestyrerepresentanter.
- Fylkesstyret jobber frem en mal for ei slik helg, og finner frem til hvordan det kan finansieres.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for organisatoriske saker

Forslag 80: Styrets størrelse

Fra styret i Trøndelag Arbeiderparti

Som en oppfølging av årsmøtevedtak sist, så fikk styret i oppdrag å se på og evt lage et forslag på å redusere styrets størrelse som er regulert i fylkespartiets vedtekter.

Styrets forslag:

§ 6 Organisasjonens ledelse

a) Styret

Styret består av 11 årsmøtevalgte medlemmer, blant disse er leder av kvinnenettverket og studieleder. Leder for AUF i Trøndelag, eller dennes vara som utpekt av AUF i Trøndelag, tiltrer også styret med fulle rettigheter. Det velges 5 varamedlemmer. Alle valg gjøres for 1 år. Varamedlemmer innkalles ved forfall.

Til styrets møter innkalles også: Sentralstyremedlemmer, stortingsrepresentanter, fylkestingsgruppas leder, fylkesordfører når denne er fra Arbeiderpartiet, LO-sekretær, AUF's fylkessekretær, en representant fra sametingsgruppa og en representant fra Samepolitisk forum. Disse møter med tale og forslagsrett. Det forventes at disse møter i styret så langt det er praktisk mulig.

Ved behandling av saker som naturlig hører hjemme under noen av fylkespartiets utvalg, så innkalles utvalgets leder til styremøtet med tale og forslagsrett. De ansatte fylkessekretærer tiltrer styret uten stemmerett. Andre kan innkalles til styrets møter når arbeidsutvalget bestemmer det.

b) Arbeidsutvalget

Arbeidsutvalget er saksforberedende organ for fylkespartiets styre, og kan behandle hastesaker når dette er nødvendig. Arbeidsutvalget består av leder, nestledere, medlemsansvarlig og AUFs leder. De ansatte fylkessekretærer møter uten stemmerett

Fylkespartistyrets innstilling: Foreslås vedtatt

Forslag 81: Felles kontrollstasjon på Teveldalen

Fra Meråker Arbeiderparti

Meråker Arbeiderparti foreslår at det jobbes med å opprette en felles kontrollstasjon på Teveldalen ved E-14 for Politiet, Statens Vegvesen og Tollvesenet. Det er ønskelig med et nært samarbeid med svenske myndigheter med tanke på Sveriges- og Finlands søknad om NATO-medlemskap, samt nasjonal sikkerhetspolitikk.

Begrunnelse: E-14 er hovedferdselsåra fra øst / Sverige og EU inn til Trøndelag med økende trafikk. Denne trafikken skaper mange utfordringer. Derfor mener Meråker Arbeiderparti at det er behov for samordning på norsk side av person- og tungtransporttrafikken.

Politiet og tollvesenet hadde et godt samarbeid da grensen ble stengt under Covid-19.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker

Forslag 82: Felles OL-/Paralympics-søknad med Sverige

Fra Meråker Arbeiderparti

Meråker Arbeiderparti foreslår at det arbeides med å utrede en felles OL- / Para OL- søknad i samarbeid med svenske myndigheter, på aksen Trondheim – Sundsvall i 2030 / 2034.

Fylkespartistyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomite for politiske saker